

**Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta**

Bc. Šárka Vokálová

Právní režim ochrany vodního ptactva

Diplomová práce

Olomouc 2012

Čestné prohlášení

*„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma: **Právní režim ochrany vodního ptactva** vypracovala samostatně a citovala všechny použité zdroje“.*

V Olomouci dne

.....
Šárka Vokálová

Souhlas ke zpracování údajů

Já, níže podepsaná Šárka Vokálová, autorka diplomové práce na téma Právní režim ochrany vodního ptactva, která je literárním dílem ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, dávám tímto jako subjekt údajů svůj souhlas ve smyslu § 4 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, správci:

Univerzita Palackého v Olomouci
Křížkovského 8, Olomouc 771 47, Česká republika

ke zpracování údajů v rozsahu: jméno a příjmení v informačním systému, a to včetně zařazení do katalogů, a dále zpřístupnění jména a příjmení v katalogích a informačních systémech Univerzity Palackého, a to včetně neadresovaného zpřístupnění pomocí metod dálkového přístupu. Údaje mohou být takto zpřístupněny uživatelům služeb Univerzity Palackého. Realizace zpřístupnění zajišťuje ke dni tohoto prohlášení vnitřní složka Univerzity Palackého, která se nazývá Informační centrum Univerzity Palackého.

Souhlas se poskytuje na dobu trvání ochrany autorského díla dle zákona č. 121/2000 Sb.

V Olomouci dne

.....
Šárka Vokálová

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat JUDr. Veronice Tomoszkové Ph.D. za odborné vedení a především cenné připomínky a konzultace během celého průběhu zpracování diplomové práce.

OBSAH:

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	6
ÚVOD	7
1. Ochrana vodního ptactva – vývoj, význam a nejzávažnější problémy	9
1.1 Vývoj a význam ochrany vodního ptactva v ČR.....	9
1.2 Nejzávažnější problémy v ochraně ptactva	10
1.2.1 Zemědělství a lesní hospodářství	11
1.2.2 Rybářství a myslivost	12
1.2.3 Rekreace a turistika	13
1.2.4 Výstavba infrastruktury a průmyslových zón	15
2. Právní režim ochrany vodního ptactva na mezinárodní úrovni.....	17
2.1 Počátky ochrany ptactva na mezinárodní úrovni	17
2.2 Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam zvláště jako biotopy vodního ptactva	18
2.2.1 Český ramsarský výbor	20
2.3 Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví.....	21
2.4 Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin	21
2.5 Úmluva o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů.....	22
2.6 Úmluva o biologické rozmanitosti	23
2.7 Úmluva o ochraně evropské fauny a flóry a přírodních stanovišť	24
3. Právní režim ochrany vodního ptactva na úrovni Evropské unie.....	27
3.1 Natura 2000	27
3.2 Směrnice o ptácích	28
3.2.1 Ptačí oblasti	30
3.3 Směrnice o stanovištích.....	31
3.3.1 Evropsky významné lokality	32
3.2 Judikatura Evropského soudního dvora v oblasti ochrany vodního ptactva	33
4. Implementace evropské legislativy týkající se ochrany vodního ptactva v ČR.....	37
4.1 Problematické aspekty implementace evropského environmentálního práva.....	37
4.2 Spory České republiky v oblasti ochrany vodního ptactva	39
4.2.1 Výstavba rychlostní komunikace R55.....	39
4.2.2 Výstavba rychlostní komunikace R52 Pohořelice – Mikulov.....	40
4.2.3 Výstavba dálnice D47 a rychlostní silnice R35 přes území ptačí oblasti Komárov.....	42
4.2.4 Výstavba průmyslové zóny u Dolní Lutyně.....	43
ZÁVĚR.....	45
SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY	50
ANOTACE.....	59
SEZNAM PŘÍLOH.....	61

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
ČR	Česká republika
ČRV	Český ramsarský výbor
ČSFR	Česka a Slovenská Federální republika
ČSO	Česká společnost ornitologická
CHKO	chráněná krajinná oblast
EAP	Environmental Action Programme
EHS	Evropské hospodářské společenství
EIA	Posouzení vlivů na životní prostředí
ES	Evropská společenství
ESD	Evropský soudní dvůr
EPS	Ekologický právní servis
EU	Evropská unie
EVL	evropsky významná lokalita
IBA	Birds Life International
IEEP	Institut pro evropskou environmentální politiku
JEA	Jednotný evropská akt
MŽP	Ministerstvo životního prostředí České republiky
NSS	Nejvyšší správní soud
OSN	Organizace spojených národů
PO	Ptačí oblast
SCI	Sites of Community Importace
SFEU	Smlouva o fungování EU
Směrnice o ptácích	Směrnice Rady 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků
Směrnice o stanovištích	Směrnice Rady 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
Smlouva o ES	Smlouva o založení Evropského společenství
SPA	Special Protection Areas
VÚ	Vojenský újezd
VVP	Vojenských výcvikových prostorů
WWF	World Wildlife Fund
ZCHÚ	Zvláště chráněné území
ŽP	Životní prostředí

ÚVOD

„Lidská civilizace je dnes hlavní příčinou globálních ekologických změn, ale my tuto pravdu nechceme slyšet. Vzpíráme se představit, že bychom měli poměřovat svůj vliv na Zemi stejnými měřítky jako vliv Měsíce na oceány nebo působení větru na horské masívy. Jestliže jsme teď schopni ovlivnit něco tak zásadního, jako je vztah mezi Sluncem a Zemí, musíme nezbytně přijmout i novou odpovědnost a začít svou sílu používat moudře a zdrženlivě. Zatím se však zdá, že jsme ještě nevzali na vědomí, jak křehká je přirozená rovnováha na této planetě.“

Al Gore, 1994

Příroda je neodmyslitelnou součástí života člověka, ovšem ten ji po dlouhá léta jen pustošil a nešetrně využíval. Dnes je tedy nezbytné, aby se právě člověk postaral o její obnovu a záchranu jednotlivých druhů. V této diplomové práci se budu zabývat problematikou ptačích oblastí a ochranou ptáků se zaměřením na vodní ptactvo žijící nebo hnízdící v mokřadech. V této oblasti se vedlo a stále vede veliké množství sporů, které zpravidla řeší střet ochrany přírody s ekonomickým hlediskem. Prakticky všechny státy světa se potýkají s úbytkem mokřadů a podobných lokalit v důsledku vysokého znečištění životního prostředí a nešetrného zemědělství. Navíc jsou vyvíjeny četné snahy o likvidaci ptačích oblastí, které by měly ustoupit průmyslovým zónám, stavbám silnic nebo bytové výstavbě. Tuto skutečnost budu dokumentovat na několika nejznámějších případech jak z České republiky („ČR“), tak i z jiných členských států Evropské unie („EU“).

Za zmínku stojí i vliv tzv. mokřadní turistiky. Mokřady svojí přirozeností lákají stále více turistů, což je přínosem především z finančního hlediska. Je však nutno brát v potaz, že tyto krátkodobé benefity nemohou vykompenzovat dopad mokřadní turistiky na zdraví mokřadů. Nekontrolovatelný turismus totiž může v prostředí citlivém na celou řadu vnějších vlivů zapříčinit nenávratné škody. Stojí proto za úvahu, zda mokřadní oblasti raději neponechat uzavřené a ochránit tak tento neporušený kousek přírody.

Cílem této diplomové práce je analyzovat českou právní úpravu ochrany vodního ptactva, zjistit, zda tato úprava odpovídá závazkům vyplývajícím pro ČR z mezinárodního a evropského práva a v neposlední řadě i zhodnotit efektivitu nástrojů pro ochranu vodního ptactva v ČR.

V této diplomové práci jsem si stanovila tři výzkumné otázky, na které se pokusím odpovědět. První otázka se týká nástrojů pro ochranu vodního ptactva a zda jsou nástroje tyto nástroje dostatečně efektivní. V další otázce zhodnotím zda mokřadní turistika přináší spíše

pozitiva či negativa a v poslední otázce se pokusím zjistit, zda česká právní úprava odpovídá závazkům plynoucím z mezinárodního a evropského práva.

V úvodu nastíním vývoj a důležitost ochrany vodního ptactva v České republice. Dále zjistím, které z lidských činností (zemědělství, lesní hospodářství, turismus aj.) představují pro vodní ptactvo největší hrozbu. V navazující části diplomové práce se budu zabývat právním režimem ochrany vodního ptactva na mezinárodní úrovni a vymezím související mezinárodní úmluvy jako je Úmluva o biologické rozmanitosti, Ramsarská úmluva, Bonnská úmluva a Bernská úmluva.

V další kapitole se zmíním o právní ochraně vodního ptactva na úrovni EU, kde se zaměřím především na soustavu chráněných území, jejímž cílem je zachování a podporování kvalitních přírodních stanovišť a vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů na území celé EU (tzv. Natura 2000), konkrétně na její dělení na ptačí oblasti a evropsky významné lokality. Provedu zde analýzu nejdůležitějších právních předpisů, tedy směrnice 2009/147/ES O ochraně volně žijících ptáků a směrnice 92/43/EHS O ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Uvedu zde také některé nejvýznamnější rozsudky Evropského soudního dvora, které ovlivnily ochranu ptactva a ptačích oblastí nejvíce.

V poslední kapitole se zaměřím na implementaci dané evropské legislativy do právního systému v ČR. Rozeberu problémové aspekty této implementace a zmíním některé spory České republiky v této oblasti. Půjde například o výstavbu rychlostní silnice R55, stavbu průmyslové zóny u Dolní Lutyně nebo výstavbu dálnice D47 a rychlostní silnice R35 přes území ptačí oblasti Komárno. V závěru shrnu provedenou analýzu současné právní úpravy ptačích oblastí a de lege ferenda se pokusím poukázat na případné nedostatky.

Pro zpracování této práce jsem se snažila použít co nejvíce odborné a cizojazyčné literatury, jelikož to vzhledem k odbornosti daného tématu bylo i potřeba. Zároveň jsem se snažila pracovat s literaturou novějšího data, pokud to bylo možné. A to především s literaturou z let 2011 – 2012, kdy byla tato práce zpracovávána.

1. Ochrana vodního ptactva – vývoj, význam a nejzávažnější problémy

1.1 Vývoj a význam ochrany vodního ptactva v ČR

Ochrana přírody a s ní spojená ochrana ptactva byla v minulosti velmi opomíjena. Po dlouhá léta se upřednostňoval průmysl na úkor ochrany přírody. Až v polovině 19. století si lidé začali uvědomovat její důležitost.¹ Zejména v druhé polovině 19. století pak jednotlivé státy začaly postupně přijímat různá zákonná opatření na ochranu ptáků. Tato opatření se převážně týkala zákazu vybírání hnízd, omezení doby chytání nebo zákazu určitých metod lovu a odchytu.² I přes tento pozdní začátek má nicméně ochrana ptactva v české historii poměrně velkou tradici. To vyplývá i z prvního zemského zákona o ochraně ptactva zemědělsky užitečného z roku 1870, který zakazoval čižbu³ a lov ptáků na jídlo pod pohrůzkou přísných trestů.⁴

Skutečná státní ochrana přírody byla zahájena až koncem 20. století, po 1. světové válce. Výrazně se projevovaly především tendence k vyhlásování maloplošných chráněných území. Po 2. světové válce se objevila snaha chránit i rozsáhlejší přírodní celky, termín chráněná krajinná oblast („CHKO“) byl však uzákoněn až zákonem č. 40 z roku 1956 o státní ochraně přírody. Přestože měl tento zákon množství nedostatků, platil až do roku 1992, kdy byl nahrazen zákonem č. 114/1992 o ochraně přírody a krajiny („zákon o ochraně přírody a krajiny“). Tento moderní zákon definuje ochranu přírody, kategorie chráněných území, podmínky hospodaření na tomto území a je doplněn o příslušné prováděcí vyhlášky. Jeho doplňkem je také seznam zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů ve vyhlášce č. 395/1992 kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.⁵

Tyto předpisy se týkají všech volně žijících živočichů včetně ptáků, a to jak jedinců, tak populací jednotlivých druhů. Chrání jednak všechny druhy živočichů na obecné úrovni, jednak vybraným druhům poskytují zvýšenou ochranu. V obou případech jsou chránění živočichové jak přímo, tak prostřednictvím ochrany jejich prostředí. Cílem je zachování biologické rozmanitosti v ČR.⁶

¹ HUDEC, Karel. Natura 2000 a ptačí oblasti. *Veronica*. 2004, roč. 18, č. 5, s. 10 – 12.

² STEJSKAL, Vojtěch. *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost*. Praha: Linde, a. s., 2006. s. 153.

³ Čižba dle Ottova slovníku z roku 1892 představuje lapání ptactva rozmanitým náčiním.

⁴ MRVA, František. Ptáčníci alias čihaři. *Krkonoše.krnep.cz* [online]. Časopis Krkonoše – Jizerské hory, 2006. Poslední aktualizace 13. 12. 2010 [cit. 13.12.2011]. Dostupné z:

http://krkonose.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=9117&Itemid=2.

⁵ VOŽENÍLEK, Vít a kol. *Národní parky a Chráněné krajinné oblasti České republiky*. Olomouc: Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého, 2002. s. 5 - 6

⁶ STEJSKAL, V. VERMOUZEK, *Ptáci a zákon ...* s. 18.

Evropská dimenze ochrany vodního ptactva se v ČR projevuje především v podobě ptačích oblastí a evropsky významných lokalit, kterými se budu podrobněji zabývat později. Ochrana na mezinárodní úrovni společně s nejméně významnými mezinárodními úmluvami je taktéž později věnována celá kapitola, kde se dané problematice více věnuji.

1.2 Nejzávažnější problémy v ochraně ptactva

Ochrana ptactva a nejen jeho je nepříznivě ovlivňována intenzivním zemědělstvím, lesnictvím a rybníkářstvím. Další problém představují myslivecké aktivity, které nejsou v souladu s druhovou ochranou a neregulované rekreační aktivity. Nejzávažnější hrozbu však představuje rozvoj osídlení, dopravy a průmyslu. Konkrétně se jedná o nevhodnou urbanizaci velkých měst, budování dálniční a silniční sítě bez dostatečného řešení migrační prostupnosti a investice do budování průmyslových zón na „zelené louce“, zejména jsou-li realizovány bez příslušného posouzení projektu a stanovení dlouhodobých strategických plánů.⁷

Problém představuje i to, že se doposud nepodařilo využít potenciál bývalých vojenských prostorů nebo území narušených těžbou. Právě v případě bývalých vojenských prostorů, které se nyní rekultivují a postupně otevírají pro veřejnost, může docházet k narušení jedinečného prostředí, které se na těchto dlouhodobě uzavřených místech vytvářelo.⁸

V Česku bylo navrženo k ochraně celkem 41 ptačích oblastí, kvůli ekonomickým záměrům však nebyly během let 2004 a 2005 vládou schváleny ptačí oblasti Českobudějovické rybníky a Dehtář (v obou případech pro konflikt s rybníčním hospodařením) a dále ptačí oblast Heřmanský stav - Odra - Poolzí (zde pro konflikt s uvažovaným rozšířením vodní dopravy, průmyslovou zónou Dolní Lutyně a výstavbou dálnice). Protože původní návrh ptačí oblasti Heřmanský stav - Odra - Poolzí byl vládou zamítnut, MŽP vypracovalo redukováný návrh, se kterým ale nevládní organizace včetně ČSO nesouhlasily, protože byla zcela vypuštěna ochrana motáka pochopa. Začátkem roku 2005 tedy podala ČSO společně se sdružením Arnika stížnost k Evropské komisi, teď se čeká na její vyjádření. Na podzim 2006 podepsaly nevládní organizace s Moravskoslezským krajem, společností Hyundai, Ministerstvem průmyslu a obchodu a agenturou CzechInvest dohodu, kde nevládní organizace přislíbily, že nebudou bránit výstavbě továrny Hyundai v Nošovicích a stát a kraj se na oplátku zavázaly, že nebudou usilovat o výstavbu průmyslové

⁷ ŘÍHA, Martin. ŠREMER, Pavel. Citlivé využití brownfieldů na úkor výstavby na zelené louce je cestou k překonání krize stavebnictví. *Enviweb.cz* [online]. Enviweb, c2003 - 2011. Poslední aktualizace 4. 1. 2012 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: <http://www.enviweb.cz/clanek/geologie/81207/citlive-vyuziti-brownfieldu-na-ukor-vystavby-na-zelene-louce-je-cestou-k-prekonani-krize-stavebnictvi>.

⁸ Vyhodnocení plnění Státní politiky životního prostředí České republiky za období 2004 – 2010. *Czp.cuni.cz* [online]. Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy, c1992-2011 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: www.czp.cuni.cz/Vzdel/sem11/vyhodnoceniSPZP.doc.

zóny v Dolní Lutyni. Ptačí oblast Heřmanský stav - Odra - Poolzí byla nakonec vyhlášena v červnu 2007 s účinností od 1. června 2008, její rozloha však byla zmenšena o oblast uvažované průmyslové zóny Dolní Lutyně. Přestože v současnosti je všech původně navrhovaných 41 ptačích oblastí vyhlášeno, trend preferování ekonomického prospěchu nad ochranou přírody stále trvá.⁹

1.2.1 Zemědělství a lesní hospodářství

Na úvod problematiky zemědělství a lesního hospodářství v ptačích oblastech¹⁰ je vhodné uvést, že v České republice je vyhlášeno 14 ptačích oblastí, které se věnují ochraně ptačích druhů, žijících v zemědělské krajině (viz příloha č. 1).¹¹

Ptačí oblasti, kde jsou předmětem ochrany lesní druhy ptáků, představují nejpočetnější skupinu. Zahrnují lesy nížinné lužní, lesy ve středních polohách i horské lesní komplexy. Specifickými biotopy jsou borové lesy na pískách a lesostepi. I porosty zničené imisemi síry na hřebenech některých pohraničních hor poskytují paradoxně podmínky pro vzácné ptačí druhy např. tetřívek obecný.¹²

Vodní ptactvo je ohrožováno zemědělstvím především z důvodu častého zabírání a přeměn původních ptačích hnízdišť na zemědělskou krajinu. Problémem často představuje rovněž velmi nešetrné zemědělství, které má na ptactvo a jiné živočichy značně negativní vliv. Příkladem nešetrného zemědělství může být hromadná otrava hnízdících racků chechtavých na Olomoucku. K této události došlo v roce 2010 v ptačí oblasti Litovelské Pomoraví. Úhyn racka chechtavého se odhadoval na cca 1440 kusů. Toto číslo ale nebylo konečné. K otravě totiž došlo právě v období hnízdění, a tak se většina z nové generace racků vůbec nevylíhla. Státní veterinární ústav v Olomouci později zjistil, že příčinou otravy byl jed na hraboše (rodenticid Lanirat® MICRO), který byl použit na polích v blízkosti Chomutovského jezera. Je opravdu k neuvěření, že v takto chráněných oblastech je používání pesticidů, hnojiv a jiných pro přírodu nebezpečných přípravků stále tolerováno. Na vzniklou situaci zareagovala Česká inspekce životního prostředí („ČIZP“) zahájením správního řízení s 23 zemědělskými subjekty, hospodařícími na cca 90 % zemědělské půdy v okruhu 10km (což je předpokládaná vzdálenost doletu racka chechtavého za potravou) od středu Chomoutovského jezera o omezení činnosti podle § 66 zákona o ochraně přírody a krajiny.

⁹ Ptačí oblasti. *Birdlife.cz* [online]. Česká ornitologická společnost, c2002 – 2010. 30.1.2007 [cit. 25.12.2011]. Dostupné z: http://www.birdlife.cz/wpimages/other/manual_PO.pdf.

¹⁰ Ptačí oblasti jsou chráněná území vyhlášená za účelem ochrany ptáků. Vznikají na základě směrnice 2009/147/ES a společně s evropsky významnými lokalitami tvoří soustavu NATURA 2000.

¹¹ Ptačí oblasti. *Birdlife.cz* [online].

¹² Tamtéž.

Výsledkem bylo vydání předběžného opatření podle § 61 správního řádu o pozastavení používání přípravku Lanirat® MICRO v daném okruhu.¹³

Lesnictví ovlivňuje ptačí oblasti díky nevhodnému způsobu hospodaření, které se projevuje nadměrným kácením lesů. Původní charakter lesů dnes zůstal zachován pouze na nejméně přístupných místech. Ostatní lesní porosty už většinou nesplňují optimální podmínky pro život ohrožených druhů. Problematické je také vysazování monokultur, které narušují původní druhovou skladbu a jsou méně odolné proti povětrnostním vlivům.¹⁴ Mezi ptačí oblasti, které se potýkají s lesním hospodářstvím patří Beskydy a Horní Vsacko, kde lesáři lobují za povolení mytních těžeb. To by však vedlo nejen ke ztrátě původního charakteru krajiny, ale především k likvidaci bučin a biotopů ptáků, pro které je ptačí oblast vymezena.¹⁵

1.2.2 Rybářství a myslivost

Spory mezi ochránci ptactva a rybáři jsou všeobecně velmi známé. Kvůli ptákům, kteří loví na rybnících, vznikají majitelům rybníků veliké škody. Hospodaření na vodních plochách, zařazených do ptačích oblastí, navíc bývá značně omezeno a náhrady od státu za takovéto omezení jsou minimální. Proto není divu, že projednávání návrhu zařazení Českobudějovických rybníků a rybníku Dehtář do seznamu ptačích oblastí vyvolalo veliké nepokoje. Rybáři se odvolávali na to, že v oblasti Českých Budějovic je již dostatek chráněných území a jejich rozšíření by mohlo být pro hospodaření na rybnících likvidační.¹⁶

Původní projednávání návrhů oblastí bylo nakonec vládou odloženo kvůli rozporům mezi MŽP a Ministerstvem zemědělství. Z důvodu nevyhlášení těchto ptačích oblastí podala ČSO v polovině roku 2006 stížnost k Evropské komisi.¹⁷

Reakcí ČR na formální upozornění Komise bylo mimo náležitou argumentaci i vyhlášení obou ptačích území nařízením vlády. Jednalo se o nařízení vlády č. 405/2009 Sb., kterým byla vyhlášena Ptačí oblast Českobudějovické rybníky a nařízení vlády č. 406/2009, kterým byla vyhlášena Ptačí oblast Dehtář. Jednalo se o poslední dvě území, která byla navrhována jako ptačí oblasti pro soustavu Natura 2000.¹⁸

¹³ POPRACH, Karel. Katastrofální úhyn racka chechtavého. *Časopis.ochranapřírody.cz* [online]. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, c2008. Poslední aktualizace 24. 12. 2011 [cit. 25.12.2011]. Dostupné z: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/zpravy-recenze/katastrofalni-uhyn-racka-chechtaveho.html>.

¹⁴ Beskydy a Horní Vsacko: významné ptačí území roku 2010. *Birdlife.cz* [online]. Česká ornitologická společnost, c2002 – 2010. 20010 [cit. 25.12.2011]. Dostupné z: http://www.birdlife.cz/wpimages/video/IBA_roku_2010.pdf.

¹⁵ Vyhodnocení plnění Státní politiky životního prostředí České republiky (za období 2004 – 2010).

¹⁶ PELÍŠEK, Antonín. MF Dnes: Rybáři odmítají ptačí oblasti. *Ekolist.cz* [online]. BEZK, c2011. 19. 2. 2009 [cit. 29.11.2011]. Dostupné z: <http://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/co-pisi-jini/rybari-odmitaji-ptaci-oblasti>.

¹⁷ Ptačí oblasti. *Birdlife.cz* [online].

¹⁸ EK zastavila dvě infringementová řízení. *Euroskop.cz* [online]. Vláda České republiky, c2005 - 2012. 14. 3. 2011 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/8920/18630/clanek/ek-zastavila-dve-infringementovaz-izeni/>.

Význam ptačích oblastí v mokřadech a kolem vodních ploch je velice důležitý. V České republice pod oblast ptačích oblastí mokřadů spadá hned několik rybníčních soustav, nebo velkých rybníků, důležitých z důvodu hnízdění ptačích druhů, vymezených směrnicí o ptácích. Řada nádrží, rybníků a rybníčních soustav představuje důležitá shromaždiště stěhovavých druhů vodních ptáků. Celkem je pro mokřadní druhy vyhlášeno 20 ptačích oblastí (viz příloha č.1).

Jak jsem již uvedla v úvodu této kapitoly, v oblasti vodohospodářského a rybníčního hospodaření v ptačích oblastech platí řada omezení, zabraňujících negativnímu ovlivňování jednotlivých ptačích druhů, nebo jejich stanovišť. Regulováno je zde především hnojení rybníků, odstraňování a vstup do porostů mělčin, stejně tak jako vstup do hnízdních kolonií chráněných ptáků. Neméně důležitá je i manipulace s vodní hladinou na některých rybnících. Ale tyto jmenované činnosti lze alespoň částečně po předchozím souhlasu orgánu ochrany přírody vykonávat.¹⁹

Co se týká myslivosti, je lov podle směrnic o ptácích a stanovištích legitimní činností, která nemá být z lokalit soustavy Natura 2000 vylučována. V některých případech ale můžou platit určitá omezení. Jde například o usměrňování myslivecké činnosti a také snížení rušení chráněných druhů ptáků. Podle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti existuje mnoho druhů ptáků, kteří jsou celoročně hájeni. Naopak pro mnoho dalších druhů ptáků zákon stanovuje přesně vymezenou dobu lovu.²⁰

1.2.3 Rekreace a turistika

Na obyvatele ptačích oblastí nebo turisty, kteří chtějí lokalitu navštívit, se nevztahují žádná zvláštní omezení. V ptačích oblastech lze vykonávat obvyklé činnosti, jako např. sbírat houby a další lesní plody, klestí, či chodit na procházky mimo značené cesty. Ale určité aktivity v některých ptačích oblastech lze vykonávat jen se souhlasem orgánu ochrany. Jedná se o změnu způsobu využití pozemků, omezení vstupu a omezení některých aktivit.²¹

V posledních letech začínají ptačí oblasti ohrožovat rušivé vlivy spojené se zvyšující se návštěvností území. Hlavní příčinou je vzrůstající tlak na budování nových lyžařských běžeckých a cyklistických tras nebo zakládání nových či rozšiřování současných rekreačních a sportovních areálů. V hnízdním i zimním období se v jádrových oblastech stále častěji provozují nepovolené sportovní aktivity (motorkáři, čtyřkolky, sněžné skútry, skialpinisté), které narušují klidový režim v oblastech výskytu ohrožených druhů.²²

¹⁹ Ptačí oblasti. *Birdlife.cz* [online].

²⁰ Tamtéž.

²¹ Tamtéž.

²² Beskydy a Horní Vsacko: významné ptačí území roku 2010. *Birdlife.cz* [online].

Příkladem věčného sporu podnikatelský záměr versus ochrana přírody může být ptačí oblast Boletice, unikátní území mezinárodního významu, kterému se dostává ochrany v rámci soustavy Natura 2000.²³ Už při jejím vyhlášení na území vojenského újezdu se objevil záměr vybudovat na Chlumu lyžařský areál. Tento projekt byl dokonce podporován MŽP a Jihočeským krajem, ačkoliv je zcela v rozporu s ochranou přírody.²⁴ Krajská samospráva pod nátlakem veřejnosti a veřejných argumentů od tohoto projektu sice ustoupila, ale vzápětí vznikla nová studie „Lipensko – zimní turistická sezóna“, která tento záměr přesunula na lokalitu Špičák, s čímž ČSO také nesouhlasí.²⁵

MŽP navzdory protestům ekologických organizací dalo po změně ministra v květnu 2010 výstavbě lyžařského areálu na Špičáku zelenou – i když podmíněně²⁶. Ekologické organizace považují tento postup za protizákonný.²⁷ Podobná situace panuje i na soutoku Dyje a Kyjovky (Tvrdonicko), kde se plánuje povolení vodáckých sportů a rozvoj turismu, což by vedlo k významnému rušení ptáků.²⁸

Novinkou je rozhodnutí vlády o zmenšení čtyř vojenských újezdů Boletice, Libavá, Březina a Hradiště a úplném zrušení vojenského újezdu v Brdech.²⁹ Vojenské prostory se sice při svém zřizování setkávaly s námitkami kvůli obavám z devastace přírodních i kulturních hodnot vojenskou činností. Ale paradoxně je na území vojenských újezdů kvalita životního prostředí na velmi vysoké úrovni, a to z hlediska všech jeho složek. Důvodem je například to, že činnost armády je lokalizována do několika málo vojenských výcvikových prostorů („VVP“), které zabírají pouze malou část celého újezdu a jejich počet postupně klesal. (např. ve vojenském újezdu Brdy, který má rozlohu přes 26 tisíc hektarů, využívá armáda pouhých deset procent území). Dále pak při zakládání vojenských újezdů byla z vymezeného území vysídlena většina obyvatel a s nimi zmizela i ekonomická aktivita, která je nositelem

²³ GRULICH, Vít. HORA, Jan. Příroda Boletic – Významného ptačího území roku 2006 a ptačí oblasti soustavy Natura 2000. České Budějovice: Sdružení Calla a CSO, 2005. 20. s. str. 6.

²⁴ Vývoj celé kauzy je podrobně popsán na: <http://obcan.ecn.cz/index.shtml?ape=pp1929055-1-&p=4>.

²⁵ Stanovisko České společnosti ornitologické a Sdružení Calla ke studii „Lipensko – zimní turistická sezóna“. *Calla.cz* [online]. Calla, c2000. Poslední aktualizace 9. 1. 2012 [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: www.calla.cz/data/o_prirody/projekty/chlum/hodnoceni.doc.

²⁶ Tzn. že stavby budou zanesené v Zásadách územního rozvoje, ale jejich vliv na životní prostředí se posoudí později a podle jeho výsledku padne konečně rozhodnutí.

²⁷ Společná tisková zpráva sdružení Calla, Hnutí DUHA, Přátel Šumavy a Okrašlovacího spolku Zdíkovska ze dne 16. prosince 2010 „Nová vize: Lunapark Šumava“. *Calla.cz* [online]. Calla, c2000. Poslední aktualizace 9. 1. 2012 [cit. 9.1.2012]. Dostupné z:

http://www.calla.cz/index.php?path=hl_stranka/tiskovky/2010&php=tz101216.php.

²⁸ Ptačí oblasti. *Birdlife.cz* [online].

²⁹ Vláda zrušila vojenský újezd Brdy, další čtyři cvičiště se zmenší. *Zpravy.iDnes.cz* [online]. iDnes.cz c1999 - 2011. 4. 1. 2012 [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/vlada-zrusila-vojensky-ujezd-brdy-dalsi-ctyri-cviciste-se-zmensi-pyu-/domaci.aspx?c=A120104_143158_domaci_jav.

znečišťování prostředí. V neposlední řadě je vstup do těchto prostorů zakázán a o případném povolení ke vstupu a pobytu rozhoduje újezdní úřad.³⁰

„V újezdech se tak díky přísnému režimu nachází unikátní lokality naprosto nezasazené intenzivním hospodařením, chemizací prostředí a dalšími lidskými aktivitami a jejich důsledky, které již stačily znehodnotit ostatní oblasti naší republiky. Proto mnohé ekologické organizace otevřeně vystupují proti jejich rušení nebo zmenšování.“³¹ Vzhledem k tomu, že v případě zrušení vojenského újezdu Brdy a zmenšování dalších čtyř újezdů se jedná o záležitost relativně novou, ochrana přírody není dosud zcela dořešena. Z vojenského újezdu Brdy má vzniknout v budoucnu CHKO. MŽP už také zadalo Agentuře ochrany přírody a krajiny („AOPK“) vypracovat analýzu, jaký režim ochrany přírody by na území bývalého vojenského újezdu měl být zvolen.³²

Osud ostatních území je dosud v jednání, navzdory výstrahám ekologických organizací, že průnik různých developerů a rozvoj „tvrdé“ turistiky mohou narušit stávající ráz i charakter krajiny, znečistit zdroje pitné vody a ohrozit vzácnou faunu i flóru.³³

1.2.4 Výstavba infrastruktury a průmyslových zón

„Podle zákona o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, se na ptačí oblasti vztahuje režim obecné ochrany, tzn. ptačí oblasti nejsou kategorií zvláště chráněného území a nejsou pro ně v zákoně stanoveny žádné základní ochranné podmínky.“³⁴ Nejsou tedy vyloučeny investice ani realizace ekonomických záměrů a koncepcí na území ptačích oblastí. Ale platí zde přísná pravidla, za jakých je taková realizace možná. Záměr, který může mít významný vliv na území ptačí oblasti, podléhá hodnocení jeho důsledků na toto území a stav jeho ochrany. Toto hodnocení provádí speciální autorizovaná osoba a investor je povinen zajistit ho na své náklady.³⁵

„Pokud nelze vyloučit negativní vliv koncepce nebo záměru na ptačí oblast, musí předkladatel zpracovat varianty řešení, jejichž cílem je negativní vliv na ptačí oblast vyloučit nebo v případě, že vyloučení není možné, alespoň zmírnit. Neexistují-li alternativní řešení neexistují nebo je jejich dopad horší, může být ve výjimečných případech povolen i původní záměr.“³⁶ Tato situace může nastat pouze pokud nad ochranou přírody převažuje jiný veřejný zájem (např. ochrana veřejného zdraví, bezpečnosti, životního prostředí, atd.). K tomu, aby

³⁰ BERNARD, Martí . Životní prostředí pod ochranou armády. *Via iuris.cz* [online]. Via Iuris, c2000. Poslední aktualizace 15. 3. 2006 [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: <http://www.viaiuris.cz/index.php?p=msg&id=89>.

³¹ BERNARD, Životní prostředí..., [online].

³² Veřejnost proti Lyžařskému areálu Chlum. *Obcan.ecn.cz* [online]. Občanská společnost, 2003 - 2006. Poslední aktualizace 20. 11. 2008 [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: <http://obcan.ecn.cz/index.shtml?apc=pp1929055-1-&p=4>.

³³ Vláška zrušila vojenský újezd Brdy..., *Zpravy iDNES.cz* [online].

³⁴ Ptačí oblasti. *Mzp.cz* [online]. Ministerstvo životního prostředí, c2008 - 2011. Poslední aktualizace 4. 1. 2012 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/ptaci_oblasti.

³⁵ Ptačí oblasti. *Birdlife.cz* [online].

³⁶ Tamtéž.

mohl být předmětný projekt realizován, musí existovat záruka, že neohrozí soustavu Natura 2000 jako celek. Součástí projektu potom musí být i rozsáhlé kompenzační opatření (např. vytvoření nového stanoviště, rozšíření existující lokality nebo zlepšení stavu zbývajících stanovišť), o kterém investor informuje Evropskou komisi.³⁷

Navzdory skutečnosti, že ochranný režim ptačích oblastí je mnohem měkčí než v případě ZCHÚ, doprovází vyhlásování ptačích oblastí již od samotného počátku celá řada komplikací. Protesty zaznívaly zejména ze strany Českomoravské konfederace odborových svazů, Odborového svazu pracovníků geologie, hornictví a naftového průmyslu a Svazu průmyslu a dopravy ČR. Tyto organizace se obávaly, že se v důsledku vyhlášení ptačích oblastí zvýší nezaměstnanost, že se oblasti projeví negativně na veřejných rozpočtech, a že budou znamenat brzdu rozvoje průmyslu a podnikání.³⁸

³⁷ Ptačí oblasti. *Birdlife.cz* [online].

³⁸ Příroda: Odbory ani zaměstnavatelé se Nature nemusejí bát. *Archiv.neviditelnypes.lidovky.cz* [online]. Neviditelný pes, c2012. 23.8. 2004 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: http://archiv.neviditelnypes.lidovky.cz/clanky/2004/08/38856_11_15_0.html.

2. Právní režim ochrany vodního ptactva na mezinárodní úrovni

2.1 Počátky ochrany ptactva na mezinárodní úrovni

V této kapitole bych se chtěla krátce zmínit o vývoji, kterým si prošla ochrana ptactva na mezinárodní úrovni. Ochranu přírody a s ní i spojenou ochranu ptactva si jednotlivé státy z počátku snažily řešit podle svého vlastního uvážení. Až později si začaly uvědomovat důležitost spolupráce v této oblasti a tak začaly vznikat první společné nástroje ochrany.

První mnohostrannou mezinárodní úmluvou z roku 1902 se stala Úmluva o ochraně užitečného ptactva v zemědělství. Nevýhodou této úmluvy bylo to, že se omezovala pouze na určité druhy ptáků, tedy na ty, které byly prospěšné v zemědělství. Tuto úmluvu v roce 1950 nahradila Mezinárodní úmluva na ochranu ptactva, která byla přijata v Paříži. Tato úmluva ovšem nebyla podpořena původním počtem smluvních stran a tak byla její působnost značně omezena. I přesto znamenala určitý pokrok v oblasti ochrany ptactva. Smluvní strany například souhlasily s regulací obchodu s chráněnými ptáky a podporou vytváření chráněných území. První snahy o ochranu ptactva byly zaměřeny především na zemědělsky prospěšné druhy. S postupem času ale lidé objevili hodnoty i dalších druhů.³⁹

Prostřednictvím technického pokroku značně vzrostl počet chemikálií používaných v každodenním životě. Na jednu stranu tyto látky sice přinesly velký prospěch – zvýšení výnosů a potravinové produkce, zlepšení zdravotní péče a dokonce i eliminaci některých smrtelných chorob, prodloužení délky života, a v neposlední řadě zvýšily i životní úroveň. Na druhé straně je však s nimi spjato mnoho nových nebezpečí, především díky produkci odpadních látek. Dlouhá léta neexistovala pro nakládání s těmito látkami žádná omezení, a tak se dramaticky zvýšil počet s jejich používáním souvisejících problémů. Negativní lidské působení však nespočívá jen ve znečišťování životního prostředí. Velkou hrozbou posledních let je i prudký populační růst, který pro Zemi znamená značnou zátěž.⁴⁰

Celosvětový zájem o životní prostředí, jeho stav a budoucnost se začal výrazně projevovat teprve ve druhé polovině 20. století, tedy v době, kdy se negativní změny v životním prostředí zapříčiněné zejména nadměrným čerpáním přírodních zdrojů a nešetrnými zásahy do ekosystémů začaly objevovat čím dál častěji. Ke zvýšené spolupráci mezi státy a uzavírání mezinárodních smluv v této oblasti vedla především skutečnost, že problematika ochrany životního prostředí přesahuje hranice států a viditelných výsledků lze dosáhnout jedině prostřednictvím mezinárodní spolupráce. Ovšem nejprve bylo potřeba vyřešit značnou nesourodost právních norem jednotlivých států, upravujících ochranu

³⁹ JANČÁŘOVÁ, Ilona. *Mezinárodní smlouvy na ochranu životního prostředí - vybrané otázky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997. 185 s. Acta Universitatis Brunensis Iuridica; str. 7.

⁴⁰ TAMTÉŽ, s. 9.

životního prostředí. Jako uspokojivé řešení se ukázalo být pořádání mezinárodních konferencí pro státy, kterým není ochrana životního prostředí lhostejná. Výsledkem těchto konferencí zpravidla bývají mezinárodní smlouvy, deklarace a doporučení, která mají sjednotit postup při ochraně životního prostředí.⁴¹

V následující části se zaměřím na právní předpisy, které jsou pro ochranu vodního ptactva a ptactva všeobecně nejzásadnější. Jedná se o:

- Úmluvu o mokřadech majících mezinárodní význam zvláště jako biotopy vodního ptactva
- Úmluvu o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví
- Úmluvu o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
- Úmluvu o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů
- Úmluvu o biologické rozmanitosti
- Úmluvu o ochraně evropské fauny a flóry a přírodních stanovišť⁴²

2.2 Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam zvláště jako biotopy vodního ptactva

Mokřady se řadí mezi nejvýznamnější ale zároveň i nejohroženější ekosystémy na Zemi. Mají svůj podíl na koloběhu vody, pomáhají udržovat vodu v krajině a příznivě ovlivňují podnebí díky vodním výparům. Jsou zdrojem potravy, pohlcují nadbytečný oxid uhličitý v ovzduší a usměrňují toky sluneční energie evapotranspirací, čímž vyrovnávají teplotní rozdíly v čase a prostoru – hrají tedy významnou roli i ve zmírňování klimatických změn. A nesmíme opomenout ani fakt, že se jedná o biotopy specifických společenstev na jiných místech se nevyskytujících nebo vzácných druhů živočichů, rostlin, hub a mikroorganismů. Velké množství mokřadů bylo narušeno lidskou činností a některé byly zničeny úplně. Je tedy nezbytné ochraně mokřadů věnovat zvýšenou pozornost. Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam zvláště jako biotopy vodního ptactva tomuto napomáhá.⁴³

Tato významná úmluva byla podepsána v únoru roku 1971 v íránském městě Ramsaru, podle kterého je také zkráceně nazývána jako Ramsarská úmluva.⁴⁴ Vstoupila

⁴¹ JANČÁŘOVÁ, Ilona. *Mezinárodní smlouvy na ochranu životního prostředí - vybrané otázky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997. 185 s. Acta Universitatis Brunensis Iuridica. s. 12.

⁴² DAMOHORSKÝ, Milan a kol. *Právo životního prostředí*. Praha: C. H. Beck, 2010. 680 s. ISBN 978-80-7400-338-7. s. 325 – 336.

⁴³ Úmluva měsíce únor - Ramsarská úmluva. *MZP.cz* [online]. MŽP, c2008 - 2011. Poslední aktualizace 4. 1. 2012 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/ramsarska_umluva_unor.

⁴⁴ DAMOHORSKÝ: *Právo životního...*, s. 325.

v platnost v prosinci 1975 a k 9. prosinci 2011 měla celkem 160 smluvních stran.⁴⁵ Její uzavření bylo reakcí na celosvětové soustavné ničení mokřadů, převážně těch, které byly ideální pro migrace vodního ptactva a jejich přirozená stanoviště.⁴⁶

Význam úmluvy spočívá zejména v tom, že se jedná o první celosvětovou úmluvu, která usiluje o komplexní ochranu významného typu přírodního stanoviště a živočišných druhů s ním spjatých.⁴⁷ Hlavním cílem této úmluvy je zajistit co možná nejširší ochranu mokřadů, jakožto zdrojů hospodářských, vědeckých, kulturních a rekreačních hodnot, jejichž ztráta by byla nenahraditelná. Předmětem ochrany jsou především mokřady a vodní ptactvo, které je s mokřady spjato.⁴⁸

Dle Ramsarské úmluvy se rozlišují mokřady mezinárodního, nadregionálního, regionálního a lokálního významu. Členské státy Ramsarské úmluvy jsou povinny na svém území zařadit alespoň jeden mokřad do Seznamu mokřadů mezinárodního významu (*List of Wetlands of International Importance*).⁴⁹ Do seznamu jsou začleňovány mokřady splňující poměrně přísná kritéria mezinárodního významu pro vodní ptactvo a mezinárodního významu z hlediska ekologie, botaniky, zoologie, limnologie nebo hydrologie. V současné době je na tomto seznamu zapsáno již 1952 mokřadů o celkové ploše 190,1 milionu ha.⁵⁰ Česká republika má doposud na seznamu zapsáno 12 lokalit o celkové rozloze 54 656 ha (viz. Příloha č. 3).⁵¹

Od roku 1990 je součástí Ramsarské úmluvy i Seznam ohrožených mokřadů (*Montreux Record*). V tomto seznamu jsou zapsány mokřady mezinárodního významu, ve kterých došlo, dochází nebo by mohlo dojít k nepříznivým změnám v důsledku hospodářské činnosti nebo znečištění ekosystému. Všechny zúčastněné státy mají povinnost takovéto skutečnosti nahlásit sekretariátu Ramsarské úmluvy, který pak ve spolupráci s odborníky hledá nejlepší řešení takovéto situace.⁵² V tomto seznamu je momentálně zapsáno 48

⁴⁵ Contracting Parties to the Ramsar Convention on Wetlands. *Ramsar.org* [online]. The Ramsar Convention on Wetlands, c2012. . Poslední aktualizace 9. 12. 2011 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z http://www.ramsar.org/cda/en/ramsar-about-parties-parties/main/ramsar/1-36-123%5E23808_4000_0__.

⁴⁶ STEJSKAL: *Úvod do právní úpravy...*, s. 125.

⁴⁷ HORA, Jan a kol. *Legislativa Evropské unie a ochrana přírody*. Praha: ČSO, 1998. 96 s. s. 28.

⁴⁸ Čl. 1 Ramsarské úmluvy uvádí, že mokřadem se rozumí území s močály, rašeliništi a vodami stojatými i tekoucími, přirozenými i umělými, sladkými i slanými, jejichž hloubka při odlivu nepřesahuje šest metrů. A vodním ptactvem se rozumí ptactvo ekologicky vázané na mokřady.

⁴⁹ DAMOHORSKÝ: *Právo životního...*, s. 326

⁵⁰ The Ramsar List of Wetlands of International Importance. *Ramsar.org* [online]. The Ramsar Convention on Wetlands, c2012. Poslední aktualizace 9. 12. 2011 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: http://www.ramsar.org/cda/en/ramsar-documents-list/main/ramsar/1-31-218_4000_0__.

⁵¹ Ramsarská úmluva. *Old.ochranaprirody.cz* [online]. AOPK, c2012. Poslední aktualizace 9. 1. 2012 [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: <http://old.ochranaprirody.cz/index.php?cmd=page&id=3258>.

⁵² DAMOHORSKÝ: *Právo životního...*, s. 326.

světových mokřadů, z toho čtyři v České republice. Jedná se o Třeboňské rybníky, Litovelské Pomoraví, Mokřady dolního Podyjí a Poodří.⁵³

Ramsarská úmluva spolupracuje s mnoha dalšími celosvětovými i regionálními úmluvami, které se zabývají ochranou přírody. Jedná se například o Úmluvu o biologické rozmanitosti a Úmluvu o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů. Významná je i spolupráce s organizacemi, jako je *World Wildlife Fund* („WWF“), *Wetlands International* a *BirdLife International*. Za zmínku stojí i fakt, že z Ramsarské úmluvy vycházejí i dvě nejdůležitější normy Evropské unie v této oblasti, a to směrnice o ptácích a směrnice o stanovištích, kterým se podrobněji budu věnovat později.⁵⁴

Jak již bylo nastíněno výše, mokřady představují životně důležitá stanoviště ptáků, ryb, koryšů i měkkýšů a mnoha rostlinných druhů. Navzdory této skutečnosti se celý svět potýká s jejich úbytkem. Například od poloviny 20. století se rozloha běloruských rašelinišť snížila o 50 %, německých dokonce až o 57 %. Mokřady jsou velmi často odvodňovány, zasypávány, vysoušeny, zaplavovány přehradami nebo jinak ničeny. Ovšem největší hrozbu představuje chemické znečištění, které má negativní vliv na populace vodních ptáků, které se v mokřadech vyskytují.⁵⁵

Nejen z těchto důvodů obsahuje Ramsarská úmluva řadu závazků, které plynou všem jejím smluvním stranám. Kromě povinnosti zařadit alespoň jeden mokřad do Seznamu mokřadů mezinárodního významu musí členské státy zároveň podporovat ochranu mokřadů a vodního ptactva zřizováním různých přírodních rezervací a to i v případech, že se nebude jednat o mokřady uvedené v seznamu. Důležitá je zde i vzájemná spolupráce signatářů dohody, především pokud se jedná o lokalitu zasahující na území více států. V neposlední řadě je důležitá i podpora výzkumu a péče o mokřady.⁵⁶

2.2.1 Český ramsarský výbor

Česká republika přistoupila na plnění závazků plynoucích z Ramsarské úmluvy dne 1. ledna 1993. Text a smysl úmluvy legislativně zajišťuje zákon o ochraně přírody a krajiny. Za naplňování Ramsarské úmluvy je zodpovědné MŽP, kontaktní místo představuje odbor mezinárodní ochrany biodiverzity. Funkci poradního orgánu ve věcech ochrany mokřadů vykonává od roku 1993 Český ramsarský výbor („ČRV“), který je složen ze zástupců MŽP, pracovníků AOPK ČR a pracovníků vědeckých a výzkumných pracovišť a zástupců

⁵³ The Montreux Record: List of Wetlands of International Importance Included in The Montreux Record. *Ramsar.org* [online]. The Ramsar Convention on Wetlands, c2012. Poslední aktualizace 9. 12. 2011 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: http://www.ramsar.org/cda/en/ramsar-documents-montreux-montreux-record/main/ramsar/1-31-118%5E20972_4000_0___.

⁵⁴ STEJSKAL: *Úvod do právní úpravy...*, s. 125.

⁵⁵ STEJSKAL: *Úvod do právní úpravy...*, s. 126.

⁵⁶ DAMOHORSKÝ: *Právo životního...*, s. 327.

nevládních organizací. Při řešení vědeckých otázek Úmluvy využívá ČRV Expertní skupinu, jejímiž členy jsou odborní pracovníci, kvalifikovaní v ochraně mokřadů a vodního ptactva. Členy Expertní skupiny jsou rovněž garanti jednotlivých mokřadů mezinárodního významu ČR. ČRV si schvaluje vlastní plán činnosti, vždy na jeden rok. K hlavní náplni jeho činnosti patří vypracovávání Plánu péče o mokřady mezinárodního významu, publikační aktivity a ekoosvěta.⁵⁷

2.3 Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví

Cílem této úmluvy, podepsané pod záštitou Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO) v roce 1972, je uchování, ochrana a minimalizace ohrožení světového kulturního a přírodního dědictví výjimečné hodnoty. Tento mezinárodní právně závazný dokument je unikátní především v tom, že propojuje ochranu kulturního dědictví s ochranou přírody. Úmluva vytváří tzv. Seznam světového dědictví (*World Heritage List*), do něhož jsou zapisovány památky s mimořádnými univerzálními hodnotami. O zápisu do prestižního Seznamu světového dědictví rozhoduje Výbor světového dědictví, složený ze zástupců smluvních stran úmluvy.⁵⁸

V současné době Seznam světového dědictví obsahuje 936 kulturních a přírodních památek. Protože z celkového počtu položek na seznamu jich 725 patří pod kulturní dědictví a pouze 183 představuje památky přírodní (to vše ještě doplňuje 28 památek smíšených), je zřejmé, že tato úmluva se z větší části zaměřuje na ochranu památek kulturních. Proto se o ní v této práci zmiňuji jen zběžně.⁵⁹

2.4 Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

Na úvod je velmi důležité uvést, že podle statistických údajů je využívání volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin pro obchodní účely druhou nejzávažnější příčinou ubývání druhů, hned za ničením přirozených stanovišť.⁶⁰ Tento závažný fakt si společnost začala uvědomovat již počátkem 60. let 20. století. Snaha zastavit toto bezohledné využívání

⁵⁷ Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam zvláště jako biotopy vodního ptactva. *MZP.cz* [online]. MŽP, c2008 - 2011. 2006 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/301CBCE5F8364E9EC1257242002021D1/\\$file/RAMSAR.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/301CBCE5F8364E9EC1257242002021D1/$file/RAMSAR.pdf).

⁵⁸ Seznam světového dědictví UNESCO. *MZV.cz* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR, c2011. Poslední aktualizace 30. března 2004 [cit. 7.1.2012]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/multilateralni_spoluprace/unesco/cr_v_unesco/seznam_svetoveho_kulturniho_a_prirodnihoh.html.

⁵⁹ World Heritage List. *WHC.UNESCO.org* [online]. UNESCO, c1992 - 2012. Poslední aktualizace 9. ledna 2012 [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/list>.

⁶⁰ REEVE, Rosalind. *Policing International Trade in Endangered Species: The CITES Treaty and Compliance*. London: The Royal Institute of International Affairs, 2002. 346 s. ISBN 1-85383-880-2. str. 10 – 12.

přírody vedla k sestavení prvního návrhu textu úmluvy, na jehož základě bylo na Světové konferenci o lidském životním prostředí ve Stockholmu roku 1972 přijato doporučení, které dalo o rok později ve Washingtonu vzniknout Úmluvě o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, známé též pod zkratkou CITES (*Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora*).⁶¹

CITES představuje jednu z celosvětově nejvýznamnějších dohod na ochranu biodiverzity. Účel úmluvy spočívá v postavení mezinárodního obchodu s volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami pod společnou kontrolu zemí z celého světa.⁶² Tímto by se docílilo ochrany ohrožených druhů před jejich úplným vyhynutím nebo vyhubením, které by jim jinak hrozilo díky bezohlednému využívání pro obchodní účely.⁶³ Úmluva má v současné době celkem 172 členských zemí a ochraňuje cca 5 000 druhů živočichů a 28 000 druhů rostlin z celého světa. Tyto druhy jsou podle stupně ohrožení zařazeny do tzv. druhových seznamů, které jsou uvedeny v přílohách I. – III. Úmluvy CITES.⁶⁴ V závislosti na zařazení do těchto skupin se pak liší stupeň právní ochrany. Nejprísnější ochrana náleží druhům uvedeným v I. Příloze CITES, kam spadají druhy přímo ohrožené vyhynutím. ve II. příloze jsou druhy, které mohou být ohroženy, pokud by mezinárodní obchod s nimi nebyl regulován. A ve III. příloze jsou uvedeny druhy, regulované kteroukoli stranou úmluvy, pro jejichž ochranu může být zapotřebí spolupráce dalších subjektů.⁶⁵

V České a Slovenské Federální republice („ČSFR“) tato úmluva vstoupila v platnost v roce 1992, Česká republika poté převzala závazky vyplývající z této úmluvy ke dni 1. lednu 1993.⁶⁶

2.5 Úmluva o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů

V oblasti ochrany vodního ptactva je také velmi důležitá Úmluva o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů, známější spíše pod označením Bonnská úmluva. Tato úmluva byla podepsána v roce 1979 a v platnost vstoupila o čtyři roky později. Jedná se o jednu z nejdůležitějších mezinárodních úmluv zabývajících se ochranou přírody a biologické rozmanitosti. Smluvní strany se jejím prostřednictvím zavázaly k opatřením bránícím ohrožení, vyhynutí nebo vyhubení stěhovavých druhů. Cílem úmluvy je tedy

⁶¹ STEJSKAL: *Úvod do právní úpravy ochrany přírody...*, s. 131.

⁶² What is CITES? *CITES.org* [online]. CITES, c2012. Poslední aktualizace 9. 1. 2012 [cit. 9.1.2012]. Dostupné z WWW: <http://www.cites.org/eng/disc/what.php>.

⁶³ DAMOHORSKÝ: *Právo životního...*, s. 329.

⁶⁴ CITES. *Old.ochranaprirody.cz* [online]. AOPK, c2012. Poslední aktualizace 9. 1. 2012 [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: <http://old.ochranaprirody.cz/index.php?cmd=page&id=3256>.

⁶⁵ McCORMICK, John. *Environmental policy in the European union*. New York: Palgrave Macmillan, 2001. s. 241.

⁶⁶ DAMOHORSKÝ: *Právo životního...*, s. 330.

ochrana ohrožených migrujících druhů, především ptáků, netopýrů a mořských živočichů v celé oblasti jejich výskytu a zejména při jejich migraci.⁶⁷

K uplatňování cílů úmluvy slouží především podpora, spolupráce a propagace výzkumu. Dále pak bezprostřední a přísná ochrana jednotlivých ohrožených druhů a uzavírání celé řady dílčích dohod a memorand. Česká republika doposud přijala Dohodu o ochraně populací evropských netopýrů, tzv. EUROBATS, a Dohodu o ochraně africko-euroasijských stěhovavých vodních ptáků (AEWA), která se snaží zamezit jak úbytku stěhovavých vodních druhů ptáků a jejich přirozených stanovišť, tak jejich lovení a využívání. Právě stěhovaví vodní ptáci chránění touto úmluvou jsou velmi zranitelní při překonávání velkých vzdáleností a jsou existenčně závislí na mokřadech, jejichž rozloha se díky činnosti člověka neustále zmenšuje.⁶⁸

Pro smluvní státy z úmluvy vyplývá také řada povinností. Musí například podnikat opatření na ochranu stěhovavého vodního ptactva, zajistit udržitelné užívání tohoto ptactva, dále musí ochraňovat a obnovovat jejich přirozená stanoviště a v neposlední řadě bránit vysazování nepůvodních vodních druhů ptáků.⁶⁹

Třetím a doposud posledním dokumentem, ke kterému ČR přistoupila v roce 2008, je Memorandum o porozumění při ochraně a managementu středoevropské populace dropa velkého. Jedná se o regionální dohodu z roku 2000, která se zabývá ochranou středoevropské populace tohoto kriticky ohroženého ptačího druhu. Signatáři memoranda se zavazují dodržovat princip předběžné opatrnosti a usilovat o vzájemnou spolupráci, která by přispěla ke zvýšení populace dropa velkého. K tomu má napomoci i přísná právní ochrana tohoto ohroženého druhu, jeho stanovišť i celého areálu výskytu.⁷⁰

2.6 Úmluva o biologické rozmanitosti

Počátkem 90. let 20. století dospěla společnost k názoru, že izolovaná ochranná opatření jednotlivých ohrožených druhů nebo ekosystémů nezpomalují úbytek biodiverzity tak rychle, jak se původně očekávalo. Za možné řešení tohoto problému byla považována Úmluva o biologické rozmanitosti, která byla sjednána na Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji, konaném v Rio de Janeiru v roce 1992.⁷¹

⁶⁷ STEJSKAL: *Úvod do právní úpravy...*, s. 137.

⁶⁸ STEJSKAL: *Úvod do právní úpravy...*, s. 140.

⁶⁹ Dohoda o ochraně africko-euroasijských stěhovavých vodních ptáků (AEWA). *MZP.cz* [online]. MŽP, c2008 - 2011. 2006 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/301CBCE5F8364E9EC1257242002021D1/\\$file/AEWA.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/301CBCE5F8364E9EC1257242002021D1/$file/AEWA.pdf).

⁷⁰ STEJSKAL: *Úvod do právní úpravy...*, s. 142.

⁷¹ Úmluva měsíce - květen - Úmluva o biologické rozmanitosti. *MZP.cz* [online]. MŽP, c2008 - 2011. Poslední aktualizace 4. 1. 2012 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/umluva_mesice_kveten.

Tato úmluva je prvním pokusem o řešení ochrany biodiverzity v globálním měřítku. Jedná se o rámcovou úmluvu, která nestanoví požadavky na ochranu biologické rozmanitosti, ale snaží se o vytvoření obrysu režimu pro ochranu biodiverzity a to především na původním místě výskytu.⁷² V platnost vstoupila již v prosinci 1993 a v současnosti čítá 193 zúčastněných států.⁷³

Od roku 1994 je Úmluva platná i v České republice. Mezi hlavní cíle Úmluvy patří ochrana biologické rozmanitosti, která má být realizována na všech jejích úrovních, dále udržitelné využívání složek biodiverzity a nakonec rovnocenné a spravedlivé rozdělování přínosů, které vyplývají z využívání genetických zdrojů. Zjednodušeně řečeno je předmětem Úmluvy ochrana biodiverzity v dimenzi druhové, ekosystémové a genetické. Pro smluvní strany z Úmluvy vyplývá řada povinností, například příprava plánů ochrany a udržitelného využívání přírodního bohatství, zajištění zákonné ochrany ohrožených druhů a jejich stanovišť a v neposlední řadě i podpora výzkumu, výchovy, osvěty a minimalizace nepříznivých vlivů lidské činnosti.⁷⁴

Jak jsem již v úvodu této kapitoly uvedla, Úmluva o biologické rozmanitosti se řídí zásadou ochrany přírody in situ, to znamená, že se jednotlivé druhy mají uchovávat v místě jejich přirozeného výskytu. Teprve když tato ochrana není možná, aplikuje se druhotná zásada, tedy zásada ex situ, která představuje ochranná opatření mimo přirozené místo výskytu. Tato druhotná ochrana se používá například v zoologických zahradách, botanických zahradách, akváriích nebo může jít pouze o záchranný přenos z jedné lokality do druhé.⁷⁵

Původně se smluvní státy zavázaly, že do roku 2010 zásadně zbrzdí trend vymírání živočichů, ale i přes veškerou snahu se tak nestalo. Zastavení úbytku biologické rozmanitosti bude představovat ještě velmi zdlouhavý a komplikovaný proces, otázkou zůstává, zda je tento cíl vůbec dosažitelný.

2.7 Úmluva o ochraně evropské fauny a flóry a přírodních stanovišť

Úmluva o ochraně evropské fauny a flóry a přírodních stanovišť, která je více známá pod názvem Bernská úmluva, byla sjedná v roce 1979 a v platnost vstoupila o tři roky později. Tato Úmluva se skládá převážně z evropských a afrických států a má v současnosti

⁷² LOUKA, Elli. *International environmental law – Fairness, Effectiveness, and World Order*. New York: Cambridge University Press, 2006. s. 299

⁷³ List of Parties. *CDB.int* [online]. Convention on Biological Diversity, c2011. Poslední aktualizace 4. 1. 2012 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: <http://www.cbd.int/convention/parties/list/>.

⁷⁴ DAMOHORSKÝ: *Právo životního...*, s. 333.

⁷⁵ Tamtéž.

50 smluvních stran (listopad 2011).⁷⁶ Smluvní stranou této Úmluvy se v roce 1982 stala i (dnešní) EU. Bernská úmluva významně ovlivnila i obsah dvou základních pramenů EU vztahujících se k ochraně přírody a biologické rozmanitosti, ale především ochraně ptactva. Jedná se o Směrnici o ochraně volně žijících ptáků a Směrnici o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin⁷⁷

Cílem Bernské úmluvy je především přísná ochrana planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů, včetně jejich přirozených míst výskytu, jejichž ochrana a zachování vyžaduje mezinárodní podporu a spolupráci.⁷⁸ I zde je kladen zvláštní důraz na druhy ohrožené, zranitelné nebo stěhovavé. Smluvním státům plynou z Úmluvy tři základní povinnosti, které jsou potřeba ke splnění daného cíle. Za prvé vedou tyto státy svou legislativu v souladu s ustanoveními z této Úmluvy o ochraně stanovišť a druhů, o přiměřeném využívání planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů a o zákazu nehumánního zacházení s těmito živočichy. Druhým požadavkem je, aby se ochrana přírody stala součástí celostátní politiky. A třetím bodem je zvýšená podpora mezinárodní spolupráce.⁷⁹

Mezi velmi významné projekty Bernské úmluvy se dá bezesporu zařadit soustava Smaragd (Emerald), vzniklá v roce 1989. Cílem bylo vytváření soustavy celoevropsky významných lokalit s výskytem zvláště chráněných živočichů, rostlin, biotopů a přírodních stanovišť. Tyto lokality celoevropského významu jsou označovány jako oblasti zvláštního zájmu ochrany přírody a jejich vytváření je povinností všech smluvních stran. Celkově pak tato území vytvářejí soustavu Smaragd.⁸⁰

Jakožto smluvní stát Bernské úmluvy je Česká republika od roku 1998 povinna plnit závazky, z tohoto členství vyplývající. K Úmluvě však přistoupila s několika výhradami. Nesouhlasila se zařazením některých živočichů do Přílohy II, která se týká přísné ochrany volně žijících živočichů. Šlo například od káně lesní, jestřába polního, poštolku obecnou, výra velkého atd. Další výhradu měla Česká republika proti zařazení poloautomatických a automatických zbraní se zásobníkem schopným pojmout více než dva náboje na seznam zakázaných prostředků k lovu či zabíjení zvěře.⁸¹

⁷⁶ Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats CETS No.: 104. *Conventions.coe.int* [online]. Council of Europe, c2012. 9.1.2012 [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=104&CM=8&DF=&CL=ENG>.

⁷⁷ STEJSKAL: *Úvod do právní úpravy...*, s. 150.

⁷⁸ PLEŠNÍK, J. Bernská úmluva oslavila 25. výročí. *Ochrana přírody*, 2005, roč. 60, č. 3, s. 85 - 97.

⁷⁹ STEJSKAL: *Úvod do právní úpravy...*, 150 – 151.

⁸⁰ DAMOHORSKÝ: *Právo životního...*, s. 335.

⁸¹ Úmluva o ochraně evropské fauny a flóry a přírodních stanovišť. *MZP.cz* [online]. MŽP, c2008 - 2011. 2006 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/301CBCE5F8364E9EC1257242002021D1/\\$file/Bernska%20umluva.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/301CBCE5F8364E9EC1257242002021D1/$file/Bernska%20umluva.pdf).

V rámci Evropské unie je soustava Smaragd realizována soustavou NATURA 2000 podle Směrnice č. 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, kterou se budu více zabývat v následující kapitole.⁸²

⁸² DAMOHORSKÝ: *Právo životního...*, s. 335.

3. Právní režim ochrany vodního ptactva na úrovni Evropské unie

Neustálý úbytek jednotlivých druhů a jejich přirozených stanovišť představuje pro EU stále větší problém. O tom svědčí i fakt, že podle čl. 191 Konsolidované Smlouvy o Evropské unii politika v oblasti životního prostředí přispívá ke sledování následujících cílů: udržování, ochraně a zlepšování kvality životního prostředí, dále pak k obezřetnému a racionálnímu využívání přírodních zdrojů, podpoře opatření na mezinárodní úrovni, čelících regionálním a celosvětovým problémům životního prostředí a samozřejmě k ochraně lidského zdraví.⁸³

Ochrana přírody a biodiverzity je v EU prováděna především prostřednictvím sekundárního práva, tedy pomocí směrnic.⁸⁴ Zásadní roli zde mají především dvě směrnice. Jedná se o směrnici č. 2009/147/ES, o ochraně volně žijících ptáků – v konsolidovaném znění (dále jen „směrnice o ptácích“) a směrnicí č. 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (dále jen „směrnice o stanovištích“). Obě tyto směrnice vytváří územní ochranu, která dohromady tvoří souvislou ekologickou soustavu chráněných území Natura 2000. Na základě směrnice o ptácích jsou vyhlášeny ptačí oblasti (*Special Protection Areas* – „SPA“), dle směrnice o stanovištích se jedná o evropsky významné lokality (*Sites of Community Importance* – „SCI“). Cílem soustavy Natura 2000 je ochrana těchto lokalit, zachování příznivého stavu nebo případná snaha o obnovení na příznivější úroveň.⁸⁵

3.1 Natura 2000

Evropská komise vytvořila nástroj celoevropského měřítka, který měl co nejúčinněji ochraňovat společné dědictví v zemích Evropské unie jako celku. Vytvořila soustavu Natura 2000.⁸⁶ Soustava Natura 2000 s více než 20 000 územími, pokrývajícími přes 600 000 km² a zahrnujícími cca 10 % suchozemského povrchu je pravděpodobně nejrozsáhlejší světovou soustavou k ochraně biodiverzity. Tato soustava je založena na dvou typech území: ptačích oblastech pro ochranu volně žijících ptáků, podle směrnice o ptácích z roku 1979 a evropsky významných lokalitách, podle směrnice o stanovištích.⁸⁷

Natura 2000 představuje soustavu chráněných oblastí, která na svém území vytvářejí členské státy EU. Jejím cílem je zajistit ochranu těch živočichů, rostlin a stanovišť, které jsou

⁸³ Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie. *Úřední věstník EU*, 9. května 2008, sv. 51. ISSN 1725-5163. Dostupné z: http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/fxac08115csc_002.pdf.

⁸⁴ Podle čl. 288 Smlouvy o EU je směrnice závazná pro každý stát, kterému je určena, pokud jde o výsledek, jehož má být dosaženo, přičemž volba formy a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům.

⁸⁵ DAMOHORSKÝ: *Právo životního...*, s. 340 – 343.

⁸⁶ *Sustainable tourism and Natura 2000 - Guidelines, initiatives and good practices in Europe*, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2001. s. 6

⁸⁷ EVANS, Dough. Natura 2000 – síť území EU k zachování její flóry a fauny. *Ochrana přírody*, 2005, roč. 60, č. 10, s. 291-293. ISSN 1210-258X.

z evropského pohledu nejcennější a nejvíce ohrožené nebo těch, které se vyskytují pouze v určité lokalitě. Obě směrnice ve svých přílohách vyjmenovávají jednotlivé živočišné a rostlinné druhy, které mají být zachovány, stejně tak jako určité typy přírodních stanovišť.⁸⁸

Natura 2000 představuje pouze minimální společný základ územní ochrany v rámci EU a nijak nenahrazuje národní ochranu přírody, ale pouze jí poskytuje jistý rámec. To znamená, že členské státy mohou chránit i jiná území v závislosti na svých potřebách a tradicích. Stejně tak není nijak překvapující, že se evropsky významné lokality a ptačí oblasti často překrývají s již existujícími národně chráněnými územími. To je způsobeno i tím, že závisí na samotném členském státu, jak rozhodne o zabezpečení konkrétní oblasti a jednotlivých živočichů a rostlin. Tak může dojít k zařazení ptačích oblastí nebo evropsky významných lokalit právě do již existujících kategorií chráněných území.⁸⁹

Je nutno podotknout, že ochrana těchto lokalit nevyklučuje hospodaření ani další lidské zásahy. Není výjimkou, že se právě díky tradičnímu a citlivému hospodaření dochovala významná společenství a vzácné rostliny a živočichové. V lokalitách Natury 2000 jsou zakázány jen takové činnosti, které by mohly negativně ovlivnit výskyt předmětu ochrany, tedy určitých rostlinných a živočišných druhů.⁹⁰

3.2 Směrnice o ptácích

Díky častým negativním dopadům lidské činnosti drasticky klesá četnost mnoha druhů volně žijících ptáků, kteří se přirozeně vyskytují na evropském území, což představuje vážnou hrozbu především díky narušování biologické rovnováhy. Pro rozmnožování a přežití některých druhů ptáků by měla být zajištěna zvláštní opatření, chránící jejich stanoviště v rámci celého území, na němž jsou rozšířeni.⁹¹

Problémem EU, stejně tak jako celé Evropy, je ale skutečnost, že se zde přirozeně vyskytují převážně stěhovavé druhy ptáků, kterým je potřeba zajistit přeshraniční ochranu. Proto je potřeba, aby členské státy nebyly zodpovědné pouze za ochranu druhů nacházejících se na jejich území, ale aby se jejich odpovědnost vztahovala na celé území EU.⁹² Již v roce 1973 Rada Evropského společenství vyzývala v prohlášení o akčním programu ke specifické

⁸⁸ Co je NATURA 2000. *Nature.cz* [online]. Natura 2000, c2006 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: <http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=2102&akce=&ssHledat=>.

⁸⁹ STEJSKAL: *Úvod do právní úpravy ochrany přírody...*, s. 283.

⁹⁰ MELCEROVÁ, Hannah a kol. NATURA 2000 – Ptačí oblasti: Ochrana volně žijících ptáků (Pracovní metodika pro privátní poradce v lesnictví). Brandýs nad Labem: Ústav pro hospodářskou úpravu lesů, 2011. s 3 Dostupné z <http://www.uhul.cz/poradenstvi/metodiky/N2000POOVZP.pdf>.

⁹¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků (kodifikované znění). *Úřední věstník EU*, 26. ledna 2010. Dostupné z: http://koalicepronaturu.cz/sites/default/files/uploads/dokumenty/Smernice%20o%20ptacich_147_2009_ES.pdf.

⁹² JANS, Jan, VEDDER, Hans. *European environmental law: after Lisabon*, Gronigen: Europa Law Publishing, 2012, s. 507.

ochraně ptáků. Z těchto důvodů byl přijat historicky první právní předpis Evropského společenství, který se zabýval ochranou přírody v určité podoblasti. Jednalo se o směrnici 79/409/EHS, o ochraně volně žijících ptáků. V dubnu roku 1981 nabyla směrnice účinnosti pro původních 9 členských států EU. Pro nově přistupující státy byla tato směrnice účinná vždy od data jejich vstupu do EU. Z důvodu velkého množství novelizací byla tato směrnice 30. listopadu 2009 kodifikována směrnicí 2009/147/ES o ochraně volně žijících ptáků.⁹³ Do legislativy ČR byla předmětná směrnice transponována prostřednictvím § 5a a § 5b zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

Směrnice o ptácích se skládá z 20 článků a 7 příloh. První tři články směrnice stanovují povinnost ochrany všech ptačích druhů přirozeně se vyskytujících na evropském území, stejně tak jako jejich vajec, hnízd a stanovišť. Dále z těchto článků pro státy vyplývá povinnost zavést potřebná opatření k zabezpečení ochrany, uchování, obnovy a vytváření biotopů a stanovišť.⁹⁴

Velmi podstatný je článek 4, který pro členské státy představuje závazek klasifikovat tzv. území zvláštní ochrany, vztahující se na druhy a poddruhy ptáků uvedených v příloze I. Články 5 až 8 uvádějí opatření, nutná pro právní ochranu ptáků. Jedná se zejména o řadu zákazů, jako například úmyslné usmrcování a odchyt ptáků nebo ničení a poškozování jejich hnízd a vajec. Zároveň se zde stanovují i přísná pravidla pro jejich uvádění na trh a způsoby lovu. Článek 9 stanovuje možné výjimky z ustanovení článků 5 až 8. Odchylení je možné například z důvodu ochrany veřejného zdraví a bezpečnosti, v zájmu bezpečnosti letového provozu, nebo z důvodu předcházení závažných škod. Článek 10 se zabývá podporou výzkumu a dalších činností nezbytných pro ochranu ptactva. Podle článku 11 mají členské státy při případném vysazování nepůvodních druhů ptáků dbát o to, aby tato činnost neblaze neovlivnila původní přirozeně se vyskytující rostliny a živočichy. Článek 12 pojednává o povinnosti vydávání zpráv o provádění vnitrostátních předpisů vydaných na základě této směrnice.⁹⁵

Podle článků 13 a 14 nesmí dojít ke zhoršení současné situace při uplatňování opatření z této směrnice. A členské státy mohou zavést i přísnější ochranná opatření, než stanovuje směrnice. Stejně tak jako již zmíněný článek 12, i články 15 až 18 se jistou měrou zabývají

⁹³ ROTH, Petr. *Legislativa Evropských společenství v oblasti územní a druhové ochrany přírody (směrnice 79/409/EHS, směrnice 92/43/EHS, rozhodnutí 97/266/ES)*. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, 2003. s. 9 – 10.

⁹⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků (kodifikované znění).

⁹⁵ Tamtéž.

podáváním zpráv o provádění směrnice a také změnami pro úpravu příloh. A nakonec, články 19 a 20 upravují formální záležitosti, jako je platnost směrnice a strany, kterým je určena.⁹⁶

Jak již bylo řečeno, tato směrnice má 7 příloh. První z nich obsahuje seznam 192 druhů a poddruhů ptáků, pro které se vytvářejí území zvláštní ochrany. Druhy z přílohy I Směrnice o ptácích jsou pomocí standardizovaných, jednoduchých metod sledovány v rámci celostátního monitoringu. Monitoring je plánován v tříletých cyklech. Tříletý cyklus monitoringu byl vytvořen pro synchronizaci monitoringu s povinností podávat každé tři roky zprávu Evropské Komisi.⁹⁷

Další příloha představuje výčet druhů a poddruhů, které mohou být za určitých podmínek loveny. Seznam druhů, jež je možné za určitých podmínek uvádět na trh, je uveden v příloze třetí. Čtvrtá příloha upravuje seznam zakázaných zařízení, mechanismů a dopravních prostředků, jež nelze použít k lovu. V páté příloze je uveden seznam výzkumných a monitorovacích činností. Šestá příloha udává lhůty pro provedení novel směrnice 79/409/EHS a poslední, tedy sedmá příloha obsahuje tabulku pro srovnání směrnic 79/409/EHS a 2009/147/ES.⁹⁸

3.2.1 Ptačí oblasti

Podle směrnice o ptácích mají členské státy EU povinnost pro vybrané mimořádně zranitelné druhy a poddruhy ptáků uvedené v příloze I. vyhlásit nejvhodnější oblasti, pro jejich ochranu, tzv. ptačí oblasti. Tato chráněná území mohou představovat například mokřady, jezera, pobřeží, lesy, horské regiony nebo i zemědělská území. Ptačí oblasti si členské státy podle směrnice o ptácích vymezí na základě ornitologických kritérií a vyhlásí ve své kompetenci s tím, že o realizovaných krocích informují Evropskou komisi. Pro státy tak neplatí žádná další kritéria při výběru vhodných lokalit. Pokud však členské státy nenavrhnou území, které splňuje veškeré podmínky pro vyhlášení ptačí oblasti, může Evropský soudní dvůr na návrh Komise rozhodnout, že se jedná o rozpor se směrnicí. O problematice vymezování ptačích oblastí Evropský soudní dvůr rozhodoval poměrně často, více se ale tomuto tématu budu věnovat v kapitole soudních sporů.⁹⁹

Ptačí oblasti, které jsou vyhlášovány na území České republiky, tvoří společně s evropsky významnými lokalitami soustavu NATURA 2000. Podle § 45e odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů („zákon o ochraně přírody“), vymezuje území nejvhodnější pro ochranu ptačích populací, vyskytujících se na

⁹⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků (kodifikované znění).

⁹⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků (kodifikované znění).

⁹⁸ MELCEROVÁ: *NATURA 2000...*, s. 5.

⁹⁹ STEJSKAL: *Úvod do právní úpravy ochrany přírody...*, s. 265 – 268.

území ČR, svým nařízením které musí být v souladu se stanovenými právními předpisy EU, vláda¹⁰⁰. Jedná se o nařízení vlády č. 51/2005 Sb., kterým se stanoví druhy a počet ptáků, pro které se vymezují ptačí oblasti. Podle § 45e odst. 2 vymezuje vláda ptačí oblasti s cílem zachování daných druhů ptáků, přičemž jsou v úvahu brány především požadavky na jejich ochranu. K dalším požadavkům, jako je například rekreace, sport, hospodářská stránka a rozvojové záměry dotčených obcí a krajů, je potřeba souhlasu orgánu ochrany přírody.¹⁰¹

První práce na přípravě ptačích oblastí pro soustavu NATURA 2000 začaly v ČR již v roce 2000, kdy byla ČSO pověřena AOPK k navržení kritérií a seznamu kandidátů na ptačí oblasti.¹⁰² V průběhu let 2004 a 2009 bylo vyhlášeno 41 ptačích oblastí, pokrývajících přibližně 9 % rozlohy ČR. Vzniklé ptačí oblasti se přibližně z 60 % překrývaly s již stávajícími zvláště chráněnými územími.¹⁰³

Ovšem jak už jsem se zmiňovala dříve, vyhlášení všech oblastí nebylo tak jednoduché, jak by se na první pohled mohlo zdát. U posledních třech, jmenovitě ptačí oblasti Heřmanský stav-Odra-Poolší, Českobudějovických rybníků a Dehtáře se vyhlášení značně zkomplikovalo. V prvním případě to bylo způsobeno spory vedenými kolem výstavby průmyslové zóny v dané oblasti. Z tohoto důvodu byla ptačí oblast Heřmanský stav-Odra-Poolší vyhlášena ve zmenšeném rozsahu až v roce 2008. Vyhlášení oblastí Českobudějovické rybníky a Dehtář nastalo až v říjnu 2009 díky konfliktům s rybničním hospodařením. Problematikou těchto oblastí se budu více zabývat později.¹⁰⁴

3.3 Směrnice o stanovištích

Směrnice o stanovištích, celým názvem směrnice č. 92/43/ECC o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, byla přijata v květnu 1992. Účinná byla pro tehdejších 12 členských států a pro všechny nově přistupující vždy dnem jejich vstupu do EU. Transpozice směrnice měla být provedena původními členskými státy do

¹⁰⁰ KNOTEK, Jaroslav. K vybraným otázkám u ptačích oblastí. *České právo životního prostředí*, 2006, roč. 6, č. 1, s. 28 – 36.

¹⁰¹ Česko (Československo). Zákon č. 114 České národní rady ze dne 19. února 1992 o ochraně přírody a krajiny. In *Sbírka zákonů České a Slovenské federativní republiky*. 1992, částka 28, s. 666 – 692. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1992&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=11>>

¹⁰² Ptačí oblasti v ČR. *Nature.cz* [online]. Natura 2000, c2006 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: <http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=1804>.

¹⁰³ Vyhodnocení plnění Státní politiky životního prostředí České republiky (za období 2004 – 2010). In *Cenia.cz* [online]. Česká informační agentura životního prostředí, 27. června 2007 [cit. 10.1.2012]. Dostupné z: [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFHZA1MF/\\$FILE/Vyhodnocen%C3%AD%20pln%C4%9Bn%C3%AD%20SP%C5%BDP%202004-2006.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFHZA1MF/$FILE/Vyhodnocen%C3%AD%20pln%C4%9Bn%C3%AD%20SP%C5%BDP%202004-2006.pdf).

¹⁰⁴ Ptačí oblasti. *Biomonitoring.cz* [online]. Oficiální webové stránky AOPK ČR věnované monitoringu v České republice, c2007 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: <http://www.biomonitoring.cz/ptaci-oblasti.php>.

poloviny roku 1994, ovšem ve většině případů se tak stalo daleko později. Bylo to způsobeno především nereálnými odhady plánovaných termínů ale též komplikovaností celé směrnice.¹⁰⁵

Cílem směrnice je druhová a územní ochrana potřebná pro zachování nebo obnovu přírodních stanovišť a populace volně žijících živočichů (s výjimkou ptačích druhů) a planě rostoucích rostlin na území Evropské unie. Územní ochrana představuje podle směrnice především vyhlášení lokalit s přírodními stanovišti významnými z hlediska ochrany přírody v zájmu EU a vyhlášení lokalit zaměřených na druhovou ochranu ohrožených živočichů a rostlin. Podrobný výčet těchto území je uveden v Příloze I a v Příloze II. této směrnice. Podle této směrnice jsou členské státy povinny každých 6 let vypracovávat zprávu o provádění ochranných opatření a zhodnocovat jejich vliv na přírodní stanoviště vymezených v přílohách.¹⁰⁶

3.3.1 Evropsky významné lokality

Evropsky významné lokality („EVL“)¹⁰⁷ představují druhý chráněný typ území v rámci soustavy NATURA 2000. EVL jsou vyhlášeny podle směrnice o stanovištích a jejich cílem je ochrana typů evropsky významných přírodních stanovišť a evropsky významných druhů, ovšem s výjimkou ochrany ptáků, kterou se zabývají ptačí oblasti. Národní seznamy jednotlivých členských států podléhají schválení Evropské komise, která v případě opomenutí ze strany státu může nařídit vyhlášení i dalších lokalit. Po schválení Komisí mají členské státy maximálně 6 let k vyhlášení EVL v určité oblasti. Vyhlášení EVL je tedy daleko složitější, než vyhlášení ptačích oblastí, u kterých postačí Komisi pouze informovat. V České republice byl národní seznam EVL po složitých vyjednáváních vládou schválen v roce 2004 v počtu 863 lokalit. Seznam byl vyhlášen nařízením vlády č. 132/2005 Sb., kterým se stanoví národní seznam evropsky významných lokalit. Poté byl národní seznam předán k dalšímu řízení a ke schválení Komisi.¹⁰⁸

Ovšem tento seznam byl zanedlouho rozšířen i o lokality v panonské biogeografické oblasti. Bylo tak učiněno nařízením vlády č. 301/2007, kterým se mění nařízení vlády č. 132/2005 Sb., kterým se stanoví národní seznam evropsky významných lokalit.¹⁰⁹ K 26. listopadu 2011 obsahoval český seznam EVL přesně 1082 lokalit (viz. příloha č. 5).¹¹⁰

¹⁰⁵ ROTH: *Legislativa Evropských společenství...*, s. 9 – 10.

¹⁰⁶ Směrnice o stanovištích (92/43/EHS) ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. *Veronica.cz* [online]. Ekologický institut Veronica, poslední aktualizace 11. ledna 2012 [cit. 11.1.2012]. Dostupné z: <http://www.veronica.cz/?id=148>.

¹⁰⁷ český ekvivalent anglického Sites of Community Importance (SCI)

¹⁰⁸ DAMOHORSKÝ: *Právo životního...*, s. 361

¹⁰⁹ Odborné podklady – související národní legislativa. *Nature.cz* [online]. Natura 2000, c2006 [cit. 8.1.2012]. Dostupné z: <http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=1823&akce=&ssHledat=>

¹¹⁰ Evropsky významné lokality – seznam lokalit. *Nature.cz* [online]. Natura 2000, c2006 [cit. 8.1.2012]. Dostupné z: http://www.nature.cz/natura2000-design3/web_lokality.php?cast=1805&akce=seznam&quickfilter=3&show_all=0.

3.2 Judikatura Evropského soudního dvora v oblasti ochrany vodního ptactva

Základ unijní ochrany přírody tvoří směrnice o ptácích a směrnice o stanovištích, přičemž kromě metodického vedení ze strany zejména Evropské komise a institucí jednotlivých členských států je k zajištění jednotného pochopení, aplikace a prosazování unijního práva nezbytná činnost Soudního dvora EU. Pro účely sporů týkajících se transpozice a implementace směrnice o ptácích a směrnice o stanovištích jsou příslušnými tribunály Soudní dvůr a Soud prvního stupně. Ochrana přírody představuje v rámci ochrany životního prostředí třetí nejčastější oblast, kterou se Soudní dvůr EU zabývá.¹¹¹ Případy týkající se ochrany životního prostředí lze z hlediska procesního rozdělit do tří skupin:

- 1) První skupina obsahuje případy, jejichž předmětem je splnění porušené unijní právní normy. Ve článku 258 Smlouvy o fungování EU („SFEU“) je upraveno řízení o porušení Smlouvy vedené Evropskou komisí proti členskému státu s možností podání žaloby Soudnímu dvoru. Článek 259 dále upravuje možnost podání žaloby proti členskému státu ze strany jiného členského státu, které předchází odůvodněné stanovisko Komise. A konečně článek 260 upravuje řízení o výkonu předchozího rozhodnutí Soudního dvora.¹¹² Podá-li Komise žalobu k Soudnímu dvoru, má právo současně navrhnout uložení finanční pokuty členskému státu, a to přiměřenou okolnostem daného případu. V řízeních týkajících se směrnice o ptácích a směrnice o stanovištích již Komise v minulosti opakovaně navrhovala uložení finanční sankce, ale dosud bezúspěšně.¹¹³
- 2) Ve druhé skupině jsou případy rozhodování o předběžných otázkách týkajících se výkladu Smluv a platnosti a výkladu aktů přijatých orgány, institucemi nebo jinými subjekty EU podle článku 267 SFEU. Jedná se o téměř o 50 % všech řízení v oblasti ochrany životního prostředí (zejména oblast posuzování vlivů na životní prostředí a vlastní ochrana přírody).¹¹⁴
- 3) A konečně poslední skupinu představují případy podle článku 263 SFEU, podle něhož *„každá fyzická nebo právnická osoba může za stanovených podmínek podat žalobu proti aktům unijních institucí, které jsou jí určeny nebo které se jí bezprostředně a osobně dotýkají“*¹¹⁵. V oblasti ochrany přírody se jedná o případy, v nichž jednotlivci (zejména vlastníci pozemků) žalují Evropskou komisi v souvislosti s jejími

¹¹¹ STEJSKAL, Vojtěch. ZICHA, Jiří. *Judikatura Soudního dvora Evropské unie v oblasti ochrany přírody*. Praha: MŽP, 2011. s. 6.

¹¹² Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie.

¹¹³ STEJSKAL, ZICHA: *Judikatura Soudního dvora...*, s. 6.

¹¹⁴ Tamtéž.

¹¹⁵ Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie.

rozhodnutími týkajícími se vyhlášení lokalit soustavy Natura 2000. Tyto případy řeší Soud prvního stupně.¹¹⁶

Z hlediska obsahového lze dosavadní judikaturu Soudního dvora týkající se směrnice o ptácích a směrnice o stanovištích rozdělit na pět nejčastějších typů případů:

- na případy týkající se nedostatečného či chybějícího legislativního zakotvení rámcové úpravy územní a druhové ochrany,
- případy chybného nebo nedostatečného vymezení či nevymezení konkrétního chráněného území soustavy Natura 2000, včetně protiprávního zmenšování takového území,
- dále případy protiprávního schválení záměru investičního projektu v chráněném území, včetně otázek posuzování vlivů koncepcí či záměrů na lokality soustavy Natura 2000,
- případy nedostatků v zajištění ochrany chráněného území v rámci soustavy Natura 2000
- a konečně případy protiprávního nakládání s chráněnými druhy živočichů, zejména ptáků, ale i ostatních živočichů.¹¹⁷

Směrnici o ptácích se Soudní dvůr věnuje od roku 1987, kdy byly vydány první rozsudky. V případě judikatury týkající se směrnice o ptácích se jedná o judikaturu Soudního dvora k původnímu textu směrnice 79/409/EHS, kodifikované znění z roku 2009 až na drobné výjimky v podstatě text směrnice z roku 1979 nezměnilo. Například k článku 4 předmětné směrnice je judikatura velmi bohatá, přičemž obvykle se týká nesplnění povinnosti členského státu zajistit ochranu přírodních stanovišť druhů v příloze I směrnice, označit území nejvhodnější z hlediska počtu druhů a rozlohy jako SPA a zajistit jim praktickou ochranu podle principu prevence a principu předběžné opatrnosti.¹¹⁸

Předmětem případu C-57/89¹¹⁹ Komise vs. Německo (Leybucht) byla stížnost obdržená Komisí od německých ekologických iniciativ ve věci výstavby hráze a následně rezervoáru v území zařazeném Německem mezi SPA. Komisi se nepodařilo Soudní dvůr přesvědčit o naléhavosti potřeby zabránit zahájení výstavby hráze. Výstavba hráze byla podle argumentace Německa odůvodněna pouze opatřeními na ochranu lidských životů (povodně) a

¹¹⁶ STEJSKAL, ZICHA: Judikatura Soudního dvora..., s. 6.

¹¹⁷ STEJSKAL, ZICHA: Judikatura Soudního dvora..., s. 6 – 7.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 6 – 7.

¹¹⁹ Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 28. 2. 1992, sp. zn. C-57/89

nikoliv, jak se německé ekologické iniciativy i Komise domnívaly, pro další využití oblasti k rekreačním účelům.¹²⁰

Porušení článku 4 se v případě C-355/90¹²¹ dopustilo v roce 1990 Španělsko u mokřadů Marismas de Santoña. Španělská vláda část území prohlásila za přírodní rezervaci, nicméně bez ochrany zůstalo 40 tisíc m² území, kde se realizovala stavba silnice, měly se stavět průmyslové závody a farmy na pěstování mlžů, ukládat odpad, vypouštět odpadní vody, v území těžit a zároveň bažiny zavážet nevyužitým materiálem. I v území, které bylo chráněno, ovšem podle názoru Komise nebyla přijata dostatečná opatření k ochraně ptáků ve smyslu článků 3 a 4 směrnice.¹²² Soudní dvůr uznal stížnost Komise, podle které Španělsko nesprávně implementovalo směrnici tím, že toto významné území nevyhlásilo jako SPA a v tomto území provádělo činnosti, které mohly stanoviště ptáků ohrozit, a na obecné úrovni potvrdil názor, že „*přestože mají členské státy určitou volnost při výběru SPA, klasifikace těchto území závisí na ornitologických kritériích stanovených směrnicí*“.¹²³

V případě C-44/95¹²⁴ se žádost britského soudu o vydání rozhodnutí o předběžné otázce vztahovala k použití ekonomických a sociálních kritérií podle článku 2 směrnice v případě omezení územního rozsahu existující SPA. Případ byl analogický případu C-57/89, také zde soudní dvůr stanovil, že území SPA musí být stanovena výlučně na základě ornitologických a ekologických kritérií, nikoliv s ohledem na kritéria sociální a ekonomická.

V případě C-3/96¹²⁵ Komise žalovala Nizozemí, že počet a rozloha jím vymezených lokalit SPA neodpovídá ornitologickým kritériím pro vymezení těchto oblastí, jak to požaduje článek 4 odst. 1 směrnice. Soudní dvůr neuznal argumentaci Nizozemí, že ochranu ptáků zajišťuje i jinými způsoby (např. zákon o ochraně přírody, prodej lokalit ochranným organizacím či přijímání plánů ochrany ptactva), neboť požadavek na stanovení všech nejvíce vyhovujících lokalit jako SPA je ve směrnici jednoznačný.¹²⁶

Směrnici o stanovištích se Soudní dvůr věnuje od roku 1996, kdy byly vydány první rozsudky. Například v případě C-117/03¹²⁷ Soudní dvůr rozhodoval o předběžné otázce v rámci sporu mezi Societa Italiana Dragaggi, italským ministerstvem infrastruktury a dopravy a autonomní oblastí Furlánsko – Julské Benátsko. Spor se týkal zrušení přidělené veřejné

¹²⁰ STEJSKAL, ZICHA: *Judikatura Soudního dvora...*, s. 12.

¹²¹ Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 2. 8. 1993, sp. zn. C-355/90.

¹²² STEJSKAL: *Úvod do právní úpravy ochrany přírody...* s. 268.

¹²³ STEJSKAL, ZICHA: *Judikatura Soudního dvora...*, s. 13.

¹²⁴ Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 11. 7. 1996, sp. zn. C-44/95

¹²⁵ Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 19. 3. 1998, sp. zn. C-3/96

¹²⁶ STEJSKAL, ZICHA: *Judikatura Soudního dvora...*, s. 14.

¹²⁷ Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 13. 1. 2005, sp. zn. C-117/03.

zakázky na bagrovací práce a vykládku výkopového materiálu na násypu v přístavu Monfalcone v ústí řeky Timavo.¹²⁸

Společnost Dragaggi získala veřejnou zakázku na bagrovací práce v přístavu Monfalcone. Bylo stanoveno, že vytěžené sedimenty budou ukládány na proplachovacích polích v lokalitě Foce del Timavo. Italské ministerstvo životního prostředí však přidělení zakázky neschválilo s odůvodněním, že proplachovací pole je nutné považovat za lokalitu významnou pro Společenství a ukládání vytěžené zeminy má být proto podrobeno posouzení vlivů na lokalitu ve smyslu příslušného italského předpisu, kterým byla směrnice transponována do italského vnitrostátního práva.¹²⁹

Po vleklém soudním sporu, zda jsou ochranná opatření pro lokality významné pro Společenství použitelná teprve poté, co Komise zařadí příslušnou lokalitu na seznam lokalit významných pro Společenství, nebo již předtím, položil odvolací soud Soudnímu dvoru dotaz, zda a případně za jakých podmínek musí členské státy chránit potenciální lokality významné pro Společenství před tím, než Komise schválí seznam lokalit významných pro Společenství.¹³⁰

Z rozhodnutí Soudního dvora vyplynulo, že ochranná opatření musí být přijata pouze pro lokality, které jsou zařazeny do seznamu lokalit významných pro Společenství. V případě oblastí, které jsou vhodné jako lokality významné pro Společenství, jsou členské státy podle směrnice povinny přijmout vhodná opatření s ohledem na cíl ochrany.¹³¹

¹²⁸ Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 13. 1. 2005, sp. zn. C-117/03.

¹²⁹ Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 13. 1. 2005, sp. zn. C-117/03.

¹³⁰ Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 13. 1. 2005, sp. zn. C-117/03.

¹³¹ STEJSKAL, ZICHA: *Judikatura Soudního dvora...*, s. 38 – 39.

4. Implementace evropské legislativy týkající se ochrany vodního prostředí v ČR

4.1 Problematické aspekty implementace evropského environmentálního práva

Česká legislativa životního prostředí a de facto i celý systém jeho ochrany byl prakticky od počátku vybudován až po listopadu 1989. Vzorem byly moderní evropské zákony a instituce, především v jednotlivých státech Evropské unie. Přibližně do roku 1993 byly všechny klíčové zákony přijaty a systém uveden do praxe. Od té doby účinně funguje a v podstatě se neodchyluje od zásad uplatňovaných v EU. Požadavky na legislativu však byly zpočátku dány především potřebou rychle zlepšit situaci, která panovala za totality, a přestože se držely moderních evropských principů, v mnoha detailech a někdy i v zásadnějších věcech se lišily od evropského práva životního prostředí. Pro implementaci prakticky všech směrnic vztahujících se k ochraně životního prostředí proto bylo nutné provést rozsáhlé úpravy všech stávajících zákonů.¹³² Tento proces trvá až do současnosti.

Za klíčové problémy implementace evropského environmentálního práva jsou v současné době považovány především nekvalitní transpozice a nekvalitní aplikace.¹³³ Navzdory tomu, že Evropská komise disponuje nástrojem k prosazení výše uvedeného v podobě podání žaloby k Evropskému soudnímu dvoru, jestliže má za to, že členský stát selhal při plnění závazků podle článku 226 Smlouvy o ES,¹³⁴ směrnice o ptácích a stanovištích jsou Evropskou komisí obecně hodnoceny jako nejhůře implementovaná evropská legislativa.¹³⁵

Jako hlavní důvody jsou uváděny formulační a věcná nejasnost směrnic, zejména však značný objem jednotlivých požadavků a složitost všech činností a procesů, nutných pro plnou implementaci.¹³⁶ Dochází tak k situacím, kdy dílčí text evropské normy není převzat do znění českého předpisu a úhel pohledu na transpozici některých ustanovení evropských směrnic u

¹³² MOLDAN, Bedřich. Jaký smysl má přistoupení České republiky k Evropské unii pro životní prostředí. *Plenární přednáška pro konferenci FSV "Globální svět ..."*, říjen/listopad 2000. Dostupné z WWW: http://veda.fsv.cuni.cz/konf_sem/globalni_svet/GS_prispevky/gs_plenum_moldan.htm.

¹³³ STEJSKAL, Vojtěch. Komunitární legislativa územní a druhové ochrany přírody a její transpozice a implementace v České republice. *Ekologie a právo*, 2005, č. 1, s. 7 – 16.

¹³⁴ Nepodaří-li se sjednat nápravu jiným způsobem, následném řízení pro porušení práva může soud nařít členskému státu platit penále za nedodržení povinnosti podle evropského práva.

¹³⁵ STEJSKAL: *Komunitární legislativa...*, s. 7 – 16.

¹³⁶ MIKO, Ladislav. BOROVIČKOVÁ, Hana a kol. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 14.

různých zainteresovaných subjektů se značně liší. Národní aplikační praxe pak často odporuje znění a cílům směrnice a mnohdy i znění a cílům českého zákona.¹³⁷

Další problém představuje nedostatečný monitoring aplikace evropského práva – podle čl. 17 odst. 1 Smlouvy o EU je tím, kdo má plnit úlohu dozoru nad členskými státy a zajistit, aby evropské environmentální právo bylo aplikováno, Komise.¹³⁸ Ta monitoruje implementaci směrnic pomocí zpráv členských států,¹³⁹ správní činnosti samotné Komise, zadaných analýz a především stížnosti ze strany občanů. Problém spočívá v tom, že Komise v současnosti kontroluje pouze otázku formální transpozice do národního práva členských zemí a otázky skutečné praktické aplikace práva jsou Komisí (a stejně tak i Evropským parlamentem) velmi často opomíjeny.¹⁴⁰

Poslední problém představuje neefektivní vymáhání evropského práva. Pro nakládání se stížnostmi je charakteristická malá transparentnost, o čemž svědčí i zpráva IEEP (Institut pro evropskou environmentální politiku) o implementaci 6. environmentálního akčního programu z roku 2006.¹⁴¹ Zatímco environmentální případy jsou první v žebříčku počtu podaných stížností, pouze cca 10 % z nich končí u Evropského soudu. Komise sice představila prioritní kritéria pro vyřizování stížností, tato kritéria se ale rok od roku mění a navíc vyřazují velké množství stížností mimo tuto oblast priorit. Dalším často napadaným projevem malé otevřenosti řízení o stížnostech je skutečnost, že o jednání mezi Komisí a členským státem, tedy o průběhu vyřizování stížnosti, obecně nejsou poskytovány informace.¹⁴²

Podle kritiků stávajícího stavu existuje několik možných prvků žádoucího vývoje: posílení kapacit, změny pravidel práce Komise (transparentnost ve vyřizování stížností, monitoring zahrnuje i aplikaci práva atd.) a změna filozofie spočívající v decentralizaci vymáhání environmentálního práva. Samostatný problém představuje otázka, zda je obsah evropského práva dostatečně kvalitní a ambiciózní na to, aby zastavil tendenci k destrukci životního prostředí.¹⁴³

¹³⁷ FADRŇÝ, Martin. Kým a proč (ne)jsou vymáhány evropské environmentální předpisy. *Via iuris.cz* [online]. Via Iuris - Bulletin pro právo ve veřejném zájmu, poslední aktualizace 7. ledna 2007 [cit. 11.1.2012]. Dostupné z: <http://www.viaiuris.cz/index.php?p=msg&id=125>.

¹³⁸ Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie.

¹³⁹ Směrnice obsahují povinnost pravidelného informování Komise, samotná Komise má za úkol připravovat zprávy o stavu implementace za celá společenství

¹⁴⁰ FADRŇÝ: Kým a proč..., [online].

¹⁴¹ PALLEMAERTS, Marc et al. *Drowning in Process? The Implementation of the EU's 6th Environmental Action Programme. An IEEP Report for the European Environmental Bureau (EEB)*. April 2006. Dostupné z WWW: <http://www.noticenature.ie/files/IEEPFinalReport6EAP-April2006.pdf>.

¹⁴² FADRŇÝ: Kým a proč..., [online].

¹⁴³ Tamtéž.

4.2 Spory České republiky v oblasti ochrany vodního ptactva

Česká republika se kvůli ochraně životního prostředí dostala do konfliktu s Evropskou komisí již mnohokrát. V této kapitole bych zmínila několik nejznámějších a nejdiskutovanějších sporů, se kterými se ČR potýkala.

4.2.1 Výstavba rychlostní komunikace R55

V územním plánu okresu Hodonín byl záměr vést rychlostní silnici R55 skrz Bzeneckou Doubravu zakotven již v roce 1998 a následně se dostal i do územních plánů jednotlivých obcí. A to navzdory skutečnosti, že se již tehdy jednalo o významnou oblast výskytu dvou silně ohrožených druhů ptáků, a to skřivana lesního a lelka lesního, k jejichž ochraně byla v roce 2005 vymezena Ptačí oblast Bzenecká Doubrava – Strážnické Pomoraví jako součást evropské sítě Natura 2000.¹⁴⁴

I přes hrozbu soudního sporu s Evropskou komisí tehdejší ministr životního prostředí - Libor Ambrozek v červnu 2006 završil proces hodnocení vlivů stavby na životní prostředí vydáním souhlasného stanoviska k vedení R55 skrz Bzeneckou Doubravu. První dopis od Evropské komise upozorňující na porušení komunitárního práva dorazil do České republiky v roce 2007. ČR zde byl vytýkán zejména fakt, že se nesnažila najít jinou trasu vedení rychlostní silnice R55, která by se Bzenecké Doubravě vyhnula. ČR se snažila sporu vyhnout, protože se však v důsledku přijetí harmonogramu rozvoje dopravní infrastruktury, který předpokládal, že se do roku 2020 postaví nebo alespoň rozestaví dopravní infrastruktura o celkových realizačních nákladech ve výši bezmála bilionu korun, ocitla v „časové tísní“. Namísto hledání trasy R55 mimo Ptačí oblast Bzenecká Doubrava bylo MŽP uloženo, aby se pokusilo najít takové technické provedení R55 v úseku procházejícím Bzeneckou Doubravou, aby byla ochrana skřivana a lelka zajištěna.¹⁴⁵

V květnu roku 2011 dospěli experti posuzující vliv silnice R55 na životní prostředí k názoru, že jediným technicky schůdným řešením je částečné zahloubení silnice do písčitého podloží, její zakrytí svrchu (tedy vlastně shora hloubený tunel, resp. 2 tunely) a přesypání vzniklého tělesa vybagrovaným materiálem. Úhrnná délka obou tunelů by přesahovala 8 kilometrů a nejen z tohoto pohledu by se jednalo o unikát – ovšem vzniklý z důvodu nesmyslných výchozích podmínek zadání. Právě tyto tunely by měly ochránit vzácnou a evropsky chráněnou ptačí oblast Bzenecká Doubrava – Strážnické Pomoraví. Na stavbě tunelů se už kvůli názoru Evropské komise, která posuzovala stížnosti ekologů z Česka, shodli zástupci ministerstva dopravy a MŽP. Nesouhlasí s ní však Ministerstvo zemědělství,

¹⁴⁴ KUTÁK, Aleš. Tunel v písku. *Blog.aktualne.centrum.cz* [online]. Blog Aktuálně.cz, 22. prosince 2011 [cit. 11.1.2012]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/ales-kutak.php?itemid=15129>.

¹⁴⁵ Tamtéž.

podle stanoviska odboru hospodářské úpravy a ochrany lesů zemědělského resortu totiž povede tunelová varianta k výraznému kácení lesa. Ani ekologové a ornitologové nejsou variantě výstavby tunelů nakloněni a požadují, aby se nová rychlostní silnice z Přerova do Břeclavi vyhnula ptačí oblasti úplně. Navrhují alternativní trasu kolem Veselí nad Moravou, která je asi o sedm kilometrů delší.¹⁴⁶ Je tedy zřejmé, že situace ohledně R55 bude během na dlouhou trať a to nejen kvůli ekonomické krizi, která výrazně omezila výdaje státu, tak i kvůli neutuchajícím sporům.

4.2.2 Výstavba rychlostní komunikace R52 Pohořelice – Mikulov

Ředitelství silnic a dálnic České republiky, Ministerstvo dopravy a Jihomoravský kraj prosazují výstavbu rychlostní silnice R52 Pohořelice – Mikulov, která by se měla stát součástí dálničního spojení Brno – Vídeň (plánovaná rakouská dálnice A5 má spojit Vídeň s českými hranicemi poblíž Mikulova).¹⁴⁷

Se záměrem však nesouhlasí řada dotčených obcí a jejich obyvatel a jejich občanská sdružení (Nebojsa, Dolní Dunajovice proti R52, Mikulovsko bez dálnice), protože v důsledku výstavby by došlo jednak ke zvýšení tranzitní zátěže, jednak k poškození okolní krajiny – konkrétně CHKO Pálava, jejíž nedílnou součástí je stejnojmenná ptačí oblast, kde je předmětem ochrany 8 druhů ptáků (čáp bílý, orl mořský, včelojed lesní, strakapoud jižní, strakapoud prostřední, pěnice vlašská, lejsek bělokrký a ťuhák obecný). Podle jejich názoru by měly být nejprve provedeno posouzení a objektivní srovnání všech reálných variant spojení Brno – Vídeň dálničního typu, z nichž by měla být vybrána ta, která se ukáže být ekonomicky výhodnější, potřebnější z dopravního hlediska a příznivější pro životní prostředí.¹⁴⁸

K tomuto posouzení by mělo dojít při pořizování územního plánu velkého územního celku pro dané území (dnes zásady územního rozvoje kraje) v procesu posuzování vlivů plánů a koncepcí, tzv. SEA. V případě dálničního spojení Brno – Vídeň nicméně k takovému srovnání nikdy nedošlo, navzdory tomu, že reálná alternativa R52 v podobě využití stávající dálnice D2 a vybudování obchvatu Břeclavi v dostatečné kapacitě existuje. Místo posouzení variant spojení v rámci územního plánu proběhl v letech 2003 – 2005 proces „posouzení vlivů na životní prostředí („EIA“)“ samotné stavby. V rámci tohoto posouzení však nebyly jiné

¹⁴⁶ FRÁNEK, Tomáš. Miliardy za tunely chrání ptáky na R55 se vyplatí. *Aktualne.centrum.cz* [online]. Aktuálně.cz, 16. května 2010 [cit. 11.1.2012]. Dostupné z:

<http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/doprava/clanek.phtml?id=668204>.

¹⁴⁷ Případová studie EIA – Dopravní infrastruktura: Rychlostní silnice R52 Pohořelice – Mikulov (Drasenhofen). *Eps.cz* [online]. Ekologický právní servis, březen 2007 [cit. 11.1.2012]. Dostupné z:

http://www.eps.cz/php/eps.site/programy/files/EIA_casestudy_R52_EPS.pdf.

¹⁴⁸ CHYTIL, Josef. HORA, Jan. *Metody monitoringu ptačích oblastí – Pálava*. Praha: AOPK, 2006, 11 s. Dostupné z: http://www.nature.cz/publik_syst2/files08/29_palava%20.pdf. s. 1.

alternativy trasy vůbec zvažovány. Odpůrci stavby uplatnili v procesu EIA řadu dalších nesouhlasných připomínek, MŽP však i přesto vydalo k záměru souhlasné stanovisko. Proti tomuto stanovisku podalo občanské sdružení „NEBOJSA“ a jeden z dotčených vlastníků správní žalobu, tato však byla Městským soudem v Praze zamítnuta a v roce 2005 krajský úřad Jihomoravského kraje zahájil projednávání návrhu zadání územního plánu Břeclavska, který počítal s původní variantou trasy komunikace R52.¹⁴⁹

Navzdory připomínce byl tento územní plán schválen. Kromě opakovaných námitek a připomínek k tomuto návrhu se proto Ekologický právní servis („EPS“) obrátil s podnětem ve věci R52 na Veřejného ochránce práv. Ten vydal v listopadu 2006 první zprávu, v níž konstatoval závažná pochybení úřadu týkající se posuzování vlivů silnice R52 na životní prostředí. Obce Bavory a Dolní Dunajovice, tři vlastníci nemovitostí a tři občanská sdružení posléze podali k Nejvyššímu správnímu soudu („NSS“) návrh na zrušení územního plánu.¹⁵⁰

NSS se tímto návrhem nejprve odmítl zabývat, ale na základě podání ústavní stížnosti ze dne 27. července 2007 však dne 25. listopadu 2009 rozsudkem č.j. 3 Ao 1/2007 sporný územní plán zrušil společně i se spornou trasou silnice R52 mezi Brnem a Vídní.¹⁵¹ NSS se vzhledem k námitkám uplatněným v návrhu na zrušení tohoto plánu zabýval především otázkou, zda proces pořizování územně plánovací dokumentace proběhl v souladu s předpisy upravujícími posuzování vlivu na životní prostředí. Dospěl přitom k závěru, že nikoliv. Soud dal za pravdu argumentaci navrhovatelů v tom, že pokud bylo o pořízení územně plánovací dokumentace VÚC Břeclavsko rozhodnuto doložitelně až v září roku 2004, měla se přinejmenším procedura posouzení vlivů na životní prostředí řídit již zákonem č.100/2001 Sb. ve znění euronovely č.93/2004 Sb.¹⁵²

Kromě státních kontrolních orgánů EPS a další nevládní organizace z České republiky a Rakouska informovaly o problematice plánované výstavby dálničního spojení Brna a Vídně přes Mikulov rovněž Evropskou komisi a Evropskou investiční banku. Tyto instituce potvrdily, že jsou si vědomy problematice případu a neschválily poskytnutí žádných finančních prostředků pro tento záměr, dokud se situace nevyřeší. Na konci května 2008 zahájila Evropská komise řízení proti České republice pro porušení evropského práva v souvislosti s procesem SEA na územní plán velkého územního celku

¹⁴⁹ Rychlostní silnice R52. *Eps.cz* [online]. Ekologický právní servis, aktualizováno k 17. 6. 2011 [cit. 11.1.2012]. Dostupné z: <http://www.eps.cz/cz2054582pr/pripady/>.

¹⁵⁰ Tamtéž.

¹⁵¹ NSS zrušil územní plán Břeclavska kvůli sporné silnici R52. *Novinky.cz* [online]. Novinky.cz, 25. 11. 2009 [cit. 11.1.2012]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/185317-nss-zrusil-uzemni-plan-breclavska-kvuli-sporne-silnici-r52.html>.

¹⁵² Tamtéž.

Břeclavska. Dle jejího vyjádření MŽP postupovalo podle neplatného zákona, který nebyl v souladu s evropskou směrnicí SEA.¹⁵³

Na druhou stranu existuje také řada sdružení podporujících výstavbu této silnice. Jde především o sdružení složená ze zástupců obcí od Pohořelic až po Mikulov. Občanům těchto obcí způsobují neustálé průtahy ohledně dostavby silnice R52 značné problémy a její dostavbu v co nejkratší době by velice uvítali. Kdy se obce silnice konečně dočkají ale není jisté, protože Ministerstvo životního prostředí na poslední chvíli zrušilo územní povolení pro obchvat Mikulova.¹⁵⁴

4.2.3 Výstavba dálnice D47 a rychlostní silnice R35 přes území ptačí oblasti Komárov

Další spor se týká ptačí oblasti Komárov, kde je cílem ochrany zachování a obnova biotopů a zajištění podmínek pro populace dvou zvláště chráněných druhů ptáků – motáka pilicha a kalouse pustovky. Toto unikátní území ohrožuje plánovaná výstavba rychlostní silnice R35. S tím je však spojen významný problém – sovy za soumraku a v noci přitahuje světlo z projíždějících automobilů, což pro ně může být likvidační. Podle řady výzkumů umírá v zemědělské krajině srážkou s automobily až čtvrtina jedinců. Proto je důležité, aby trasa rychlostní komunikace vedla od ptačí oblasti co nejdále.¹⁵⁵

Původní koridor pro výstavbu rychlostní silnice R 35 v úseku Opatovice – Vysoké Mýto byl schválen v rámci územního plánu VÚC Hradecko-pardubické sídelní aglomerace a byla zahájena příprava procesu posuzování vlivu navržené stavby na životní prostředí. Ve fázi přípravy dokumentace EIA se však objevila nová zásadní skutečnost, mající vliv na vedení trasy, a to návrh na vyhlášení ptačí oblasti Komárov v rámci přípravy soustavy Natura 2000. Po zařazení oblasti do Natury 2000 Zpracovatel dokumentace EIA v součinnosti se zadavatelem Ředitelství silnic a dálnic Praha a projektantem zpracoval návrh kompromisního řešení. Ten poté MŽP, i přes protesty ekologů a ornitologů nesouhlasících se zmenšením původní rozlohy oblasti, předložilo vládě, která jej Nařízením vlády č. 679/2004 Sb., kterým se vymezuje Ptačí oblast Komárov, 8. prosince 2004 schválila (viz příloha č. 6). V dubnu 2005 proto ČSO odeslala Evropské komisi stížnost pro účelovou a nepovolenou změnu hranic předem dané ptačí oblasti.¹⁵⁶

Problematika ptačí oblasti Komárov byla zahrnuta do řízení Evropská komise proti ČR „2007/2193 nesprávné vyhlášení chráněných ptačích oblastí podle směrnice 79/409/EHS o

¹⁵³ Rychlostní silnice R52. *Eps.cz* [online].

¹⁵⁴ JERÁBEK, Petr. Chceme R52, volá nové sdružení pro výstavbu silnice. *Hodonínský. Deník.cz* [online]. *Hodonínský Deník.cz* 27. 2. 2012 [cit. 11.6.2012]. Dostupné z: <http://hodoninsky.denik.cz/z-regionu/chceme-r52-vola-nove-sdruzeni-20120227-rgyh.html>

¹⁵⁵ Společná tisková zpráva ze dne 30. června 2004: Protesty proti návrhu zmenšit ptačí oblast Komárov. *Birdlife.cz* [online]. ČSO [cit. 11.1.2012]. Dostupné z: <http://www.birdlife.cz/index.php?ID=742>.

¹⁵⁶ Ptačí oblasti. *Birdlife.cz* [online].

ochraně volně žijících ptáků“. Komise v rámci tohoto řízení České republiky vytýkala porušení povinnosti vyplývající z článku 4 odstavců 1 a 2 směrnice 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků, pokud jde o designaci zvláště chráněných území; konkrétně, že Ptačí oblast Českobudějovické rybníky a Ptačí oblast Dehtář nebyly určeny jako ZCHO, resp. ptačí oblasti a Ptačí oblast Komárov, Ptačí oblast Heřmanský stav – Odra – Poolzí byly ve srovnání se seznamem IBA zmenšeny. ČR na toto reagovala ustanovením nařízení vlády č. 405/2009 Sb., kterým byla vyhlášena Ptačí oblast Českobudějovické rybníky, a nařízení vlády č. 406/2009 Sb., kterým byla vyhlášena Ptačí oblast Dehtář. Pokud jde o Ptačí oblast Komárov a Ptačí oblast Heřmanský stav – Odra – Poolzí, byla ČR přesvědčena, že splnila povinnosti vyplývající pro ni z článku 4 odst. 1 a 2 směrnice. V tomto smyslu a s náležitou argumentací byly odeslány odpovědi ČR na formální upozornění a odůvodněné stanovisko Komise. Řízení bylo následně zastaveno a žádné nové řízení spadající do gesce MŽP nebylo ani nově zahájeno, ani posunuto do další fáze.¹⁵⁷

4.2.4 Výstavba průmyslové zóny u Dolní Lutyně

Okolí obce Dolní Lutyně představuje jedno z nejvýznamnějších zimovišť vodních ptáků na severní Moravě. Více než sto druhů chráněných a ohrožených druhů ptáků zde také pravidelně hnízdí. Oblast charakterizují nivy řek Odry a Olše, rybníky – z nich největší Heřmanský stav – pískovny a štěrkoviště. Taková mokřadní krajina je ideálním biotopem pro řadu druhů, které se jinde na území České republiky vyskytují jen zřídka. Jde také o poslední zachovalý kus přírodní krajiny na jinak průmyslem zničené severní Moravě a oblast s prosperujícími soukromými farmami. V souvislosti se vstupem České republiky do EU mělo být celé území zahrnuto do systému Natura 2000 a chráněno jako významná přírodní oblast. Ve stejné době ovšem zaujaly rozsáhlé – převážně státní pozemky spekulanty a některé politiky, kteří začali prosazovat vybudování průmyslové zóny Dolní Lutyně. Výstavba průmyslové zóny by poslední zbytky přirozené krajiny na severní Moravě nevratně zničila.¹⁵⁸

Česká vláda měla ptačí oblast Heřmanský stav – Odra – Poolzí vyhlásit jako součást Natury již v roce 2004, ale odmítla to. Protože svým rozhodnutím vláda porušila směrnici EU o ptácích, občanské sdružení Arnika spolu s ČSO podaly stížnost k Evropské komisi. Z dopisu evropského komisaře pro životní prostředí Stavrose Dimase českému ministru zahraničních věcí Karlu Schwarzenbergovi, vyplynulo, že Komise podporuje stanovisko Arniky a ČSO. Píše, že ptačí oblast musí být vyhlášena podle odborných kritérií: „*Komise Evropských společenství se domnívá, že Česká republika nesplnila povinnosti, které pro ni*

¹⁵⁷ JENDEKOVÁ, Michaela. EK zastavila dvě infringementová řízení. *MŽP.cz* [online]. MŽP, C2008 – 2011. 14. března 2011 [cit. 11.1.2012]. Dostupné z WWW: http://www.mzp.cz/cz/news_110314_infringementy.

¹⁵⁸ Dolní Lutyně - významná ptačí oblast. *Arnika.org* [online]. Arnika, c2010. Poslední aktualizace 13. ledna 2012 [cit. 13.1.2012]. Dostupné z WWW: <http://arnika.org/dolni-lutyne-vyznamna-ptaci-oblast>.

vyplývají ze směrnic o ochraně volně žijících ptáků. Na jedné straně nebyla určena jako ptačí oblast některá území na základě seznamu IBA (Sdružení BirdLife International) pro to vhodná, na druhé straně hranice některých ptačích oblastí byly ve srovnání se seznamem IBA zmenšeny.¹⁵⁹ Hrozilo, že Evropská komise předá kauzu Evropskému soudnímu dvoru. Pod hrozbou uvalení vysokých sankcí vláda České republiky nakonec na svém zasedání 4. června 2007 o vyhlášení ptačí oblasti přece jen rozhodla. Nařízení vlády 165/2007 Sb., kterým byla ptačí oblast Heřmanský stav – Odra – Poolzí vymezena, nabylo platnosti 1. června 2008, kdy se lokalita stala součástí soustavy Natura 2000 a v pořadí 39. ptačí oblastí na českém území. Řízení bylo následně zastaveno.¹⁶⁰

¹⁵⁹ VRCHOVSKÝ, Ladislav. Ptačí oblast nebo průmyslová zóna? *Strana.zeleni.cz* [online]. Strana Zelených, c2006 - 2012. 22. října 2007 [cit. 13.1.2012]. Dostupné z WWW: <http://strana.zeleni.cz/6479/clanek/ptaci-oblast-nebo-prumyslova-zona-/>.

¹⁶⁰ VRCHOVSKÝ, Ladislav. Ptačí oblast nebo průmyslová zóna? *Strana.zeleni.cz* [online]. Strana Zelených, c2006 - 2012. 22. října 2007 [cit. 13.1.2012]. Dostupné z WWW: <http://strana.zeleni.cz/6479/clanek/ptaci-oblast-nebo-prumyslova-zona-/>.

ZÁVĚR

Vodní ptáci jsou neodmyslitelnou součástí ekosystému. Jsou recyklátory, dravci i kořistí a ačkoli se to na první pohled nemusí zdát, mají v našich životech velmi významné postavení. Tito ptáci jsou úzce spjati s mokřadními biotopy, a jelikož mokřady patří celosvětově k nejvíce ohroženým ekosystémům, jsou v ohrožení i vodní ptáci. Ochrana vodního ptactva je proto nedílnou součástí tzv. Ramsarské úmluvy o ochraně mokřadů, kterou od r. 1971 přijala většina evropských zemí. Stanoviště důležitá z hlediska ochrany vodních ptáků jsou rovněž předmětem ochrany v evropské soustavě chráněných území NATURA 2000. Téma ochrany vodních ptáků představuje poměrně širokou oblast, ve které kromě finanční podpory programů obnovy přirozených stanovišť chráněných ptáků ze strany EU, státu i soukromých subjektů hraje roli i výchova a vzdělávání dětí i dospělých ohledně důležitosti biodiverzity a ochrany živočichů, včetně volně žijících ptáků. Nezanedbatelný vliv má rovněž související legislativní úprava.

V této diplomové práci jsem se zabývala problematikou právní ochrany vodního ptactva s cílem analyzovat českou právní úpravu, zjistit, zda odpovídá závazkům vyplývajícím pro ČR z mezinárodního a evropského práva a zhodnotit efektivitu nástrojů pro ochranu vodního ptactva v ČR.

Za klíčové dokumenty v dané oblasti jsem označila kodifikované znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků a směrnici Evropské rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Na základě těchto dvou směrnic byla obecná ochrana živočichů doplněna o zvýšenou ochranu ptáků, zvláštní ochrana živočichů byla upravena (zejména byly zúženy důvody pro udělení výjimky ze zákonných zákazů ochrany těchto druhů) a byl položen právní základ pro vytvoření soustavy území evropského významu Natura 2000.

Tyto směrnice neukládají všeobecné přísné ochranné podmínky, ale stanovují cíl v ochraně území soustavy, který je nutné dodržet a je na členském státu, jaké zvolí prostředky k dosažení tohoto cíle. Pro vytváření soustavy Natura 2000 v České republice je určujícím právním předpisem zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb., do nějž byla úprava vytváření soustavy Natura 2000 a její ochrany inkorporována zákonem č. 218/2004 Sb., který nabyl účinnosti dne 28. dubna 2004. Prováděcím právním předpisem k zákonu o ochraně přírody a krajiny je zejména vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Další prováděcí právní předpisy v návaznosti na zmíněnou novelizaci byly postupně publikovány v následujících letech.

Novelizace zákona o ochraně přírody a krajiny z roku 2004 nicméně v oblasti transpozice směrnic o ptácích a stanovištích obsahovala řadu nedostatků. Evropská komise vytýkala ČR zejména řadu výjimek v oblasti druhové ochrany, které přesahují rámec výjimek povolených ve směrnici o stanovištích (např. ustanovení § 5a), a nesoulad se směrnicemi v oblasti posuzování vlivů záměrů a koncepcí na evropsky významné lokality a ptačí oblasti (§ 45h). S cílem odstranit nedostatky transpozice směrnice o stanovištích a směrnice o ptácích, zefektivnit a zpřehlednit některé procesní postupy (zejména v oblasti druhové ochrany a v povolování výjimek ze zákazů daných k ochraně zvláště chráněných území), zjednodušit ochranu evropsky významných lokalit atd. došlo v roce 2009 k novelizaci (novela č. 349/2009 Sb. a „opravná“ novela č. 381/2009 Sb.). Za přípravu soustavy Natura 2000, která hraje v ochraně vodních ptáků v ČR klíčovou roli, odpovídá MŽP. Odborné podklady zajišťuje z jeho pověření AOPK. Na přípravě se podílejí také nevládní organizace (ČSO, Český svaz ochránců přírody aj.).

Pro účely své diplomové práce jsem si stanovila tři výzkumné otázky:

- 1) Jsou nástroje pro ochranu vodního ptactva dostatečně efektivní?
- 2) Přináší mokřadní turistika spíše pozitiva nebo negativa?
- 3) Odpovídá česká právní úprava závazkům plynoucím z mezinárodního a evropského práva?

Co se první otázky týče, vzhledem k současné situaci v oblasti ochrany životního prostředí se domnívám, že nástroje na ochranu vodního ptactva jsou nedostačující a neefektivní. Proč jinak by se v této oblasti neustále řešilo tolik sporů? Největší problém zde z mého pohledu představuje stále se zvyšující zástavba, ať už se jedná o infrastrukturu, průmyslové oblasti či bytovou výstavbu. Pro investory a developery bývá často výhodnější i přes určité zákazy a protesty zamýšlenou stavbu dokončit i za předpokladu, že je v rozporu s právními předpisy, za což hrozí sankce nebo soudní řízení. Problém spatřuji zejména v počtu případů, ve kterých je preferován ekonomický záměr nad ochranou přírody a vodního ptactva. V České republice jsou zároveň názory hájící zájmy přírody velmi často považovány za tzv. ekoterorismus. A tak jsou průtahy způsobené ochránci přírody ve výstavbě silnic, dálnic a průmyslových zón velmi kritizovány širokou veřejností. Následky takového chování ovlivní nejen jednotlivé živočišné druhy, jejich výskyt a populaci, ale mohou postihnout i samotného člověka díky narušení biologické rozmanitosti. Řešení by mohla představovat přísnější právní úprava v této oblasti a zvýšení případných postihů za její porušení. Zároveň by pro investory a stavitele měly plynout i nějaké výhody, pokud zvolí takovou variantu projektu, která nezatíží a neovlivní životní prostředí. Také by nebylo od věci více informovat obyvatelstvo o důležitosti ochrany ptactva a přírody jako takové. Pakliže by

pro investory a stavitele začala být výstavba v ptačích oblastech komplikovanější a především dražší, začali by hledat takové alternativy, které by nebyly v rozporu s ochranou přírody a především by neznamenal likvidaci pro významné ptačí oblasti. Ovšem na druhou stranu, je zpravidla jakákoli ekologičtější varianta projektů výrazně dražší. Ekologičtější většinou neznamená levnější a proto je zde nutná i státní a evropská podpora.

Otázka druhá se zaměřovala na pozitiva/negativa spojená s mokřadní turistikou. Mokřady svojí přirozeností lákají stále více turistů, což je přínosem především po finanční stránce. Mokřadní turismus sice může přinést krátkodobé benefity, ale zároveň i dlouhodobé ztráty především na zdraví mokřadů. Kvůli obavám z možného poškození mokřadů byla podepsána Světovou organizací cestovního ruchu dohoda o uznání vzájemné závislosti mezi udržitelným cestovním ruchem a mokřady. Cílem této dohody je především podpora udržitelné mokřadní turistiky. Řešením by také bylo zpřístupnění jen některých částí mokřadů a území s podobným významem. Zůstává tedy otázkou, co je výhodnější. Zda zpřístupnit tato jedinečná místa turistům a tak získat finanční prostředky na jejich údržbu nebo ponechat tyto oblasti člověku uzavřena a nadále zde uchovávat tento neporušený kousek přírody.

Třetí otázka se zaměřovala na českou právní úpravu v oblasti ochrany vodního ptactva a plnění závazků vyplývajících z mezinárodního a evropského práva. Právní úprava soustavy Natura 2000 je obsažena v části čtvrté (hlava I.) zákona o ochraně přírody a krajiny v platném znění. První oddíl pojednává o „Evropsky významných lokalitách“. Vytvoření národního seznamu upravené v § 45a, odpovídá čl. 4 směrnice o stanovištích. Stojí zde, že do národního seznamu budou zařazeny ty lokality, které významně přispívají k udržení nebo obnově příznivého stavu alespoň jednoho typu evropských stanovišť nebo alespoň jednoho evropsky významného druhu z hlediska jejich ochrany, nebo k udržení biologické rozmanitosti biogeografické oblasti. Podle § 45a odst. 2 lokality zařazené do národního seznamu stanoví vláda nařízením, ve kterém odliší lokality s výskytem prioritních typů přírodních stanovišť a prioritních druhů. V § 45b je upravena předběžná ochrana evropsky významných lokalit, tedy lokalit zařazených zatím pouze do národního seznamu, o kterých Komise ještě nerozhodla, a sporných lokalit. Tato předběžná ochrana spočívá v zákazu poškozování výše zmíněných lokalit. Ustanovení § 45c upravuje ochranu evropsky významných lokalit. Pokud se tyto lokality již nenacházejí ve vyhlášených zvláště chráněných územích, je zde dána přednost smluvní ochraně dotčeného pozemku. Ustanovení § 45d upravuje možnost „redukovaného“ uplatnění kritérií pro výběr lokalit významných pro Společenství, pokud evropsky významné lokality s prioritním stanovištěm nebo prioritním druhem při vytváření národního seznamu přesáhnou 5 % rozlohy území České republiky. Dále následuje oddíl druhý zahrnující jediný paragraf s názvem „Ptačí oblasti“. Do ustanovení

§ 45e byla provedena směrnice o ptácích. Ptačí oblasti jsou definována jako území nejvhodnější pro ochranu z hlediska výskytu, stavu a početnosti populací těch druhů ptáků..., které stanoví vláda nařízením. Ustanovení § 45e odst. 2 se věnuje procesu vymezování ptačích oblastí, a to vládním nařízením. Při stanovení činností, ke kterým je třeba souhlasu orgánu ochrany přírody, vláda mimo jiné „zohlední hospodářské požadavky, požadavky rekreace, sportu a rozvojové záměry dotčených obcí a krajů podle územně plánovací dokumentace“. Tyto požadavky však v žádném případě nemůže zohlednit při výběru a vymezování ptačích oblastí.

Současnou českou legislativu z hlediska směrnice o ptácích a stanovištích lze tedy hodnotit jako uspokojivou, jisté dílčí nedostatky se jí ovšem nevyhnuly. Jedná se zejména o neprovedení transpozice některých článků předmětných směrnic, postup, který není slučitelný s postupem udávaným směrnicemi, či nejasnosti při výkladu některých pasáží směrnic. Větší problémy ovšem vyvstaly při procesu implementace evropských směrnic. Za ten nejzásadnější bych označila nekvalitní transpozici a problémy s následnou aplikací evropského práva. Ze skutečnosti, že transpozice směrnice o ptácích a o stanovištích představuje nejčastější předmět stížností, které Evropská komise obdrží, a rovněž jeden z nejčastějších předmětů procesu řízení o porušení práva v oblasti ochrany životního prostředí, totiž vyplývá, že pro většinu členských států EU se jedná o problém, se kterým se dosud nedokázaly zcela vypořádat. Často tak dochází ke střetům mezi ekonomickými zájmy a zájmy životního prostředí.

ČR se při implementaci evropských směrnic dopustila několika pochybení a na základě stížnosti ČSO a dalších ekologických organizací byl proti ní zahájen proces o porušení smlouvy kvůli nesprávnému vyhlášení chráněných ptačích oblastí podle směrnice o ptácích. Řízení se týkalo ptačí oblasti Českobudějovické rybníky a ptačí oblast Dehtář, které nebyly určeny jako ZCHO (resp. ptačí oblasti) a ptačí oblasti Komárov a Heřmanský stav – Odra – Poolší, které byly ve srovnání se seznamem IBA zmenšeny. ČR na toto reagovala ustanovením nařízení vlády, jejichž prostřednictvím došlo k vyhlášení předmětných ptačích oblastí. Řízení bylo následně zastaveno a žádné nové řízení spadající do gesce MŽP nebylo zahájeno. Z dalších mediálně známých projektů, které byly v rozporu s ustanoveními předmětných směrnic, lze jmenovat plánované vybudování lyžařského střediska Chlum, později známější jako „Lipensko – zimní turistická sezóna“, které je v konfliktu s vyhlášenou ptačí oblastí Boletice a stejnojmennou EVL nebo plavební stupně na Labi (evropsky významné lokality Labské údolí, schválena v silně zmenšené variantě). Navzdory výše uvedeným problémům lze konstatovat, že právní úprava soustavy Natury 2000 v zákoně o ochraně přírody a krajiny je de facto v souladu s mezinárodními závazky ČR.

Z výše uvedeného vyplývá, že aktuální právní úprava některých ustanovení zákona o ochraně přírody souvisejících s Naturou 2000 není příliš jednoznačná a měla by být upravena vhodnějším způsobem. Přikláním se proto k názoru, že současný zákon o ochraně přírody vyžaduje rozsáhlejší novelizaci (event. je vhodné zamyslet se nad zákonem zcela novým).

První krok ke zjednodušení, urychlení a rovněž i zlevnění procesu tvorby soustavy Natura 2000 by nicméně mohly představovat novelizace zákona o ochraně přírody a krajiny č. 349/2009 Sb. a č. 381/2009 Sb., týkající se nedostatků transpozice evropské legislativy (tj. směrnice o ptácích a o stanovištích). Předmětné novelizace si kladly za cíl zefektivnění a zpřehlednění některých procesních postupů, zejména v druhové ochraně a v povolování výjimek ze zákazů daných k ochraně zvláště chráněných území, zjednodušení ochrany evropsky významných lokalit, zvýšení ochrany alejí podél komunikací a celkové zjednodušení a zprůhlednění výkonu státní správy úpravou kompetencí jednotlivých orgánů ochrany přírody. Mimo jiné byla jejich prostřednictvím uzákoněna též základní ochrana EVL. To de facto znamená, že není nutné vyhlášovat vybrané lokality jako zvláště chráněná území, protože jejich dostatečná ochrana je zajištěna novelizovaným ustanovením § 45c odst. 2 zákona, které nově zakotvuje, že evropsky významné lokality jsou „chráněny před poškozováním a ničením a využívají se pouze tak, aby nedošlo k závažnému nebo nevratnému poškození nebo ke zničení předmětu ochrany“. K zásahům, které by mohly vést k takovým nežádoucím důsledkům, si musí ten, kdo tyto zásahy zamýšlí, předem opatřit souhlas orgánu ochrany přírody. Ne všechny zamýšlené cíle se však podařilo v celém rozsahu naplnit.

Na závěr chci konstatovat, že česká právní úprava poskytuje vodním ptákům adekvátní ochranu, důležitý je nicméně i způsob aplikace souvisejících právních norem v praxi. Současně bych ráda upozornila na skutečnost, že vyhlášení lokality v rámci soustavy NATURA 2000 je jen prvním krokem v naplňování cílů této soustavy. Tím je zajištění biodiverzity a zachování nebo obnova příznivého stavu z hlediska ochrany přírodních stanovišť a druhů rostlin i živočichů.

SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

Monografie:

DAMOHOŘSKÝ, Milan a kol. *Právo životního prostředí*. Praha: C. H. Beck, 2010. 680 s.

EUROPEAN COMMISSION, *Sustainable tourism and Natura 2000 - Guidelines, initiatives and good practices in Europe*, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2001. 66 s.

GRULICH, Vít. HORA, Jan. *Příroda Boletic – Významného ptačího území roku 2006 a ptačí oblasti soustavy Natura 2000*. České Budějovice: Sdružení Calla a ČSO, 2005. 20. s.

HORA, Jan a kol.: *Legislativa Evropské unie a ochrana přírody*. Praha: ČSO, 1998. 96 s.

JANČÁŘOVÁ, Ilona. *Mezinárodní smlouvy na ochranu životního prostředí - vybrané otázky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997. Acta Universitatis Brunensis Iuridica; 185 s.

JANS, Jan, VEDDER, Hans. *European environmental law: after Lisbon*, Gronigen: Europa Law Publishing, 2012, 560 s..

LOUKA, Elli. *International environmental law – Fairness, Effectiveness, and World Order*. New York: Cambridge University Press, 2006. 518 s.

McCORMICK, John. *Environmental policy in the European union*. New York: Palgrave Macmillan, 2001. 329 s.

MIKO, Ladislav. BOROVIČKOVÁ, Hana a kol. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. Praha: C.H.Beck, 2005, 265 s.

REEVE, Rosalind. *Policing International Trade in Endangered Species: The CITES Treaty and Compliance*. London: The Royal Institute of International Affairs, 2002. 346 s.

ROTH, Petr. *Legislativa Evropských společenství v oblasti územní a druhové ochrany přírody (směrnice 79/409/EHS, směrnice 92/43/EHS, rozhodnutí 97/266/ES)*. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, 2003. 181 s.

STEJSKAL, Vojtěch. *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost*. Praha: Linde, a. s., 2006. s. 592.

STEJSKAL, Vojtěch. VERMOUZEK, Zdeněk. *Ptáci a zákon*. Olomouc: Česká společnost ornitologická, 2004. s. 74.

STEJSKAL, Vojtěch. ZICHA, Jiří. *Judikatura Soudního dvora Evropské unie v oblasti ochrany přírody*. Praha: MŽP, 2011. s. 88.

VOŽENÍLEK, Vít a kol. *Národní parky a Chráněné krajinné oblasti České republiky*. Olomouc: Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého, 2002. s. 156.

Odborné články:

EVANS, Dough. Natura 2000 – síť území EU k zachování její flóry a fauny. *Ochrana přírody*. 2005, roč. 60, č.10, s. 291-293.

HORA, Jan. MARHOUL, Pavel. Návrh oblastí ochrany ptáků v České republice. *Ochrana přírody*, 2002, roč. 57, č. 7, s. 195 – 213.

HOŠEK, Michael. ROTH, Petr. Směrnice o ptácích a stanovištích ve světle aktuálních potřeb ochrany přírody. *Ochrana přírody*, 2008, roč. 62, č. 2, s. 33.

HUDEC, Karel. Natura 2000 a ptačí oblasti. *Veronica*, 2004, roč. 18, č. 5, s. 10 – 12.

KNOTEK, Jaroslav. K vybraným otázkám u ptačích oblastí. *České právo životního prostředí*, 2006, roč. 6, č. 1, s. 28 – 36.

PLESNÍK, Jan. POKORNÝ, Jan. Zákonodárství Evropských společenství na ochranu přírody: výzva pro ČR. *Ochrana přírody*, 2000, roč. 55, č. 9, s. 259 - 263.

PLESNÍK, Jan. Bernská úmluva oslavila 25. výročí. *Ochrana přírody*, 2005, roč. 60, č. 3, s. 85 - 97.

STEJSKAL, Vojtěch. Komunitární legislativa územní a druhové ochrany přírody a její transpozice a implementace v České republice. *Ekologie a právo*, 2005, č. 1, str. 7 – 16.

Internetové zdroje:

BERNARD, Michal. Životní prostředí pod ochranou armády. *ViaIuris.cz* [online]. Via Iuris, c2000. Poslední aktualizace 15. 3. 2006 [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: <http://www.viaiuris.cz/index.php?p=msg&id=89>.

Beskydy a Horní Vsacko: významné ptačí území roku 2010. *Birdlife.cz* [online]. Česká ornitologická společnost, c2002 – 2010. 20010 [cit. 25.12.2011]. Dostupné z: http://www.birdlife.cz/wpimages/video/IBA_roku_2010.pdf.

CITES. *Old.ochranaprirody.cz* [online]. AOPK, c2012. Poslední aktualizace 9. 1. 2012 [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: <http://old.ochranaprirody.cz/index.php?cmd=page&id=3256>.

Co je NATURA 2000. *Nature.cz* [online]. Natura 2000, c2006 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: <http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=2102&akce=&ssHledat=>.

Contracting Parties to the Ramsar Convention on Wetlands. *Ramsar.org* [online]. The Ramsar Convention on Wetlands, c2012. . Poslední aktualizace 9. 12. 2011 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z http://www.ramsar.org/cda/en/ramsar-about-parties-parties/main/ramsar/1-36-123%5E23808_4000_0__.

Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats CETS No.: 104. *Conventions.coe.int* [online]. Council of Europe, c2012. 9.1.2012 [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=104&CM=8&DF=&CL=EN G>.

Dohoda o ochraně africko-euroasijských stěhovavých vodních ptáků (AEWA). *MZP.cz* [online]. MŽP, c2008 - 2011. 2006 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/301CBCE5F8364E9EC1257242002021D1/\\$file/AEWA.pd](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/301CBCE5F8364E9EC1257242002021D1/$file/AEWA.pd).

Dolní Lutyně - významná ptačí oblast. *Arnika.org* [online]. Arnika, c2010. Poslední aktualizace 13. ledna 2012 [cit. 13.1.2012]. Dostupné z WWW: <http://arnika.org/dolni-lutyne-vyznamna-ptaci-oblast>.

EK zastavila dvě infringementová řízení. *Euroskop.cz* [online]. Vláda České Republiky, c2005 - 2012. 14. 3. 2011 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/8920/18630/clanek/ek-zastavila-dve-infringementova-rizeni/>.

EU Structures. *Ncte.ie* [online]. National Centre for Technology in Education, c2000. Poslední aktualizace 7. 3. 2002 [cit. 12.12.2011]. Dostupné z: <http://www.ncte.ie/environ/eu.htm>.

Evropsky významné lokality – seznam lokalit. *Nature.cz* [online]. Natura 2000, c2006 [cit. 8.1.2012]. Dostupné z: http://www.nature.cz/natura2000-design3/web_lokality.php?cast=1805&akce=seznam&quickfilter=3&show_all=0.

FADRŇÝ, Martin. Kým a proč (ne)jsou vymáhány evropské environmentální předpisy. *ViaIuris.cz* [online]. Via Iuris - Bulletin pro právo ve veřejném zájmu, poslední aktualizace 7. ledna 2007 [cit. 11.1.2012]. Dostupné z: <http://www.viaiuris.cz/index.php?p=msg&id=125>.

FRÁNEK, Tomáš. Miliardy za tunely chránící ptáky na R55 se vyplatí. *Aktualne.centrum.cz* [online]. Aktuálně.cz, 16. května 2010 [cit. 11.1.2012]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/doprava/clanek.phtml?id=668204>.

CHYTIL, Josef. HORA, Jan. *Metody monitoringu ptačích oblastí – Pálava*. Praha: AOPK, 2006, 11 s. Dostupné z: http://www.nature.cz/publik_syst2/files08/29_palava%20.pdf.

Jednotný evropský akt. *Europa.eu* [online]. Poslední aktualizace 26. 10. 2010 [cit. 12.12.2011]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_singleact_cs.htm.

JENDEKOVÁ, Michaela. EK zastavila dvě infringementová řízení. *MŽP.cz* [online]. MŽP, C2008 – 2011. 14. března 2011 [cit. 11.1.2012]. Dostupné z WWW: http://www.mzp.cz/cz/news_110314_infringementy.

JEŘÁBEK, Petr. Chceme R52, volá nové sdružení pro výstavbu silnice. *Hodonínský. Deník.cz* [online]. Hodonínský Deník.cz 27. 2. 2012 [cit. 11.6.2012]. Dostupné z: <http://hodoninsky.denik.cz/z-regionu/chceme-r52-vola-nove-sdruzeni-20120227-rgyh.html>

KUTÁK, Aleš. Tunel v písku. *Blog.aktualne.centrum.cz* [online]. Blog Aktuálně.cz, 22. prosince 2011 [cit. 11.1.2012]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/ales-kutak.php?itemid=15129>.

List of Parties. *CDB.int* [online]. Convention on Biological Diversity, c2011. Poslední aktualizace 4. 1. 2012 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: <http://www.cbd.int/convention/parties/list/>.

MELCEROVÁ, Hannah a kol. NATURA 2000 – Ptačí oblasti: Ochrana volně žijících ptáků (Pracovní metodika pro privátní poradce v lesnictví). Brandýs nad Labem: Ústav pro hospodářskou úpravu lesů, 2011. Dostupné z: <http://www.uhul.cz/poradenstvi/metodiky/N2000POOVZP.pdf>.

MOLDAN, Bedřich. Jaký smysl má přistoupení České republiky k Evropské unii pro životní prostředí. *Plenární přednáška pro konferenci FSV "Globální svět ..."*, říjen/listopad 2000.

Dostupné z WWW:

http://veda.fsv.cuni.cz/konf_sem/globalni_svet/GS_prispevky/g_s_plenum_moldan.htm.

MRVA, František. Ptáčníci alias číhaři. *Krkonoše.krnep.cz* [online]. Časopis Krkonoše – Jizerské hory, 2006. Poslední aktualizace 13. 12. 2010 [cit. 13.12.2011]. Dostupné z: http://krkonoše.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=9117&Itemid=2.

NSS zrušil územní plán Břeclavska. *Nssoud.cz* [online]. Nejvyšší správní soud, 26. 11. 2009 [cit. 16.1.2012]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/NSS-zrusil-uzemni-plan-VUC-Breclavska/art/411?tre_id=205.

NSS zrušil územní plán Břeclavska kvůli sporné silnici R52. *Novinky.cz* [online]. Novinky.cz, 25. 11. 2009 [cit. 11.1.2012]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/185317-nss-zrusil-uzemni-plan-breclavska-kvuli-sporne-silnici-r52.html>.

Odborné podklady – související národní legislativa. *Nature.cz* [online]. Natura 2000, c2006 [cit. 8.1.2012]. Dostupné z: <http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=1823&akce=&ssHledat=>.

PALLEMAERTS, Marc et al. *Drowning in Process? The Implementation of the EU's 6th Environmental Action Programme. An IEEP Report for the European Environmental Bureau (EEB)*. April 2006. Dostupné z WWW:

<http://www.noticenature.ie/files/IEEPFinalReport6EAP-April2006.pdf>.

PELÍŠEK, Antonín. MF Dnes: Rybáři odmítají ptačí oblasti. *Ekolist.cz* [online]. BEZK, c2011. 19. 2. 2009 [cit. 29.11.2011]. Dostupné z: <http://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/co-pisi-jini/rybari-odmitaji-ptaci-oblasti>.

POPRACH, Karel. Katastrofální úhyn racka chechtavého. *Časopis.ochranapřírody.cz* [online]. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, c2008. Poslední aktualizace 24. 12. 2011 [cit. 25.12.2011]. Dostupné z: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/zpravy-recenze/katastrofalni-uhyn-racka-chechtaveho.html>.

Případová studie EIA – Dopravní infrastruktura: Rychlostní silnice R52 Pohořelice – Mikulov (Drasenhofen). *Eps.cz* [online]. Ekologický právní servis, březen 2007 [cit. 11.1.2012].

Dostupné z: http://www.eps.cz/php/eps.site/programy/files/EIA_casestudy_R52_EPS.pdf.

Příroda: Odbory ani zaměstnavatelé se Nature nemusejí bát. *Archiv.neviditelnypes.lidovky.cz* [online]. Neviditelný pes, c2012. 23.8. 2004 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: http://archiv.neviditelnypes.lidovky.cz/clanky/2004/08/38856_11_15_0.html.

Ptačí oblasti. *Biomonitoring.cz* [online]. Oficiální webové stránky AOPK ČR věnované monitoringu v České republice, c2007 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: <http://www.biomonitoring.cz/ptaci-oblasti.php>.

Ptačí oblasti. *Birdlife.cz* [online]. Česká ornitologická společnost, c2002 – 2010. 30.1.2007 [cit. 25.12.2011]. Dostupné z: http://www.birdlife.cz/wpimages/other/manual_PO.pdf.

Ptačí oblasti. *Mzp.cz* [online]. Ministerstvo životního prostředí, c2008 - 2011. Poslední aktualizace 4. 1. 2012 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/ptaci_oblasti.

Ptačí oblasti v ČR. *Nature.cz* [online]. Natura 2000, c2006 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: <http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=1804>.

Ramsar.org [online]. The Ramsar Convention on Wetlands, c2012. Poslední aktualizace 9. 12. 2011 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: http://www.ramsar.org/cda/en/ramsar-documents-montreux-montreux-record/main/ramsar/1-31-118%5E20972_4000_0__.

Ramsarská úmluva. *Old.ochranaprirody.cz* [online]. AOPK, c2012. Poslední aktualizace 9. 1. 2012 [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: <http://old.ochranaprirody.cz/index.php?cmd=page&id=3258>.

Rychlostní silnice R52. *Eps.cz* [online]. Ekologický právní servis, aktualizováno k 17. 6. 2011 [cit. 11.1.2012]. Dostupné z: <http://www.eps.cz/cz2054582pr/pripady/>.

ŘÍHA, Martin. ŠREMER, Pavel. Citlivé využití brownfieldů na úkor výstavby na zelené louce je cestou k překonání krize stavebnictví. *Enviweb.cz* [online]. Enviweb, c2003 - 2011. Poslední aktualizace 4. 1. 2012 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: <http://www.enviweb.cz/clanek/geologie/81207/citlive-vyuziti-brownfieldu-na-ukor-vystavby-na-zelene-louce-je-cestou-k-prekonani-krize-stavebnictvi>.

Seznam světového dědictví UNESCO. *MZV.cz* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR, c2011. Poslední aktualizace 30. března 2004 [cit. 7.1.2012]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/multilateralni_spoluprace/unesco/cr_v_unesco/sznam_svetoveho_kulturniho_a_prirodnih.html.

Společná tisková zpráva sdružení Calla, Hnutí DUHA, Přátel Šumavy a Okrašlovacího spolku Zdíkovska ze dne 16. prosince 2010 „Nová vize: Lunapark Šumava“. *Calla.cz* [online]. Calla, c2000. Poslední aktualizace 9. 1. 2012 [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: http://www.calla.cz/index.php?path=hl_stranka/tiskovky/2010&php=tz101216.php.

Společná tisková zpráva ze dne 30. června 2004: Protesty proti návrhu zmenšit ptačí oblast Komárov. *Birdlife.cz* [online]. ČSO [cit. 11.1.2012]. Dostupné z WWW: <http://www.birdlife.cz/index.php?ID=742>.

Stanovisko České společnosti ornitologické a Sdružení Calla ke studii „Lipensko – zimní turistická sezóna“. *Calla.cz* [online]. Calla, c2000. Poslední aktualizace 9. 1. 2012 [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: www.calla.cz/data/o_prirody/projekty/chlum/hodnoceni.doc.

The Ramsar List of Wetlands of International Importance. *Ramsar.org* [online]. The Ramsar Convention on Wetlands, c2012. Poslední aktualizace 9. 12. 2011 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: http://www.ramsar.org/cda/en/ramsar-documents-list/main/ramsar/1-31-218_4000_0__.

The Sixth Environment Action Programme of the European Community 2002-2012. In *Ec.Europa.eu* [online]. European Commission Environment, c2011. Poslední aktualizace 16. 11. 2011 [cit. 12.12.2011]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/environment/newprg/intro.htm>.

Úmluva měsíce únor - Ramsarská úmluva. *MŽP.cz* [online]. MŽP, c2008 - 2011. Poslední aktualizace 4. 1. 2012 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/ramsarska_umluva_unor.

Úmluva měsíce - květen - Úmluva o biologické rozmanitosti. *MŽP.cz* [online]. MŽP, c2008 - 2011. Poslední aktualizace 4. 1. 2012 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/umluva_mesice_kveten.

Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam zvláště jako biotopy vodního ptactva. *MŽP.cz* [online]. MŽP, c2008 - 2011. 2006 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/301CBCE5F8364E9EC1257242002021D1/\\$file/RAMSAR.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/301CBCE5F8364E9EC1257242002021D1/$file/RAMSAR.pdf).

Úmluva o ochraně evropské fauny a flóry a přírodních stanovišť. *MŽP.cz* [online]. MŽP, c2008 - 2011. 2006 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/301CBCE5F8364E9EC1257242002021D1/\\$file/Bernska%20umluva.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/301CBCE5F8364E9EC1257242002021D1/$file/Bernska%20umluva.pdf).

Veřejnost proti Lyžařskému areálu Chlum. *Obcan.ecn.cz* [online]. Občanská společnost, c2003 - 2006. Poslední aktualizace 20. 11. 2008 [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: <http://obcan.ecn.cz/index.shtml?apc=pp1929055-1-&p=4>.

Vyhodnocení plnění Státní politiky životního prostředí České republiky (za období 2004 – 2010). In *Cenia.cz* [online]. Česká informační agentura životního prostředí, 27. června 2007 [cit. 10.1.2012]. Dostupné z: [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFHZA1MF/\\$FILE/Vyhodnocen%C3%AD%20pln%C4%9Bn%C3%AD%20SP%C5%BDP%202004-2006.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFHZA1MF/$FILE/Vyhodnocen%C3%AD%20pln%C4%9Bn%C3%AD%20SP%C5%BDP%202004-2006.pdf).

VRCHOVSKÝ, Ladislav. Ptačí oblast nebo průmyslová zóna? *Strana.zeleni.cz* [online]. Strana Zelených, c2006 - 2012. 22. října 2007 [cit. 13.1.2012]. Dostupné z WWW: <http://strana.zeleni.cz/6479/clanek/ptaci-oblast-nebo-prumyslova-zona-/>.

Vláda zrušila vojenský újezd Brdy, další čtyři cvičiště se zmenší. *Zpravy.iDnes.cz* [online]. iDnes.cz c1999 - 2011. 4. 1. 2012 [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/vlada-zrusila-vojensky-ujezd-brdy-dalsi-ctyri-cviciste-se-zmensi-pyu-/domaci.aspx?c=A120104_143158_domaci_jav.

Vyhodnocení plnění Státní politiky životního prostředí České republiky za období 2004 – 2010. *Czp.cuni.cz* [online]. Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy, c1992-2011 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: www.czp.cuni.cz/Vzdel/sem11/vyhodnoceniSPZP.doc.

World Heritage List. *WHC.UNESCO.org* [online]. UNESCO, c1992 - 2012. Poslední aktualizace 9. ledna 2012 [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/list>.

What is CITES? *CITES.org* [online]. CITES, c2012. Poslední aktualizace 9. 1. 2012 [cit. 9.1.2012]. Dostupné z WWW: <http://www.cites.org/eng/disc/what.php>.

Právní předpisy:

Zákon č. 114 České národní rady ze dne 19. února 1992 o ochraně přírody a krajiny. *Sbírka zákonů České a Slovenské federativní republiky*. 1992, částka 28, s. 666 – 692. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1992&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=11>>.

Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie.

Úřední věstník EU, 9. května 2008, sv. 51. Dostupné z:

http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/fxac08115csc_002.pdf.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků (kodifikované znění). *Úřední věstník EU*, 26. ledna 2010. Dostupné z:

http://koalicepronaturu.cz/sites/default/files/uploads/dokumenty/Smernice%20o%20ptacich_147_2009_ES.pdf.

Směrnice o stanovištích (92/43/EHS) ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. *Veronica.cz* [online]. Ekologický institut Veronica, poslední aktualizace 11. ledna 2012 [cit. 11.1.2012]. Dostupné z:

<http://www.veronica.cz/?id=148>.

Judikatura:

Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 13. 1. 2005, sp. zn. C-117/03

Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 11. 7. 1996, sp. zn. C-44/95

Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 19. 3. 1998, sp. zn. C-3/96

Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 28. 2. 1992, sp. zn. C-57/89

Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 2. 8. 1993, sp. zn. C-355/90

ANOTACE

Jméno a příjmení autora: Bc. Šárka Vokálová
Název katedry a fakulty: Katedra správního práva, PF UP
Název diplomové práce: Právní režim ochrany vodního ptactva
Vedoucí diplomové práce: JUDr. Veronika Tomoszková, Ph.D.

Klíčová slova: Vodní ptactvo, ochrana vodního ptactva, Ramsarská úmluva, Natura 2000, Ptačí oblasti, Evropsky významné lokality, Směrnice o ptácích, Směrnice o stanovištích, zemědělství, lesnictví, rybářství, rekreace, výstavba, infrastruktura, problematika, průmyslové zóny, spory, implementace, environmentální právo, mokřady, rašeliniště, biodiverzita

Tato diplomová práce je zaměřena na analýzu české a evropské právní úpravy ochrany vodního ptactva. Cílem je poskytnout čtenářům, kteří již mají částečné znalosti o této problematice pohled na význam a ochranu ptactva jako takové. Smyslem je srozumitelnou formou objasnit již samotné počátky vývoje ochrany ptactva jak v České republice, tak i ve světě a Evropské unii. Pozornost je věnována nejvýznamnějším mezinárodním smlouvám a úmluvám v této oblasti, a to především Ramsarské úmluvě. Na úrovni Evropské unie je pro tuto práci nejvýznamnější Natura 2000 spolu s ptačími oblastmi a evropsky významnými lokalitami a samozřejmě směrnicí o ptácích a směrnicí o stanovištích. Dále jsou zmíněny nejzávažnější problémy ptactva – tedy zemědělství, lesnictví, rybářství, turistika a především výstavba infrastruktury a průmyslových zón. V neposlední řadě se pak práce zabývá judikaturou Evropského soudního dvora v oblasti ochrany vodního ptactva a implementací evropské legislativy s danou tematikou v České republice.

ANNOTATION

This dissertation work is focused on the analysis of Czech and European legislation on protection of water birds. The aim is to provide readers who already have partial knowledge about this issue the look at the importance of bird protection as such. The purpose is to explain in a comprehensible form the mere beginnings of the bird protection development in the Czech Republic and in the world and the European Union. Attention is also paid to the most important international treaties and conventions in this area, especially to The Ramsar Convention. At the European union level is for this thesis the most important Natura 2000, together with Special Protection Areas and Sites of Community Importance and of course the Birds Directive and the Habitats Directive. Further are mentioned the most serious problems of birds - agriculture, forestry, fishing, tourism and especially the construction of infrastructure and industrial zones. Last but not least the thesis deals with the jurisprudence of the European Court of Justice in the area of water birds protection and implementation of European legislation with this topic in the Czech Republic.

Keywords:

Water birds, protection of water birds, Ramsar Convention, Natura 2000, Special Protection Areas, Sites of Community Importance, Birds Directive, Habitats Directive, agriculture, forestry, fisheries, recreation, construction, infrastructure, problems, industrial zones, disputes, implementation, environmental law, wetlands, moors, biodiversity

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Ptačí oblasti v ČR – vymezení předmětu ochrany

Příloha č. 2: Předměty ochrany jednotlivých ptačích oblastí

Příloha č. 3: Mokřady ČR zapsané na Seznamu mokřadů mezinárodního významu

Příloha č. 4: Mapa ptačích oblastí v České republice

Příloha č. 5: Mapa evropsky významných lokalit v České republice

Příloha č. 6: Mapa zachycující problematiku vztahu R35 a ptačí oblasti Komárov v podobě schválené MŽP ke dni 8. prosince 2004

Příloha č. 7: Úmluva o mokřadech, majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva

Ptačí oblasti zaměřené na ochranu ptáků v zemědělských krajinách	
Orlické Záhoří	Libavá
Horní Vsacko	Komárov
Hovoransko – Čejkovicko	Bzenecká Doubrava – Strážnické Pomoraví
Jeseníky	Boletice
Labské pískovce	Krkonoše
Pálava	Podyjí
Šumava	Doupovské hory

Ptačí oblasti zaměřené na ochranu lesního ptactva	
Třeboňsko	Jizerské hory
Údolí Otavy a Vltavy	Jeseníky
Hlubocké obory	Beskydy
Novohradské hory	Litovelské Pomoraví
Boletice	Křivoklátsko
Šumava	Východní Krušné hory
Bzenecká Doubrava – Strážnické Pomoraví	Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady
Soutok - Tvrdonicko	Labské pískovce
Pálava	Horní Vsacko
Doupovské hory	Hostýnské vrchy
Novodomské rašeliníště - Kovářská	Broumovsko
Krkonoše	

Ptačí oblasti zaměřené na ochranu mokřadních ptáků	
Vodní nádrž Nechanice	Třeboňsko
Žehuňský rybník – Obora Kněžičky	Doupovské hory
Řežabinec	Pálava
Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady	Střední nádrž vodního díla Nové Mlýny
Lednické rybníky	Litovelské Pomoraví
Jaroslavické rybníky	Poodří
Rožďalovické rybníky	Soutok – Tvrdonicko
Bohdaněčský rybník	Bzenecká Doubrava – Strážnické Pomoraví
Křivoklátsko	

¹⁶¹ Ptačí oblasti. *Birdlife.cz* [online]. Česká ornitologická společnost, c2002 – 2010. 30.1.2007 [cit. 25.12.2011]. Dostupné z: http://www.birdlife.cz/wpimages/other/manual_PO.pdf.

Příloha č. 2: předměty ochrany jednotlivých ptačích oblastí¹⁶²

Ptačí oblasti	Kraj	předměty ochrany ptačích oblastí	počet předmětů ochrany
Beskydy	Moravskoslezský, Zlínský	čáp černý, jeřábek lesní, tetřev hlušec, kulíšek nejmenší, puštík bělavý, žluna šedá, datel černý, strakapoud bělohřbetý, datlík tříprstý, lejsek malý	10
Bohdanečský rybník	Pardubický	chřástal kropenatý	1
Boletice	Jihočeský	chřástal polní, kulíšek nejmenší, jeřábek lesní, datlík tříprstý, skřivan lesní,	5
Broumovsko	Královéhradecký	sokol stěhovavý, výr velký	2
Bzenecká Doubrava - Strážnické Pomoraví	Jihomoravský, Zlínský	čáp bílý, moták pochop, lelek lesní, strakapoud prostřední, strakapoud jižní, skřivan lesní	6
Českobudějovické rybníky	Jihočeský	kvakoš noční, rybák obecný, slavík modráček, husa velká, kopřivka obecná	5
Českolipsko - Dokeské pískovce a mokřady	Liberecký	jeřáb popelavý, moták pochop, lelek lesní, skřivan lesní, slavík modráček	5
Dehtář	Jihočeský	rybák obecný, husa velká	2
Doupovské hory	Karlovarský, Ústecký	čáp černý, včelojed lesní, výr velký, moták pochop, chřástal polní, lelek lesní, žluna šedá, datel černý, pěnice vlašská, tuhák obecný, lejsek malý	11
Heřmanský stav - Odra - Poolzí	Moravskoslezský	bukáček malý, ledňáček říční, slavík modráček	3
Hlubocké obory	Jihočeský	strakapoud prostřední, lejsek bělokrký	2
Horní Vsacko	Moravskoslezský, Zlínský	čáp černý, jeřábek lesní, chřástal polní, strakapoud bělohřbetý, datlík tříprstý, lejsek malý, tuhák obecný	7
Hostýnské vrchy	Zlínský	strakapoud bělohřbetý, lejsek malý	2
Hovoransko - Čejkovicko	Jihomoravský	strakapoud jižní, pěnice vlašská, strnad zahradní	3
Jaroslavické rybníky	Jihomoravský	kvakoš noční	1
Jeseníky	Moravskoslezský, Olomoucký	jeřábek lesní, chřástal polní	2
Jizerské hory	Liberecký	tetřívka obecná, sýc rousný	2
Komárov	Pardubický	moták pilich, kalous pustovka	2
Králický Sněžník	Olomoucký	chřástal polní	1
Krkonoše	Liberecký, Královéhradecký	tetřívka obecná, sýc rousný, čáp černý, chřástal polní, lejsek malý, datel černý, slavík modráček tundrový	7
Křivoklátsko	Středočeský, Plzeňský	včelojed lesní, výr velký, kulíšek nejmenší, ledňáček říční, žluna šedá, strakapoud prostřední, lejsek malý, lejsek bělokrký	8
Labské pískovce	Ústecký	sokol stěhovavý, chřástal polní, výr velký, datel černý	4
Lednické rybníky	Jihomoravský	kvakoš noční, husa velká, lžičák pestrý, zrzohlávka rudozobá	4
Libavá	Moravskoslezský, Olomoucký	chřástal polní	1
Litovelské Pomoraví	Olomoucký	ledňáček říční, strakapoud prostřední, lejsek bělokrký	3
Novodomské rašeliniště - Kovářská	Karlovarský, Ústecký	tetřívka obecná, žluna šedá	2

¹⁶² Ptačí oblasti. *Biomonitoring.cz* [online]. Oficiální webové stránky AOPK ČR věnované monitoringu v České republice, c2007 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: <http://www.biomonitoring.cz/ptaci-oblasti.php>.

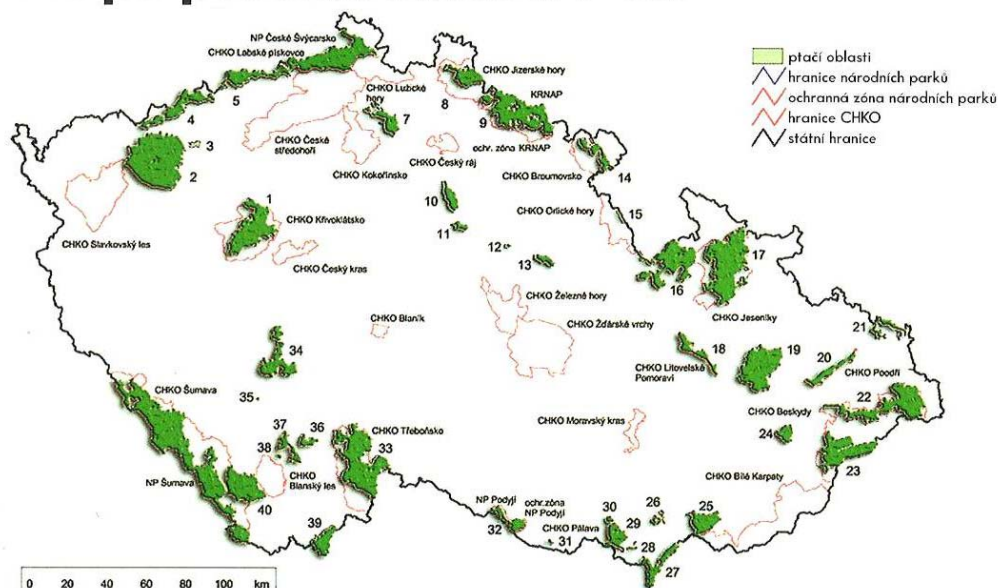
Novohradské hory	Jihočeský	jeřábek lesní, datlík tříprstý	2
Orlické záhoří	Královéhradecký	chřástal polní	1
Pálava	Jihomoravský	čáp bílý, orel mořský, včelojed lesní, strakapoud jižní, strakapoud prostřední, pěnice vlašská, lejsek bělokrký, ťuhák obecný	8
Podyjí	Jihomoravský	strakapoud jižní, pěnice vlašská	2
Poodří	Moravskoslezský	bukač velký, moták pochop, ledňáček říční, kopřivka obecná,	4
Rožďalovické rybníky	Královéhradecký, Středočeský	moták pochop, jeřáb popelavý	2
Řežabinec	Jihočeský	husa velká a její tahové shromaždiště	1
Soutok - Tvrdonicko	Jihomoravský	čáp bílý, včelojed lesní, luňák hnědý, luňák červený, raroh velký, ledňáček říční, žluna šedá, strakapoud prostřední, lejsek bělokrký	9
Střední nádrž vodního díla Nové Mlýny	Jihomoravský	orel mořský, rybák obecný, husa velká, husa polní, husa běločelá a ostatní zimující vodní ptáci	6
Šumava	Jihočeský, Plzeňský	tetřívka obecná, tetřev hlušec, čáp černý, chřástal polní, kulíšek nejmenší, sýc rousný, datel černý, jeřábek lesní, datlík tříprstý	9
Třeboňsko	Jihočeský	volavka bílá, kvakoš noční, čáp černý, orel mořský, včelojed lesní, moták pochop, rybák obecný, kulíšek nejmenší, sýc rousný, lelek lesní, ledňáček říční, žluna šedá, datel černý, strakapoud prostřední, skřivan lesní, slavík modráček, husa velká, kopřivka obecná, lžičák pestrý	19
Údolí Otavy a Vltavy	Jihočeský, Středočeský	výr velký, kulíšek nejmenší	2
Vodní nádrž Nechanice	Ústecký	husa polní, zimující vodní ptáci	2
Východní Krušné hory	Ústecký	tetřívka obecná	1
Žehuňský rybník - Obora Kněžičky	Královéhradecký	bukáček malý, chřástal kropenatý	2

Příloha č. 3: Mokřady ČR zapsané na Seznamu mokřadů mezinárodního významu¹⁶³

	mokřad	rozloha (ha)
1.	Šumavská rašeliniště	10 225
2.	Třeboňské rybníky	9 710
3.	Břehyně a Novozámecký rybník	1 349
4.	Lednické rybníky	691
5.	Litovelské Pomoraví	6 194
6.	Poodří	4 427
7.	Krkonošská rašeliniště	209
8.	Třeboňská rašeliniště	1 051
9.	Mokřady dolního Podyjí	11 525
10.	Mokřady Liběchovky a Pšovky	361
11.	Podzemní Punkva	1 571
12.	Krušnohorská rašeliniště	11 224

¹⁶³ Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam zvláště jako biotopy vodního ptactva. *MZP.cz* [online]. MŽP, c2008 - 2011. 2006 [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/301CBCE5F8364E9EC1257242002021D1/\\$file/RAMSAR.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/301CBCE5F8364E9EC1257242002021D1/$file/RAMSAR.pdf).

Mapa ptačích oblastí v ČR

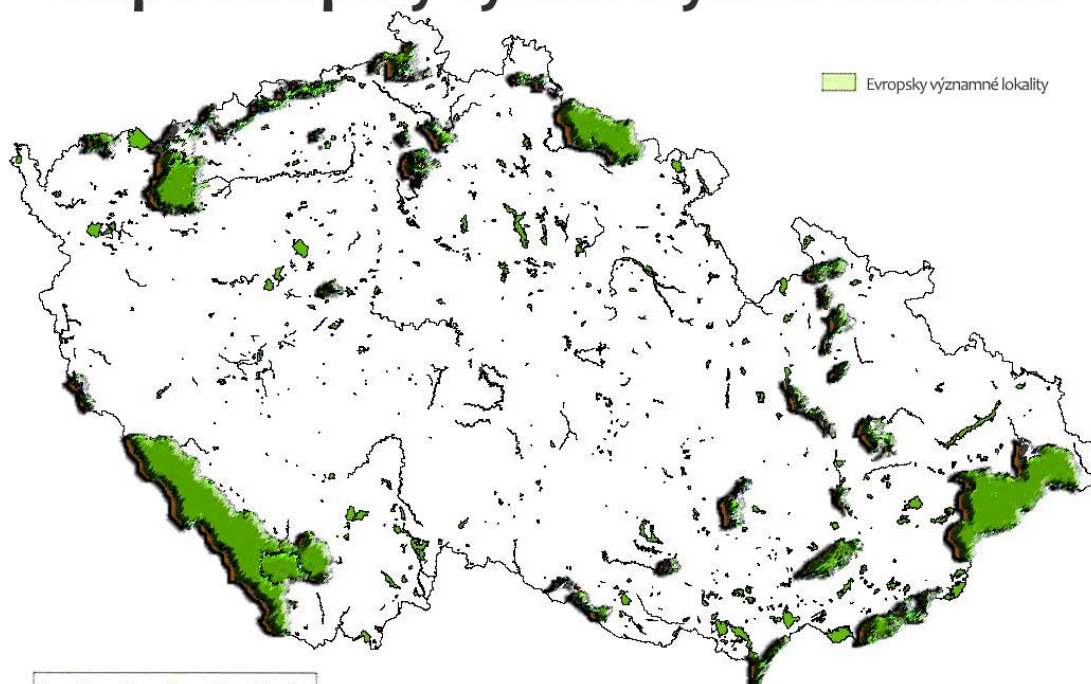
1 Křivoklátsko	11 Žehuňský rybník – obora Kněžičky	23 Horní Vsacko
2 Doupovské hory	12 Bohdanečský rybník	24 Hostýnské vrchy
3 Vodní nádrž Nechanice	13 Komárov	25 Bzenecká Doubrava – Strážnické Pomoraví
4 Novodomské rašeliniště – Kovářská	14 Broumovsko	26 Hovoransko-Čejkovicko
5 Východní Krušné hory	15 Orlické Záhoří	27 Soutok-Tvrdonicko
6 Labské pískovce	16 Králický Sněžník	28 Lednické rybníky
7 Českolipsko-Dokeské pískovce a mokřady	17 Jeseníky	29 Pálava
8 Jizerské hory	18 Litovelské Pomoraví	30 Střední nádrž vodního díla Nové Mlýny
9 Krkonoše	19 Libavá	31 Jaroslavické rybníky
10 Rožďalovické rybníky	20 Poodří	32 Podyjí
	21 Heřmanský stav-Odra-Poolzí	33 Třeboňsko
	22 Beskydy	34 Údolí Otavy a Vltavy
		35 Řežabinec
		36 Hlubocké obory
		37 Českobudějovické rybníky
		38 Dehtář
		39 Novohradské hory
		40 Boletice
		41 Šumava

Kulišek nejmenší (Glaucidium passerinum)

¹⁶⁴ Co je NATURA 2000 a ptačí oblasti. Muzeum Karlovy Vary [online]. kvmuz.cz, 1999 [cit. 4. 5.2012]. Dostupné z: <http://kvmuz.cz/typ/priroda-karlovarska/coje-natura-2000-a-ptaci-oblasti>

Mapa evropsky významných lokalit v ČR

1	Chuchelské háje	39	Radouč	77	Šachovec	115	Veltrusy
2	Havránka a Salabka	40	V jezírkách	78	Valcha	116	Vlčkovice - Dubský
3	Prokopské údolí	41	Čtvrtě	79	Bezděkovský lom	rybník	
4	Blatov a Xaverovský háj	42	Polabí u Kostelce	80	Vlašimská Blanice	117	Aglaia
5	Kaňon Vltavy u Sedlce	43	Zvolská homole	81	Březnice - Oblouček	118	Skočová - pískovna
6	Obora Hvězda	44	Hrabanovská černava	82	Dobříšský park	119	Bělá pod Bezdězem -
7	Miličovský les	45	Slaná louka u Újezdce	83	Zákolanský potok	zámek	
8	Lochkovský profil	46	Žlunice - Skochovice	84	Dražská Koupě	120	Jungmannova škola v
9	Praha - Petřín	47	Úpor - Čerminovsko	85	Hrdlička - Žďánská hora	Berouně	
10	Praha - Letňany	48	Kulivá hora	86	Kalivody	121	Dobříšský zámek
11	Radotínské údolí	49	Mramor	87	Kalspot	122	Křivoklát - hrad
12	Na pramenech	50	Čertova skála	88	Kyšice - Kobyla	123	Ledce - hájovna
13	Zámecký park Liblice	51	Stříbrný luh	89	Labe - Liběchov	124	Loučeň - hotel Jivák
14	Housina	52	Polabské hůry	90	Losinský potok	125	Malešov
15	Lounín	53	Lžovické tůně	91	Třeštibok	126	Štola Jarnice
16	Kosí hůra	54	Milčice	92	Minartice	127	Štola Mořic
17	Pustá seč	55	Loučeňské rybníčky	93	Mydlovarský luh	128	Štoly Velké Ameriky
18	Voděradské bučiny	56	Pěnovce u rybníka	94	Ohrazenický potok	129	Suchomasty - zámeček
19	Posázavské bučiny	Lutovník		95	Oškobrň	130	Točnick - hrad
20	Zadní Hrádek	57	Vápnomilný bor u Líského	96	Podolí	131	Týnecká rotunda
21	Všetatská černava	58	Větrušické rokle	97	Lom na Plachtě	132	Vysoký Újezd - kostel
22	Hradec a Kuchyňka	59	Písčina u Byšiček	98	Třebichovická olšinka	133	Svatá Dobrotivá
23	Na horách u Křešína	60	Řisnice	99	Týnecké mokřiny	134	Bezděčín
24	Třemšín a Hřebence	61	Kaliště	100	Rakovník - za koupalištěm	135	Bohostice
25	Střední Povltaví u	62	Pahorek u Ledčic	101	Rožmitál pod Třemšínem	136	Břežanské údolí
Drbákova		63	Břežinský rybník	102	Na Babě	137	Felbabka
26	Tok	64	Červené dolíky	103	Rybník Vočert a Lazy	138	Horní a Dolní obděnický
27	Trokavecké louky	65	Malikovická stráž	104	Sázava	rybník	
28	Louky u Budenína	66	Drhleny	105	Dolní Sázava	139	Horní solopyský rybník
29	Teslíny	67	Hadce u Hrnčič	106	Sedlečský potok	140	Hrachoviště
30	Písečný přesyp u Pist	68	Hvoždánské Háje	107	Slánsko - Byseňský potok	141	Jablonná - mokřad
31	Žerka	69	Milská stráž	108	Slavkov	142	Jabůrek
32	Bílichovské údolí	70	Smradovna	109	Smečno	143	Jezera
33	Dymokursko	71	Rečkov	110	Štěpánovský potok	144	Kačina
34	Kalivodské bučiny	72	Slatinná louka u Velenky	111	Suchdolský rybník	145	Kerské rybníčky
35	Krnčí a Voleška	73	Slepeč	112	Trhovky	146	Kolín - letiště
36	Chlum u Nepřevázky	74	Písčina u Tišic	113	Vápenické jezero	147	V hladomoři
37	Paterovské stráně	75	Nový rybník u Kačiny	114	Velký Ráputovský rybník	148	Ledný potok

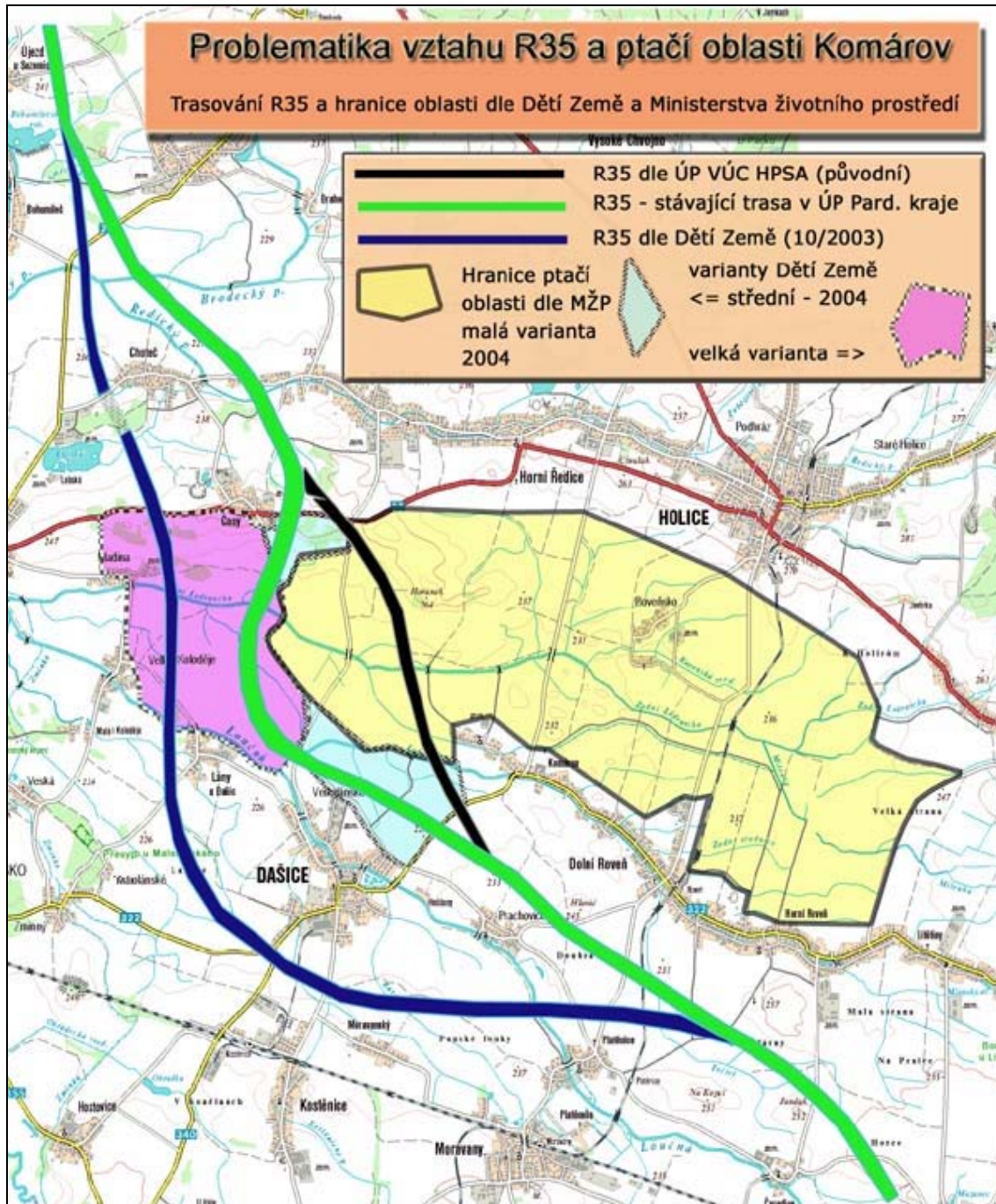
¹⁶⁵ Evropsky významné lokality v České republice - Mapa evropsky významných lokalit v České republice. *Nature.cz* [online]. Natura 2000, c2006 [cit. 4.5.2012]. Dostupné z: <http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=1805>

153	Zlatý kůň	237	Římov	320	Jeskyně Inků	403	Stráně u Velkého Újezdu
154	Černý Orel	238	Štěkeň	321	Liblín - lihovar	404	Stráně nad Chomutovkou
155	Andělské schody	239	Stropnice	322	Manětín - kostel	405	Stroupeč
156	Milovice - Mladá	240	Tábor - Zahradka	323	Předslav - kostel	406	Dětanský chlum
157	Káraný - Hrbáčkovy tůně	241	Nadějská soustava	324	Radnice - kostel	407	Údolí Podbradeckého
158	Lánská obora	242	Purkrabský rybník a Točník	325	Štola Loreta	potoka	
159	Libické luhy	243	Třeboň	326	Štola Věra	408	Grünwaldské vřesoviště
160	Dománovický les	244	Tůně u Špačků	327	Stříbro - stoly Dlouhý tah	409	Na dlouhé stráni
161	Týřov - Oupořský potok	245	Újezdec - Planinský rybník	328	Všeruby - kostel	410	Studeneč
162	Přihrazské skály	a Kozor		329	Žihobce - zámek	411	Spravedlnost-Chřibská
163	Kokořínsko	246	Veverský potok	330	Klabava	412	Mokřad pod Tereziňskou
164	Podlesí	247	Vrbenské rybníky	331	Ostružná	pevnosti	
165	Vůznice	248	Závišinský potok	332	Hadovka	413	Novodomské a polské
166	Želivka	249	Žofina Huť	333	Kaňon Střely	rašeliniště	
167	Karlštejn - Koda	250	Rašeliniště Kapličky	334	Niva Nemanického potoka	414	Podmílesy
168	Údolí Plakánek	251	Kratochvíle - zámek	335	Těchonická draha	415	Velký vrch - Černodoly
169	Kotýz	252	Blanice	336	V Morávkách	416	Velký rybník
170	Stroupínský potok	253	Malý Bukač	337	Hrádecká bahna	417	Údolí Hačky
171	Louky u Drahlína	254	Prachatice - kostel	338	Hůrky	418	Křížové vršky, Malý vrch,
172	Niva Kotelského potoka	255	Košťeničský potok	339	Tisovec	Šibeník	
173	Padrťsko	256	Velký a Malý Tisý	340	Jezerský vrch	419	Milešovka
174	Niva Bělé u Klokočky	257	Borkovická blata	341	Ramena Ohře	420	Sedlo
175	Kersko	258	Horní Maše	342	Nadlesí	421	Bohyňská lada, Chmelník,
176	Prameny Klíčavy	259	Třeboňsko - střed	343	Blažejský rybník	Lotarův vrch	
177	Rybník Vidlák	260	Šumava	344	Mechové údolí	422	Lipská hora
178	Brda	261	Opoleneč	345	Pernink	423	Lhota
179	Pisčína u Tuháně	262	Ruda	346	Šibeniční vrch	424	Ostrý
180	Žehuňsko	263	Boletice	347	Štítarský rybník	425	Košťálov
181	Fabián - Homolka	264	Blanský les	348	Soos	426	Třtenské stráně
182	Rybník Růže	265	Hlubocké obory	349	Vladař	427	Plešivec
183	Velký Hodonický rybník	266	Chýnovská jeskyně	350	Rudné	428	Libouchecké bučiny
184	Klokočínské louky	267	Mnišský rybník	351	Vysoká Pec	429	Olšovský potok
185	Libín	268	Tejmlův - Nad Zavírkou	352	Vysoký kámen	430	Údolí Chřibské Kamenice
186	Pláničský rybník-Bobovec	269	Rašeliniště u Suchdola	353	Krásenské rašeliniště	431	Lužickohorské bučiny
187	Zelendárky	270	Vosecký rybník	354	Bečovské lesní rybníky	432	Slanisko u Škrle
188	Velký a Malý Kamýk	271	Rybníky u Lovětína	355	Kaňon Ohře	433	Klínovecké Krušnohoří
189	Výří skály nad Otavou	272	Rybník Brand	356	Kladské rašeliny	434	Borečský vrch
190	Čertova stěna-Luč	273	Zlatý potok v Pošumaví	357	Medvědí rozhledy	435	Kleneč
191	Údolí Lužnice a	274	Pastvina u Zahorčic	358	Pramenské pastviny	436	Královomlýnský rybník
Vlásenického	potoka	275	Kocelovické pastviny	359	Raušenbašská lada	437	Na spáleništi
192	Vltava Rožmberk-Větrní	276	Dolejší rybník	360	Skalka pod Tisovým	438	Pisčiny u Oleška
193	Pohoří na Šumavě	277	Řezabinec	vrchem		439	Soběchlebské terasy
194	Pastvina u Přestovic	278	V Úličkách	361	Prachomety	440	V kusu
195	Ryšovy	279	Prameniště Přešinského	362	Prameny Teplé	441	Huníkovský potok
196	Hadí vrch	potoka		363	Rankovický triangl	442	Nebský rybníček u Veselí
197	Králek	280	Švihovské hvozdy	364	Mokřady u Těšetic	443	Bezejmenný přítok
198	Osika	281	Čepičná	365	Hřivínovské pastviny	Trojhorského potoka	
199	Dvořiště	282	Chlumská stráně	366	Louky u Dlouhé Lomnice	444	Blašanský chlum
200	Nerestský lom	283	Haltravský hřeben	367	U Jedlové	445	Březina
201	Žofinský prales - Pivonické	284	Na požárech	368	U hájenky	446	Čermovice
skály		285	Pavlova Huť	369	Za Údrčí	447	Dobrá
202	Žofinka	286	Kohoutov	370	Borecké rybníky	448	Doubravka
203	Červené blato	287	Chejlava	371	Bystřina - Lužní potok	449	Háj u Oseka
204	Široké blato	288	Čerchovský les	372	Podhorní louky	450	Hořelec - Čičov
205	Písečný přesyp u Vlkova	289	Svaté Pole	373	Horní Kramolín - Ovesné	451	Chomutov - zoopark
206	Rybník Motovidlo	290	Drahotínský les	374	Mokřady u Javorné	452	Kateřina - mokřad
207	Bošice	291	Maňovický rybník	375	U bunkru	453	Kopistická výsypka
208	Čistá hora	292	Pastviště u Finů	376	Pískovna Erika	454	Krásný Dvůr
209	Háje	293	Pohorsko	377	Matyáš	455	Luční potok - Třebošín
210	Hroby	294	Vlkonice	378	Mezi rybníky	456	Petrohrad
211	Jaroškov	295	Berounka	379	Olšová vrata	457	Ploskovice
212	Kladrubská hora	296	Blovce	380	Ostrovské rybníky	458	Radobýl
213	Kozlovská stráně	297	Bonětice	381	Na Pílské šachtě	459	Sinutec - Dlouhý kopec
214	Lomnický velký rybník	298	Bradava	382	U sedmi rybníků	460	Strádovský rybník
215	Malý Horusický rybník	299	Darmyšl - pískovna	383	Střela	461	Údlické Doubí
216	Polná	300	Kakejcov	384	Teplá s přítoky a	462	Vrch Hazmburk
217	Štičí rybník	301	Kamenec	Otročínský potok		463	Vrch Milá
218	Úbislav	302	Kateřinský a Nivní potok	385	Týniště	464	Všechlapy - Kamýk
219	Svatý Kříž	303	Lopata	386	Úpolínová louka - Křížky	465	Horní Kamenice
220	Terčino údolí	304	Mešenský potok	387	Lomnický rybník	466	Ohře
221	Bedřichovský potok	305	Osek - rybník Labutinka	388	Krušnohorské plató	467	Držovice - rodinný dům
222	Blatná	306	Plzeň - Zábělá	389	Hradiště	468	Chřibská - kostel
223	Čábuz	307	Pocinovice	390	Vrbka	469	Jílové u Děčína - škola
224	Cepská pískovna a okolí	308	Přešinský potok	391	Holý vrch	470	Lobendava - kostel
225	Hliníř - Ponědrážka	309	Přeštice - V Hlinkách	392	Na Čermčí	471	Úštěk - kostel
226	Hlubocké hráze	310	Průhonický rybník	393	Želinský meandr	472	Bezručovo údolí
227	Krvavý a Kačležský rybník	311	Rabí	394	V hlubokém	473	České Švýcarsko
228	Lom Skalka u Sepekova	312	Radbuza	395	Hora Říp	474	Raná - Hrádek
229	Lužnice a Nežárka	313	Radbuza - Nový Dvůr - Pila	396	Myslivna	475	Babinské louky
230	Moravská Dyje	314	Rokycany - vojenské	397	Kokrháč - Hasištejn	476	Běšický chochol
231	Sokolí hnízdo a bažantnice	cvičiště		398	Bořeň	477	Lovoš
232	Onšovice - Mlýny	315	Stříbro - vojenské cvičiště	399	Na loučkách	478	Holý vrch u Hlinné
233	Boukal	316	Zlatý potok	400	Skalky u Třebutiček	479	Oblik - Srdov - Brník
234	Radomilická mokřina	317	Třebýcinka u Bezděkova	401	Evaňská rokle	480	Labská údolí
235	Přeslíčkový rybník	318	Dolany - kostel	402	Rašeliniště U jezera -	481	Doupovské hory
236	Rašeliniště Radlice	319	Štola Rohatiny I	Cínovecké rašeliniště		482	Východní Krušnohoří

483	Bílá stráně u Litoměřic	560	Zámek v Kostelci nad	644	Podolská a Páterova	728	Lednické rybníky
484	Stráně nad Suchým	Orlicí		jeskyně		729	Modřické rameno
potokem		561	Na Plachtě	645	Vranová Lhota	730	Nové hory
485	Sovice u Brzáněk	562	Pod Rýzmburkem	646	Černý Nadýmač	731	Pod Šibeničním kopcem
486	Bílá stráně u Štětí	563	Vladivostok	647	Anenské údolí	732	Přední kopaniny
487	Stráně u Drahobuzi	564	Bystřice	648	Dolní Chrudimka	733	Rašovický zlom - Chobot
488	Ralsko	565	Červená Třešněná - rybník	649	Krkanka-Strádovské peklo	734	Stračí
489	Kozlov - Tábor	566	Slatinná louka u Roudničky	650	Hubský-Strádovka	735	Větrníky
490	Průlom Jizery u Rakous	567	Zaorlicko	651	Ratajské rybníky	736	Mašovická střelnice
491	Jizerskohorské bučiny	568	Dubno - Česká Skalice	652	Vysoký kámen u Smrčné	737	Váté pisky
492	Rašeliniště Jizerky	569	Chlumeč - Karlova Koruna	653	U Hamrů	738	Vracovská doubrava
493	Quarré	570	Javorka a Cidlina - Sběr	654	Havranka	739	Slanisko Dobré Pole
494	Bukovec	571	Libosad - obora	655	Habrová seč	740	Sivický les
495	Smědava	572	Kačerov	656	Horní Mrzatec	741	Skalky u Sedlece
496	Jizerské smrčiny	573	Kanice - lesní rybník	657	Doupský a Bažantka	742	Paví kopec
497	Rašeliniště Jizery	574	Labe - Hostinné	658	Švařec	743	Šlapanické splence
498	Binov - Bobří soutěska	575	Lukavecký potok	659	Hroznětinská louka	744	Vrbický hájek
499	Klíč	576	Metuje a Dřevíč	660	Velký Špičák	745	Výrovické kopce
500	Jezeví vrch	577	Nadslav	661	Zhejral	746	Bzenecká střelnice
501	Roverské skály	578	Olešnice	662	Baba	747	Zřídla u Nesvačilký
502	Česká Lípa - mokřad v nivě	579	Opočno	663	Jedlový les a údolí Rokytne	748	Jezero
Šporky		580	Rybník Smrkovák	664	Žákova hora	749	Vranovický a Plačkův les
503	Cihelenské rybníky	581	Rybník Spáleníště	665	Ransko	750	Mikulovický les
504	Janovické rybníky	582	Stará Metuje	666	Lužný rybník	751	Věteřovská vrchovina
505	Manušické rybníky	583	Týnišťské Poorliči	667	Dědkovo	752	Zlobice
506	Pelíkovice	584	Uhřínov - Benátky	668	Dolní rybník u Újezda	753	Údolí Chlébského potoka
507	Prácheň - Zicht	585	Vino	669	Hodiškovský rybník	754	Polámanky
508	Rokyta	586	Bílá Třešněná	670	Kobylinec	755	Mirolavské kopce
509	Luční potok	587	Jičíněves - zámek	671	Obecník	756	Načeratický kopec
510	Slatinné vrchy	588	Josefov - pevnost	672	Pod Kamenným vrchem	757	Rumunská bažantnice
511	Smědá	589	Kost	673	Podvesník	758	Ječmenišť
512	Stružnické rybníky	590	Pevnost Dobrošov	674	Ptáčovský kopeček	759	Ochůzky - Nedánov
513	Dolní Ploučnice	591	Staré Hradý - zámek	675	Rybník u Zadního Zhořce	760	Kapánsko
514	Horní Ploučnice	592	Štola Portál	676	Rychtářský rybník	761	Valtrovický luh
515	Zahrádky	593	Luční potok v Podkrkonoší	677	Špilberk	762	Slanisko Novosedly
516	Svitavka	594	Krkonoše	678	Suché skály	763	Sokolí skála
517	Bílá Desná - kanál	595	Zbytka	679	Roštýnská obora	764	Čepičkův vrch a údolí
protřžené přehradý		596	Orlické hory - sever	680	Maršovec a Čepička	Hodonínky	
518	Český Dub - základní	597	Peklo	681	Břevnický potok	765	Lapikus
umělecká škola		598	Byšičky	682	Martinický potok	766	Rakovecké údolí
519	Doksy - zámek	599	Orlice a Labe	683	Niva Fryšávky	767	Horky u Milotic
520	Lemberk - zámek	600	Halín	684	Údolí Svratky u Krásného	768	Hovoranské louky
521	Podhájí - chalupa	601	Bažiny	685	Na Ostrážné	769	Louky pod Kumstátem
522	Skalice u České Lípy	602	Řeřišný u Machova	686	Šilhánky	770	Trkmanské louky
523	Jeskyně u Sklepy pod	603	Hřebečovský hřbet	687	Babinský rybník	771	Trkmanec - Rybníčky
Troskami		604	Žernov	688	Ficků rybník	772	Rojetinský hadec
524	Zdislava - kostel	605	Psí kuchyně	689	Jankovský potok	773	Biskoupský kopec
525	Suchý vrch - Naděje	606	Vadětín - Lanšperk	690	Koupaliště u Bohuslavic	774	Ve Zlebě
526	Jestřebko - Dokesko	607	Bohdalov	691	Nová Říše	775	Kopečky u Únanova
527	Podtrosecká údolí	608	Moravská Sázava	692	Rašelinné jezírko Rosička	776	Milejovské louky
528	Velký a Malý Bezděz	609	Hemže-Mýtkov	693	Šlapanka a Zlatý potok	777	Zebětín
529	Západní jeskyně	610	Mazurovy chalupy	694	Staviště	778	Mušenice
530	Vápenice - Basa	611	Králický Sněžník	695	Trnava	779	Na Kocourkách
531	Poselský u Mariánský	612	Rychnovský vrch	696	U Borovné	780	Na lesní horce
rybník		613	Lanškrounské rybníky	697	V Kopaninách	781	Nad Vápenkou
532	Ronov - Vlhošť	614	Lichnice - Kaňkovy hory	698	Vatín	782	Netopyrky
533	Údolí Jizery a Kamenice	615	Brandýs	699	Biskupice - kostel	783	Panský les - Jezdiny
534	Červený rybník	616	Semínský přesyp	700	Biskupice - škola	784	Pekárka
535	Kamenná	617	Litice	701	Jeřišno-Heřmaň	785	Široký
536	Perna	618	U Banínského viaduktu	702	Náměšť nad Oslavou -	786	Červené stráně
537	Hrádeček	619	Střemošická stráně	zámeček		787	Visengrunty
538	Miletinská bažantnice	620	Malá Straka	703	Žďár nad Sázavou - garáže	788	Stepní stráně u Komořan
539	Babičino údolí -	621	U Pohránovského rybníka	704	Dívka	789	Dunajovické kopce
Rýzmburk		622	Michnovka-Pravy	705	Náměšťská obora	790	Záповeď u Karlína
540	Nechanice - Lodín	623	Běstvina	706	Rybníky u Rudolce	791	Bílá hora
541	Češovské lesy	624	Boušovka	707	Dářská rašeliniště	792	Štěpánský lom
542	Březinka	625	Buky u Vysokého Chvojna	708	Na Oklice	793	U kapličky
543	Veselský háj	626	Heřmanův Městec	709	V Lisovech	794	U Michálka
544	Kožinek	627	Údolí Chrudimky	710	Znětínské rybníky	795	Břeclav - kaple u nádraží
545	Stárkovské bučiny	628	Choltická obora	711	Rybníky V Pouštích	796	Břežanka a Břežanský
546	Žaltman	629	Chrudimka	712	Štíří důl - Řeka	rybník	
547	Broumovské stěny	630	Kunětická hora	713	Údolí Oslavy a Chvojnice	797	Hevlínské jezero
548	Adršpaňsko-teplické skály	631	Bohdanečský rybník a	714	Kamenický rybník	798	Tasovický lom
549	Trčkov	rybník Matka		715	Koženek	799	Lednice - zámek
550	Panský vrch	632	Pardubice	716	Údolí Jihlavy	800	Milotic - letiště
551	Zdobnice - Řička	633	Hluboký rybník	717	Zaječí skok	801	Oleksovická mokřina
552	Hustifánský les	634	Rybník Moře	718	Louky u Černého lesa	802	Pisečný rybník
553	Vražba	635	Tichá Orlice	719	Šímanovské rašeliniště	803	Baštinský potok
554	Zadní Machová	636	Uhersko	720	Bezourek	804	Slavkovský zámecký park a
555	Hluboký Kovač	637	Slavická obora	721	Člupy	aleje	
556	Rybník Strašidlo	638	Běstvina - krypta	722	Dyjské svahy	805	Studánkový vrch
557	Tuří rybník	639	Borová u Poličky	723	Fládnitzské vřesoviště	806	Šumické rybníky
558	Piletický a Librantický	640	Bouda u Těchonína	724	Hochberk	807	Vrbovecký rybník
potok		641	Jeskyně Bětník	725	Kameníky	808	Vypálenky
559	Dědina u Dobrušky	642	Jeskyně u Horního Újezda	726	Kamenná hora u Derflie	809	Židlochovický zámecký
		643	Pařížov	727	Klínky	park	

810	Znojmo - hrad	892	Tvoříhrázský les	972	Hůrka u Hranic	1057	Niva Olše - Věhnovice
811	Znojmo - Kostel Nalezení sv. kříže	893	Zimarky	973	Údolí Bystřice	1058	Osoblažský výběžek
812	Bílý kopec u Čejče	894	Špice	974	Šumárník	1059	Ostrava - Šilheřovice
813	Hovoranský hájek	895	Přední kout	975	Údolí Malinského potoka	1060	Řeka Ostravice
814	Jevišovka	896	Kamenný vrch u Kurdějova	976	Babí hora	1061	Paskov
815	Rendezvous	897	Čejkovické Špidláky	977	Kovářův žleb - Obora	1062	Píliky
816	Trávní dvůr	898	Na Adamcích	978	Semetín	1063	Sokolí potok
817	Loučka	899	Skalky u Havraníků	979	Nad Kašavou	1064	Staré hlniště
818	Prudká	900	Soutok - Podluží	980	Troják	1065	Štěrbův rybník a Malý Bystrý potok
819	Nad Brněnskou přehradou	901	Krumlovsko-Rokytnské slepence	981	Rusava - Hořansko	1066	Stonávka - nádrž Halama
820	Citonice - rybník Skalka	902	Luční údolí	982	Ondřejevsko	1067	Suchá Rudná - zlatý lom
821	Jankovec	903	Moravský kras	983	Velká Vela	1068	Údolí Moravice
822	Javorník - hliník	904	Údolí Svitavy	984	Rudický les	1069	Václavovice - pískovna
823	Nad kapličkou	905	Svatý kopeček u Mikulova	985	Valy-Bučník	1070	Olše
824	Crhov - Rozsíčka	906	Malhostovické kopečky	986	Na Koncoch	1071	Černý důl
825	Lovčický potok a Jordánek	907	Jižní svahy Hádů	987	Podkrálovce	1072	Důl Ruda I
826	Mašovice - lom	908	Trenckova rokle	988	Valentová	1073	Javorový vrch
827	Mouřínov - Druhý rybník	909	Pod Trlinou	989	Bílé potoky	1074	Staré Oldřůvky
828	Čekal	910	Dřevohostický les	990	Hodňovská dolina	1075	Štola Franz - Franz
829	Podmolí - strouha	911	Lesy u Bezuchova	991	Hrušová dolina	1076	Štola Jakartovice
830	Rakšické louky	912	Lesy u Lánský luh	992	Kobyly hlava	1077	Zálužná
831	Střelická bažinka	913	Přestavlický les	993	Čerták	1078	Čermná - důl Potlachovy
832	U Huberta	914	Království	994	Insel	1079	Horní Odra
833	Kaolinka Únanov	915	Království	995	Údolí Okluky	1080	Poodří
834	Letiště Marchanice	916	Choryňský mokřad	996	Rochus	1081	Hraniční meandry Odry
835	Lom u Žerůtek	917	Rychlebské hory - Račí údolí	997	Březnice u Zlína	1082	Skalské rašeliníště
836	Doubřavník - kostel	918	Hrdibořické rybníky	998	Uhliska		
837	Blansko - kostel	919	Chrastický hadec	999	Chvalčov		
838	Borotin - zámek	920	Pod Rudným vrchem	1000	Kurovice - lom		
839	Dědice - kostel	921	Područí	1001	Mokřad Pumpák		
840	Dlouhá Lhota	922	Poláchovy stráně	1002	Mokřad u Slovákých strojřen		
841	Starý zámek Jevišovice	923	Stráž nad Hutským potokem	1003	Ověřka		
842	Nový zámek Jevišovice	924	U Bílých hlin	1004	Polichno - Pod duby		
843	Křetín - zámek	925	U Strejškova lomu	1005	Polichno		
844	Křtiny - kostel	926	Výří skály	1006	Popovické rybníky		
845	Lipov - kostel	927	Žďár	1007	Pozděchov		
846	Rosice - zámek	928	Za hrnčířkou	1008	Remízy u Bánova		
847	Tavíkovice - zámek	929	Račinka	1009	Skalky		
848	Uherčice - zámek	930	Deylův ostrůvek	1010	Stonáč		
849	Vranov nad Dyjí - základní škola	931	Horní Morava	1011	Stráně u Popovic		
850	Božický mokřad	932	Hustopeče - Štěrkáč	1012	Střížovice		
851	Bučovice - zámek	933	Ohrozim - Horka	1013	Údolí Bánovského potoka		
852	Emin zámeček	934	Písečná - mokřad	1014	Vlára		
853	Jaroslavice - zámek	935	Protivanov	1015	Jankovice - kostel		
854	Klentnice - kostel svatého Jiří	936	Týn nad Bečvou	1016	Komňa - kostel		
855	Rybníční zámeček	937	Dolní a Prostřední Svrčov	1017	Lidečko - kostel		
856	Popice - fara	938	Vidnava	1018	Luhačovice - zámek		
857	Úvalský rybník	939	Zlaté Hory - Černé jezero	1019	Pozděchov - kostel		
858	Strážnicko	940	Zlaté Hory - Zlaté jezero	1020	Rusava - kostel		
859	Božické rybníky	941	Velká Střelná - štoly	1021	Slavičín - kostel		
860	Drnholecký luh	942	Bílá Lhota	1022	Slavičín - zámek		
861	Knížecí les	943	Branná - hrad	1023	Slušovice - kostel		
862	Přísnotický les	944	Čechy pod Kosířem	1024	Štola Sintrová		
863	Bezručova alej	945	Černá Voda - kostel	1025	Kotrlé		
864	Hobrtanky	946	Černá Voda - kulturní dům	1026	Újezdecký les		
865	Pisárky	947	Hanušovice - kostel	1027	Beskydy		
866	Řeka Rokytá	948	Chudobín	1028	Bílé Karpaty		
867	Meandry Dyje	949	Na Špičáku	1029	Chříby		
868	Stránská skála	950	Libina - U Čermušků	1030	Nedakonický les		
869	Stolová hora	951	Lipová-lázně - mateřská škola	1031	Kněžpolský les		
870	Pouzďanská step - Kolby	952	Otaslavice - kostel	1032	Nad Jasenkou		
871	Černecký a Milonický hájek	953	Ruda nad Moravou	1033	Hostýnské vrchy		
872	Krumlovský les	954	Sobotín - domov důchodců	1034	Vlářský průsmyk		
873	Květnice	955	Soudkova štola	1035	Červený kámen		
874	Jasenová	956	Štola Marie Pomocná	1036	Niva Morávky		
875	Kamenný vrch	957	Štola Mařka	1037	Pstruží potok		
876	Strážnická Morava	958	Velké Losiny - lázeňský dům Eliška	1038	Sovinec		
877	Strabišov - Oulehla	959	Veselíčko	1039	Libotín		
878	Hodonínská doubrava	960	Vlkoš - statek	1040	Palkovické hůrky		
879	Očov	961	Litovelské Pomoraví	1041	Ptačí hora		
880	Čertoryje	962	Keprník	1042	Kojetínské vrchy		
881	Bosonožský hájek	963	Kosíř - Lomy	1043	Štamberk		
882	Údolí Dyje	964	Praděd	1044	Hněvošický háj		
883	Podyjí	965	Rabštejn	1045	Cihelna Kunín		
884	Šěvy	966	Špraněk	1046	Děhylovský potok - Štěpán		
885	Tuřold	967	Rejvíz	1047	Dolní Marklovice		
886	Niva Dyje	968	Bečva - Žebračka	1048	Heřmanický rybník		
887	Milovický les	969	Malý Kosíř	1049	Heřmanovice		
888	Kuntínov	970	Hadce a bučiny u Raškova	1050	Hukvaldy		
889	Slanisko u Nesytu	971	Morava - Chropýnský luh	1051	Jakartovice		
890	Mušovský luh		Rychlebské hory - Sokolský hřbet	1052	Jilešovice - Děhylov		
891	Děvín		Libavá	1053	Karlova Studánka		
				1054	Karviná - rybníky		
				1055	Mokřad u Rondelu		
				1056	Moravice		

Príloha č. 6: Mapa zachycující problematiku vztahu R35 a ptačí oblasti Komárov v podobě schválené MŽP ke dni 8. prosince 2004¹⁶⁶

¹⁶⁶Rychlostní silnice R35 – Problematika vztahu R35 a ptačí oblastí Komárov. *r35.ecn.cz*, 7. 3. 2009 [cit. 4.5.2012]. Dostupné z: <http://r35.ecn.cz/index2.php?pg=var&lap=2>

396

SDĚLENÍ
federálního ministerstva zahraničních věcí

Federální ministerstvo zahraničních věcí sděluje, že v Ramsaru (Írán) byla dne 2. února 1971 sjednána Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam zejména jako biotopy vodního ptactva a dne 3. prosince 1982 byl v Paříži sjednán Protokol o její změně.

Listina o přístupu České a Slovenské Federativní Republiky k Protokolu o změně Úmluvy o mokřadech majících mezinárodní význam zejména jako biotopy vodního ptactva byla uložena u generálního ředitele OSN pro školství, vědu a kulturu, depozitáře Protokolu, dne 2. července 1990.

Protokol vstoupil v platnost na základě svého článku 6 odst. 1 dnem 1. října 1986. Pro Českou a Slovenskou Federativní Republiku vstoupil Protokol v platnost na základě téhož článku odst. 2 dnem 2. července 1990.

Český překlad Úmluvy a Protokolu se vyhlášují současně.

ÚMLUVA
o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotopy
vodního ptactva

Smluvní strany

uznávající vzájemnou závislost mezi člověkem a jeho prostředím;

berouce v úvahu základní ekologické funkce mokřadů jako regulátorů vodních režimů a jako biotopů podporujících charakteristickou flóru a faunu, zejména pak vodní ptactvo;

jsouce přesvědčeny, že mokřady vytvářejí zdroje velké hospodářské, kulturní, vědecké a rekreační hodnoty, jejichž ztráta by byla nenahraditelná;

přejíce si zastavit pokračující zasahování do mokřadů a zabránit jejich ztrátě dnes i v budoucnosti;

uznávající, že vodní ptactvo může při svých tazích překračovat hranice, a proto by mělo být považováno za mezinárodní zdroj;

jsouce přesvědčeny, že ochrana mokřadů a jejich flóry a fauny může být zajištěna spojením prozíravé státní politiky s koordinovaným mezinárodním postupem;

dohodly se na následujícím:

Článek 1

1) Mokřady se v této Úmluvě rozumí území s močály, slatinami, raščiníšti a vodami přirozenými nebo umělými, trvalými nebo dočasnými, stojatými i tekou-

cími, sladkými, brakickými nebo slanými, včetně území s mořskou vodou, jejíž hloubka při odlivu nepřesahuje 6 metrů.

2) Vodním ptactvem se v této Úmluvě rozumí ptactvo ekologicky vázané na mokřady.

Článek 2

1) Každá smluvní strana určí vhodné mokřady na svém území k zařazení do Seznamu mezinárodně významných mokřadů (dále jen „seznam“), který povede byro vytvořené podle článku 8. Hranice každého mokřadu budou přesně popsány a vymezeny na mapě a mohou zahrnovat i k mokřadům přiléhající pobřežní a příbřežní pásma, včetně ostrovů a útvarů s mořskou vodou, jejichž hloubka může při odlivu přesahovat 6 metrů, rozprostírajícími se uvnitř mokřadů, zvláště mají-li význam jako biotopy vodního ptactva.

2) Do seznamu by měly být vybrány mokřady na základě svého mezinárodního významu z hlediska ekologie, botaniky, zoologie, limnologie nebo hydrologie. V první řadě by do něj měly být zahrnuty mokřady s mezinárodním významem pro vodní ptactvo, který mají v jakémkoli ročním období.

3) Zařazení mokřadů do seznamu není na újmou suverénních práv smluvní strany, na jejímž území mokřad leží.

¹⁶⁷ Sbírka zákonů České a Slovenské federativní republiky – ČR / SR, Úmluva č. 396/1990 Sb. mzp.cz, [online]. 28. 9. 1990 [cit. 4.5.2012]. dostupné z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/ramsarska_umluva_o_mokradech/\\$FILE/OZV-ramsar_cesky_text_umluvy-20120228.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/ramsarska_umluva_o_mokradech/$FILE/OZV-ramsar_cesky_text_umluvy-20120228.pdf)

4) Každá smluvní strana, při podpisu této Úmluvy nebo předání listiny o její ratifikaci nebo o svém přístupu k Úmluvě podle článku 9, určí nejméně jeden mokřad k zařazení do seznamu.

5) Každá smluvní strana má právo doplnit seznam dalšími mokřady ležícími na jejím území, rozšířit hranice mokřadů již zahrnutých do seznamu, nebo v důsledku naléhavých státních zájmů zrušit nebo omezit hranice mokřadů již zahrnutých do seznamu a bude o těchto změnách v co nejkratší době informovat organizaci nebo vládu odpovědnou za plnění povinností byra podle článku 8.

6) Každá smluvní strana zváží svou mezinárodní odpovědnost za zachování, správu a rozumné využívání stěhovavého vodního ptactva a péči o něj, jak při zařazování mokřadů do seznamu, tak při využívání práva na změnu v seznamu, pokud jde o mokřady ležící na jejím území.

Článek 3

1) Smluvní strany budou plánovat a uskutečňovat své záměry tak, aby podporovaly zachování mokřadů zařazených do seznamu a pokud to bude možné, i rozumné využívání ostatních mokřadů na svém území.

2) Každá smluvní strana zajistí co nejrychlejší vlastní informovanost o současných, probíhajících a předpokládaných změnách ekologických poměrů ve všech mokřadech na svém území zahrnutých do seznamu v důsledku technického rozvoje, znečištění nebo jiného lidského zásahu. Informace o těchto změnách budou neodkladně postoupeny organizaci nebo vládě odpovědné za plnění povinností byra, jak je uvedeno v článku 8.

Článek 4

1) Každá smluvní strana bude podporovat zachování mokřadů a vodního ptactva zřizováním mokřadních chráněných území, ať již jsou zahrnuta do seznamu či nikoliv, a náležitě se postará o jejich ochranu.

2) Pokud smluvní strana zruší nebo omezí z naléhavých státních zájmů hranice mokřadu zahrnutého do seznamu, měla by tuto ztrátu, nakolik je to možné, nahradit a měla by také vytvořit náhradní chráněné území pro vodní ptactvo a jeho ochranu, a to buď ve stejné oblasti nebo jinde, o rozloze přiměřené ploše původní lokality.

3) Smluvní strany budou podporovat výzkum a výměnu údajů a publikací o mokřadech a jejich flóře a fauně.

4) Smluvní strany budou usilovat svou správou o zvyšování stavů vodního ptactva ve vhodných mokřadech.

5) Smluvní strany budou podporovat výchovu pracovníků kvalifikovaných pro výzkum mokřadů, jejich správu a dohled nad nimi.

Článek 5

Smluvní strany se budou vzájemně radit o plnění závazků vyplývajících z Úmluvy, zvláště v případech, kdy mokřady leží na území více než jedné smluvní strany nebo kdy vodní systém se dělí mezi více smluvních stran.

Smluvní strany rovněž budou usilovat o koordinování a podporu současných a budoucích opatření a předpisů, týkajících se zachování mokřadů a jejich flóry a fauny.

Článek 6

1) Smluvní strany budou svolávat v případě potřeby konference o ochraně mokřadů a vodního ptactva.

2) Tyto konference budou mít poradní charakter a do jejich kompetence bude spadat mimo jiné:

- a) projednání plnění této Úmluvy;
- b) projednání dodatků a změn v seznamu;
- c) posuzování informací o změnách ekologického charakteru mokřadů zahrnutých do seznamu v souladu s článkem 3 odst. 2;
- d) vypracování všeobecných nebo zvláštních doporučení smluvním stranám, týkajících se ochrany, péče a racionálního využívání mokřadů s jejich flórou a faunou;
- e) podávání žádostí odpovídajícím mezinárodním orgánům o vyhotovení zpráv a statistických údajů ve věcech, které zejména z mezinárodního hlediska mají dopad na mokřady.

3) Smluvní strany budou zajišťovat, aby pracovníci odpovědní za správu mokřadů byli informováni o doporučených konferencích, týkajících se zachování, správy a rozumného využívání mokřadů, jejich flóry a fauny a brali je na vědomí.

Článek 7

Představiteli smluvních stran na těchto konferencích by měly být osoby, jež jsou odborníky na mokřady a vodní ptactvo díky svým znalostem a zkušenostem získaným ve vědeckých, správních nebo jiných přiměřených funkcích.

Článek 8

1. Mezinárodní unie pro ochranu přírody a přírodních zdrojů bude plnit povinnosti stálého byra podle této Úmluvy do té doby, než bude většinou dvou třetin všech smluvních stran jmenována jiná organizace nebo vláda.

2. Povinností stálého byra bude mimo jiné:

- a) spolupracovat při svolávání a organizování konferencí blíže určených v článku 6;
- b) vést seznam mezinárodně významných mokřadů a přijímat informace od smluvních stran o doplňcích, rozšířeních, zrušeních nebo omezeních, týkajících se mokřadů vedených v seznamu v souladu s článkem 2 odst. 5;
- c) přijímat informace od smluvních stran o všech změnách ekologických poměrů v mokřadech zahrnutých do seznamu v souladu s článkem 3 odst. 2;
- d) předávat všem smluvním stranám oznámení o všech změnách seznamu nebo o změnách v povaze mokřadů zahrnutých do seznamu a zajišťovat projednání těchto záležitostí na příští konferenci;
- e) oznamovat dotyčné smluvní straně doporučení konference týkající se výše uvedených změn v seznamu nebo změn v povaze mokřadů zahrnutých do seznamu.

Článek 9

1. Tato Úmluva zůstane otevřena k podpisu bez časového omezení.

2. Každý člen OSN nebo jedné ze specializovaných agentur nebo Mezinárodní agentury pro atomovou energii nebo strana Statutu Mezinárodního soudního dvora se může stát stranou této Úmluvy formou:

- a) podpisu bez výhrady ratifikace;
- b) podpisu podléhajícího ratifikaci, po němž následuje ratifikace;
- c) přístupu.

3) Ratifikace nebo přístup se uskuteční uložením listiny o ratifikaci nebo přístupu u generálního ředitele Organizace spojených národů pro školství, vědu a kulturu (dále „depozitář“).

Článek 10

1) Tato Úmluva vstoupí v platnost čtyři měsíce poté, co se stranami této Úmluvy stane v souladu s článkem 9 odst. 2 sedm států.

2) Potom bude tato Úmluva vstupovat v platnost po každou smluvní stranu čtyři měsíce po dni jejího podpisu bez výhrady ratifikace nebo po dni uložení listiny o ratifikaci nebo přístupu.

Článek 11

1) Tato Úmluva zůstane v platnosti neomezenou dobu.

2) Každá ze smluvních stran může tuto Úmluvu po uplynutí pěti let od data, kdy pro tuto stranu vstoupila v platnost, vypovědět písemným oznámením depozitáři. Výpověď nabude účinnosti čtyři měsíce po dni, kdy zprávu o vypovězení obdržel depozitář.

Článek 12

1) Depozitář bude informovat všechny státy, které tuto Úmluvu podepsaly a přistoupily k ní, co možná nejdříve o:

- a) dalších podpisech Úmluvy;
- b) uložení ratifikačních listin k této Úmluvě;
- c) uložení listin o přístupu k této Úmluvě;
- d) datu vstupu této Úmluvy v platnost;
- e) oznámeních o vypovězení této Úmluvy.

2) Jakmile tato Úmluva vstoupí v platnost, zaregistruje ji depozitář v souladu s článkem 102 Charty OSN u sekretariátu OSN.

Na důkaz tohoto podepsání, příslušně k tomu zmocnění, podepsali tuto Úmluvu.

Dáno v Ramsaru dne 2. února 1971 v jediném originále v anglickém, francouzském, německém a ruském jazyce; v případě jakékoliv neshody je rozhodující anglický text, který bude uložen u depozitáře, který zašle jeho ověřené kopie všem smluvním stranám.

**Protokol
o změně Úmluvy
o mokřadech majících mezinárodní význam
zejména jako biotopy vodního ptactva**

Smluvní strany

berouce v úvahu, že pro zvýšení efektivnosti Úmluvy o mokřadech majících mezinárodní význam zejména jako biotopy vodního ptactva, přijaté v Ramsaru 2. února 1971 (dále jen „Úmluva“) je nezbytné zvýšit počet smluvních stran;

uvědomující si, že vypracování původních textů v jiných jazykových verzích by přispělo k mnohem větší účasti na Úmluvě;

berouce v úvahu, mimo jiné, že text Úmluvy nepředvídá proceduru přijímání změn, což ztěžuje jeho opravy v případě nezbytnosti;

se dohodly:

Článek 1

Doplnit mezi článek 10 a 11 Úmluvy následující článek:

„Článek 10 bis“

1. Změny k této Úmluvě mohou být předloženy na zasedání smluvních stran, které bude uspořádáno za tímto účelem v souladu s tímto článkem.

2. Každá smluvní strana může předkládat návrhy obsahující změny.

3. O textu libovolné změny, jakož i o jejím opodstatnění bude informována organizace nebo vláda, která plní úkoly stálého byra (dále jen „Byro“), o kterém se hovoří v textu Úmluvy. Byro sdělí ihned text navrhované změny všem smluvním stranám, které v průběhu třech měsíců od obdržení sdělení o změnách zašlou Byru svoje připomínky k textu. Po uplynutí doby, určené pro zaslání připomínek, Byro bude informovat smluvní strany o všech připomínkách, které byly uplatněny k tomuto datu.

4. Byro svolá zasedání smluvních stran za účelem projednání změn, které byly předloženy v souladu s bodem 3 na základě písemné žádosti jedné třetiny smluvních stran. Byro se radí se zainteresovanými stranami ohledně doby a místa uskutečnění zasedání.

5. Změny se přijímají dvoutřetinovou většinou přítomných a hlasujících smluvních stran.

6. Změna přijatá smluvními stranami vstupuje pro ně v platnost první den čtvrtého měsíce ode dne, kdy byly depozitáři odevzdány listiny o přijetí dvěma třetinami smluvních stran. Pro smluvní stranu, která odevzdá k uložení listinu o přijetí po datu, kdy byly listiny o přijetí uloženy dvěma třetinami smluvních stran, změna vstupuje v platnost první den čtvrtého měsíce ode dne odevzdání listiny o přijetí k uložení.

Článek 2

V závěrečných ustanoveních Úmluvy následujících po článku 12 vyškrtnout větu „V případě jakékoliv neshody je rozhodující anglický text“ a nahradit ji větou „Všechna znění mají stejnou platnost“.

Článek 3

Revidovaný text původní varianty Úmluvy v jazyce francouzském je uveden v Příloze k tomuto Protokolu.

Článek 4

Tento Protokol je otevřen k podpisu v sídle UNESCO v Paříži od 4. prosince 1982.

Článek 5

1. Každý stát, uvedený v bodě 2 článku 9 Úmluvy, se může stát smluvní stranou tohoto Protokolu:

- a) podpisem bez výhrady ratifikace,
- b) podpisem podléhajícím ratifikaci, přijetí nebo schválení, po němž následuje ratifikace, přijetí nebo schválení,
- c) přístupem.

2. Ratifikace, přijetí, schválení nebo přístup se uskutečňuje předáním listiny o ratifikaci, přijetí, schválení nebo přístupu k uložení Generálnímu řediteli Organizace spojených národů pro školství a vědu a kulturu (dále jen „Depozitář“).

3. Jakýkoliv stát, který se stane smluvní stranou Úmluvy po vstupu Protokolu v platnost v případě,

že nevyjádří jiný názor při podpisu nebo uložení listiny podle čl. 9 Úmluvy, bude považován za smluvní stranu Úmluvy změněné tímto Protokolem.

4. Jakýkoliv stát, který se stane smluvní stranou tohoto Protokolu a není smluvní stranou Úmluvy, bude považován za smluvní stranu Úmluvy změněné na základě tohoto Protokolu, ode dne, kdy vstoupí Protokol v platnost pro tento stát.

Článek 6

1. Tento Protokol vstupuje v platnost první den čtvrtého měsíce ode dne, kdy dvě třetiny států, které jsou smluvními stranami Úmluvy ode dne otevření Protokolu k podpisu, jej podepsaly bez výhrady ratifikace, přijetí, nebo schválení nebo Protokol ratifikovaly, přijaly, schválily, či k němu přistoupily.

2. Pro jakýkoliv stát, který se stane smluvní stranou tohoto Protokolu v důsledku opatření, uvedených v bodech 1 a 2 článku 5, poté, co vstoupil v platnost, tento Protokol vstupuje v platnost v den, kdy byl jím podepsán bez výhrady ratifikace, přijetí, nebo schválení nebo jeho ratifikací, přijetím, schválením, nebo přistoupením.

3. Pro jakýkoliv stát, který se stane smluvní stranou tohoto Protokolu v důsledku opatření, uvedených v bodech 1 a 2 článku 5, v době mezi otevřením Proto-

kolu k podpisu a dnem jeho vstupu v platnost, tento Protokol vstupuje v platnost v souladu s bodem 1.

Článek 7

1. Původní znění tohoto Protokolu jsou v jazyce anglickém a francouzském, přičemž obě znění mají stejnou platnost a jsou uloženy u Depozitáře. Depozitář zasílá stanoveným způsobem ověřené kopie všem státům, které podepsaly tento Protokol, nebo předaly k uložení listiny o přístupu k němu.

2. Depozitář informuje v nejkratší možné době všechny smluvní strany Úmluvy a všechny státy, které podepsaly tento Protokol, nebo se k němu připojily, o:

- a) podpisech tohoto Protokolu,
- b) uložení listin o ratifikaci, přijetí nebo schválení tohoto Protokolu,
- c) uložení listin o přístupu k tomuto Protokolu,
- d) dni, kdy vstoupil tento Protokol v platnost.

3. Depozitář po vstupu tohoto Protokolu v platnost jej zaregistruje v Sekretariátě OSN v souladu s článkem 102 Charty OSN.

Na důkaz toho, níže podepsaní, náležitě zmocnění představitelé podepsali tento Protokol.

Dáno v Paříži 3. prosince 1982